

**JAVNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO KONKURENCE**

Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana

VERZIJA ZA GEN-I

T: 01 478 35 97

F: 01 478 36 08

E: gp.avk@gov.si

www.varstvo-konkurence.si

Številka: 3061-24/2014-342

Datum: 16. 10. 2015

Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: Agencija), izdaja v senatu, ki ga sestavljajo Andrej Krašek kot predsednik senata ter ob sodelovanju dr. Aleša Kuharja, Francija Pušenjaka in Simona Tantegela kot članov senata, na podlagi 12. in 12.o člena Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence¹ (v nadaljevanju: ZPOmK-1), v povezavi s 3. odstavkom 46. člena in 3. odstavkom 51. člena ZPOmK-1, v zadevi presoje priglašene koncentracije podjetij GEN-I, trgovanje in prodaja električne energije, d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško (v nadaljevanju: GEN-I), ki ga zastopa poslovodja Robert Golob, in ki ga po pooblastilu zastopa Odvetniška družba Rojs, Peljhan, Prelesnik & partnerji o.p., d.o.o., Tivolska cesta 48, p.p. 539, 1000 Ljubljana, in Elektro Energija, podjetje za prodajo elektrike in drugih energentov, svetovanje in storitve, d.o.o., Slovenska cesta 58, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: Elektro Energija), ki ga zastopa direktor Bojan Kumer, na nejavni seji dne 16. 10. 2015 naslednjo

ODLOČBO

1. Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence priglašeni koncentraciji podjetij GEN-I, trgovanje in prodaja električne energije, d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško, in Elektro Energija, podjetje za prodajo elektrike in drugih energentov, svetovanje in storitve, d.o.o., Slovenska cesta 58, 1000 Ljubljana, ne nasprotuje in izjavlja, da je skladna s pravili konkurence, če bodo izpolnjeni korektivni ukrepi iz tretje in četrte točke izreka te odločbe.
2. Za potrebe korektivnih ukrepov je v njih uporabljene pojme potrebno razlagati na sledeč način:
 - a) **Družba Elektro Energija** – pomeni družbo Elektro Energija, podjetje za prodajo elektrike in drugih energentov, svetovanje in storitve, d.o.o., Slovenska cesta 58, 1000 Ljubljana, matična številka: 3974316000;
 - b) **Družba GEN-I** – pomeni družbo GEN-I, trgovanje in prodaja električne energije, d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško, matična številka: 1587714000;
 - c) **Družba Petrol** – pomeni družbo Petrol, Slovenska energetska družba, d.d., Ljubljana, Dunajska cesta 50, 1000 Ljubljana, matična številka: 5025796000 in njene odvisne družbe, vključno z družbama IG Energetski sistemi d.o.o., Dunajska cesta 50, 1000 Ljubljana, matična številka: 1552392000 in Petrol Energetika, proizvodnja in distribucija energetskih medijev d.o.o., Koroška cesta 14, 2390 Ravne na Koroškem, matična številka: 5705754000;
 - d) **Osebe družbe Petrol** – pomenijo zaposlene, zastopnike, svetovalce in pooblaščenice družbe Petrol;
 - e) **Tržno občutljive informacije** – pomenijo informacije o (sedanji ali bodoči) cenovni politiki ter tržni in prodajni strategiji dobavitelja, katerih razkritje morebitnemu konkurentu bi lahko vplivalo na ravnanje le tega na trgu oziroma bi vplivalo na samostojno ter neodvisno oblikovanje poslovnih strategij oziroma posameznih poslovnih odločitev konkurentov, s čimer bi se lahko povečalo tveganje za omejevanje učinkovite konkurence na trgu.
 - f) **Dobavitelj** – pomeni družbo GEN-I oziroma družbo Elektro Energija;

¹ Uradni list RS, št. 36/08, 40/09, 26/11, 87/11, 57/12, 39/13 Odl.US: U-I-40/12-31, 63/13-ZS-K in 33/14.

- g) **Redni cenik družbe za dobavo gospodinjskim odjemalcem** – pomeni, skladno z definicijo rednega cenika, kot je definiran v 33. točki 36. člena veljavnega Energetskega zakona (EZ-1), redni cenik dobaviteljev, ki velja za vse odjemalce, ki sklenejo z dobaviteljem pogodbo o dobavi električne energije gospodinjskim odjemalcem, z izjemo akcijskih cenikov;
- h) **Redni cenik družbe za dobavo malim poslovnim odjemalcem** - pomeni, skladno z definicijo rednega cenika, kot je definiran v 33. točki 36. člena veljavnega Energetskega zakona (EZ-1), redni cenik dobaviteljev, ki velja za vse odjemalce, ki sklenejo z dobaviteljem pogodbo o dobavi električne energije malim poslovnim odjemalcem, z izjemo akcijskih cenikov;
- i) **Akcijski cenik** - pomeni cenik dobaviteljev, s katerim se odjemalcem električne energije, ki sklenejo ali imajo z dobaviteljem sklenjeno pogodbo o dobavi električne energije gospodinjskim odjemalcem oz. pogodbo o dobavi električne energije malim poslovnim odjemalcem, električna energija obračunava po akcijskih cenah, t.j. cenah drugačnih od cene iz rednega cenika, pri čemer je veljavnost takšnega akcijskega cenika časovno omejena, se nanaša le na omejeno število odjemalcev oziroma na odjemalce, ki izpolnjujejo le določene pogoje in podobno.
- j) **Segment gospodinjskih odjemalcev** – pomeni segment odjemalcev električne energije, ki skladno z definicijo gospodinjskega odjemalca iz 13. točke 4. člena veljavnega Energetskega zakona (EZ-1) kupujejo električno energijo za svojo lastno rabo v gospodinjstvu, kar izključuje rabo za opravljanje trgovskih ali poklicnih dejavnosti;
- k) **Segment malih poslovnih odjemalcev** - pomeni segment odjemalcev električne energije, ki skladno z definicijo iz 13. točke 36. člena veljavnega Energetskega zakona (EZ-1) za malega poslovnega odjemalca, odjemljejo električno energijo na nizki napetosti, ki niso gospodinjski odjemalci in imajo priključno moč manjšo od 41 kW;
- l) **Segment poslovnih odjemalcev** - pomeni segment odjemalcev električne energije, ki skladno z definicijo iz 26. točke 36. člena veljavnega Energetskega zakona (EZ-1) za poslovnega odjemalca kupujejo električno energijo za lastno rabo, ki ni namenjena za rabo v gospodinjstvu. Naveden segment vključuje tudi segment dobave električne energije malim poslovnim odjemalcem.

3. Korektivni ukrep preprečitve pretoka občutljivih informacij

- a) Družba GEN-I se zavezuje, da bo sprejela in uveljavila vse potrebne ukrepe, s katerimi bo preprečila pretok kakršnihkoli tržno občutljivih informacij med družbama GEN-I in Elektro Energija na eni strani in družbo Petrol na drugi strani.
- b) Družba GEN-I bo vzpostavila ustrezna pravila, postopke in fizične prepreke (v nadaljevanju: požarni zid), s katerimi bo:
 - (i) ustrezno preprečila pretok vseh tržno občutljivih informacij o poslovanju na slovenskem maloprodajnem trgu kot tudi na mednarodnih veleprodajnih trgih. Pri tem bo posebej poskrbljeno, da bodo tržno občutljive informacije družb GEN-I in Elektro Energija dostopne izključno zaposlenim v družbah GEN-I in Elektro Energija in ne bodo dostopne oziroma posredovane osebam, družbe Petrol v kakršnikoli obliki.
 - (ii) ustrezno prilagodila proces kontrolinga in poročanja na način, da bodo vse tržno občutljive informacije, vezane na posamezne blagovne znamke oziroma energente, dostopne le zaposlenim pri družbah GEN-I in Elektro Energija, navzven pa bodo posredovane izključno v agregirani obliki. Iz procesa poročanja bodo tako še posebej izvzete vse informacije vezane na trženje, cenovno politiko in prodajno strategijo.
- c) Družba GEN-I se zavezuje, da bo za implementacijo požarnega zidu pripravila in v roku 30 dni po izdaji odločbe Agenciji v predhodno odobritev predložila »Pravilnik za preprečitev pretoka informacij« (v nadaljevanju: pravilnik) ter ga v 8 dneh po odobritvi

(ali po preteku 15 dnevnega roka za izjasnitev, če se Agencija v tem roku ne izjasni) uveljavila in Agenciji posredovala dokazilo o uveljavitvi.

- d) Pravilnik bo uredil področja dela in osebe, ki imajo zaradi svojega dela dostop do tržno občutljivih informacij (v nadaljevanju: območje zaupnosti) z namenom vzpostavitve ovir za namerni ali nenamerni pretok tržno občutljivih informacij iz območja zaupnosti osebam družbe Petrol, ki takšnega dostopa ne smejo imeti.
- e) Požarni zid bo s pravilnikom vzpostavljen na sledeč način:
 - (i) prepovedan bo prenos tiskanih ali elektronskih dokumentov, ki vsebujejo tržno občutljive informacije osebam družbe Petrol;
 - (ii) prepovedano bo neposredno ali posredno ustno komuniciranje tržno občutljivih informacij z osebami družbe Petrol; in
 - (iii) prepovedan bo prenos ali komuniciranje tržno občutljivih informacij osebam, za katere družba GEN-I ve ali moral vedeti ali sklepati, da jih bodo posredovale naprej osebam družbe Petrol.
- f) Za nadzor nad izvajanjem pravilnika in poročanje o izvedenih ukrepih bo družba GEN-I imenovala in pooblastila osebo, zaposleno pri družbi GEN-I, ki ni vpeta v prodajne ali tržne aktivnosti družbe GEN-I (v nadaljevanju: nadzorna oseba). Družba GEN-I je dolžna v roku za posredovanje dokazila o uveljavitvi pravilnika Agenciji posredovati tudi podatke o nadzorni osebi ter jo v obdobju 5 let od izdaje odločbe obveščati o morebitni razrešitvi nadzorne osebe.
- g) Agencija lahko kadarkoli zahteva, da ji družba GEN-I v 8 dneh posreduje poročilo, ki ga o izvajanju korektivnega ukrepa ali pravilnika pripravi nadzorna oseba.
- h) Družba GEN-I podaja svojo privolitve za obdobje 5 let od dneva izdaje odločbe, da Agencija lahko, za namen nadzora nad izvajanjem tega ukrepa, največ dvakrat v koledarskem letu opravi nenapovedano preiskavo v prostorih družbe GEN-I in sicer v primeru morebitnih pomislekov Agencije v smeri, da družba GEN-I ne ravna v skladu s tem ukrepom.

4. Korektivni ukrep omejitve dviga cen

- a) Družba GEN-I se zavezuje, da v obdobju 5 let od dneva izdaje odločbe ne bo spremenila svojega rednega cenika za dobavo gospodinjskim odjemalcem in/ali rednega cenika za dobavo malim poslovnim odjemalcem na način, da bi povišala ceno električne energije nad višino cene, ki je bila določena v ceniku, veljavnem na dan izdaje odločbe.
- b) Družba GEN-I se zavezuje, da v obdobju 5 let od dneva izdaje odločbe ne bo spremenila rednega cenika družbe Elektro Energija d.o.o. za dobavo gospodinjskim odjemalcem in/ali rednega cenika za dobavo malim poslovnim odjemalcem na način, da bi povišala ceno električne energije nad višino cene, ki je bila določena v ceniku, veljavnem na dan izdaje odločbe.
- c) Družba GEN-I se zavezuje, da v tem istem obdobju ne bo uveljavila nobenega novega akcijskega cenika, v katerem bi gospodinjski ali mali poslovni odjemalci imeli višjo ceno od cen po rednem ceniku.
- d) Gornje točke a) do vključno c) se nanašajo zgolj na element cene električne energije, ki se nanaša na dobavljeno električno energijo, ne pa tudi na višino omrežnine, trošarine ter drugih javnih dajatev in davščin, ki se obračunavajo na dobavljeno električno energijo.
- e) Ne glede na gornje točke a) do d), je izključno v primeru nastopa bistveno spremenjenih razmer na veleprodajnem trgu z električno energijo, družba GEN-I upravičena enkrat v celotnem 5 letnem obdobju trajanja korektivnih ukrepov, vendar ne prej kot po preteku 3 let od dneva izdaje odločbe, predlagati Agenciji ustrezno prilagoditev korektivnih ukrepov.

- f) Družba GEN-I se zavezuje v obdobju veljavnosti tega ukrepa evidentirati in hraniti sledeče indikatorje poslovanja, tako za družbo GEN-I kot družbo Elektro Energija, in sicer ločeno za segment gospodinskih in poslovnih odjemalcev, kot sledi:
- ob koncu vsakega tromesečja leta - skupni tržni delež na posameznem segmentu;
 - ob koncu vsakega tromesečja leta - povprečno nakupno ceno na trgu na debelo za dobavo posameznemu segmentu;
 - ob koncu vsakega tromesečja leta - povprečno prodajno ceno za posamezen segment;
 - ob koncu vsakega polletja - bruto maržo po posameznem segmentu;
 - ob koncu vsakega tromesečja leta - razmerje med povprečno prodajno ceno za male poslovne odjemalce in povprečno prodajno ceno za gospodinske odjemalce;
 - ter tako evidentirane indikatorje na zahtevo v osmih dneh posredovati Agenciji.
- g) Družba GEN-I podaja svojo privolitev, da Agencija lahko v obdobju veljavnosti tega ukrepa, za namen nadzora nad njegovim izvajanjem, največ dvakrat v koledarskem letu opravi nenapovedano preiskavo v prostorih družbe GEN-I in sicer v primeru morebitnih pomislekov Agencije v smeri, da družba GEN-I ne ravna v skladu s tem ukrepom.

5. Med postopkom niso nastali posebni stroški.

Obrazložitev:

1 PRIGLASITEV IN STRANKA POSTOPKA

1. Agencija je dne 5. 12. 2014 prejela priglasitev koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija. Koncentracijo je priglasilo podjetje GEN-I.
2. Dne 2. 12. 2014 sta podjetji GEN-I in Elektro Ljubljana d.d., Slovenska cesta 58, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: Elektro Ljubljana), kot edini družbenik podjetja Elektro Energija podpisali pismo o nameri, s katerim sta izrazili skupno namero za vstop podjetja GEN-I v lastniško strukturo podjetja Elektro Energija [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
3. Ker priglasitev ni vsebovala vseh elementov, ki jih natančneje določa na podlagi šestega odstavka 43. člena ZPOmK-1 sprejeta Uredba o vsebini obrazca za priglasitev koncentracije podjetij² (v nadaljevanju: Obrazec), je priglasitelj na poziv Agencije dne 20. 1. 2015, 3. 3. 2015 in 25. 5. 2015 priglasitev ustrezno dopolnil, s čimer je le-ta postala popolna.
4. Končna vrednost transakcije v trenutku priglasitve še ni znana in bo odvisna od številnih dejavnikov, ki bodo znani do sklenitve same transakcije, [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
5. V skladu s prvim odstavkom 43. člena ZPOmK-1 morajo udeleženci koncentracije le-to priglasiti pred začetkom njenega izvrševanja, vendar najpozneje v 30 dneh od

² Uradni list RS, št. 36/09 in 3/14.

³ Dokument št. 3061-24/2014-7, str. 5, odgovor št. 3.

sklenitve pogodbe ali objave javne ponudbe ali pridobitve kontrole, pri čemer začne rok za priglasitev teči s prvim od teh dogodkov. V primeru obravnavane koncentracije v trenutku priglasitve še ni nastopil noben izmed dogodkov, ki jih ZPOmK-1 opredeljuje kot dogodek, s katerim začne teči rok za priglasitev koncentracije. Koncentracija se lahko prihlasi tudi pred nastopom katerega izmed dogodkov, ki jih zakon opredeljuje kot dogodek, s katerim začne teči rok za priglasitev, pri čemer mora priglasitelj navesti pričakovane datume pomembnejših dogodkov z zvezi z izvedbo nameravane koncentracije.⁴ Časovni potek koncentracije je po navedbah priglasitelja v trenutku priglasitve še negotov, ker je odvisen od številnih spremenljivk, na katere priglasitelj nima vpliva, od izdaje odločbe Agencije o skladnosti koncentracije s pravili konkurence, zato vsi datumi prihodnjih dogodkov v zvezi s pridobitvijo kontrole podjetja GEN-I nad Elektro Energija še niso dokončno določeni.

6. Skladno z določili Zakona o upravnih taksah⁵ (v nadaljevanju: ZUT) je bila plačana upravna taksa po tarifni številki 48 v znesku 2.000 EUR.
7. Podjetje GEN-I je največji dobavitelj električne energije in drugi največji dobavitelj zemeljskega plina v Republiki Sloveniji. Je del skupine GEN-I, delovanje katere je razdeljeno na dve ključni področji: (i) trgovanje z električno energijo in (ii) prodaja električne energije končnim odjemalcem in odkup električne energije.⁶ Podjetja iz skupine GEN-I so dejavna tudi pri trgovanju z zemeljskim plinom in njegovo prodajo končnim odjemalcem. Podjetje GEN-I ima v Republiki Sloveniji odvisno podjetje GEN-I ESCO energetske storitve d.o.o., preko številnih hčerinskih podjetij pa je prisotno na trgih Avstrije, Italije, Nemčije, Madžarske, Romunije, Bolgarije, Srbije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Črne gore, Makedonije, Kosova, Albanije, Grčije, Češke in Turčije. V času priglasitve je imelo podjetje GEN-I dva družbenika s poslovnima deležema v višini 50 %, in sicer podjetje GEN energija d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško (v nadaljevanju: GEN energija), ki je v 100 % lasti Republike Slovenije, in IG energetski sistemi d.o.o., Dunajska cesta 50, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: IGES), ki je v 100 % lasti podjetja Petrol, Slovenska energetska družba, d.d., Ljubljana, Dunajska cesta 50, 1527 Ljubljana (v nadaljevanju: Petrol).
8. Skupina GEN-I je v letu 2014 ustvarila 1.351.858.534 EUR prihodkov od prodaje, od tega na trgu Republike Slovenije 278.360.090 EUR⁷.
9. Družba GEN energija je krovna družba v skupini GEN. Na dan 31. 12. 2014 je imela naslednje neposredno povezane družbe: Nuklearna elektrarna Krško, d.o.o. (v nadaljevanju: NEK) (50 %), GEN-I (50 %), Savske elektrarne Ljubljana, d.o.o. (v nadaljevanju: SEL) (100 %) ter Termoelektrarna Brestanica, d.o.o. (v nadaljevanju: TEB) (100 %) in HESS, d.o.o. (51 %). Poleg neposredno povezanih družb je imela družba GEN energija na dan 31. 12. 2014 še naslednje posredno povezane družbe: (i) družbe v 100 % lasti GEN-I: GEN-I, d.o.o., Zagreb, Hrvaška, GEN-I, d.o.o. Beograd, Srbija, GEN-I Budapest Kft, Madžarska, GEN-I DOOEL Skopje, Makedonija, GEN-I Sarajevo, Bosna in Hercegovina, GEN-I Tirana, Albanija, GEN-I Tirana, podružnica Kosovo, GEN-I Athens, Grčija, S.C.GEN-I Bucharest, Romunija, GEN-I Sofia SpLLc, Bolgarija, GEN-I Milano, Italija, GEN-I Vienna, Avstrija, GEN-I Istanbul, Turčija, GEN-I PRODAŽBA NA ENERGIJA DOOEL Skopje, Makedonija in GEN-I ESCO d.o.o., Slovenija ter (ii) družbo HSE Invest, d.o.o., v katerih ima SEL 25 % lastniški delež. Skupina GEN vključuje dve skupaj obvladovani družbi, NEK in GEN-I. V letnem poročilu so, razen kjer je to napisano drugače, upoštevani podatki v skladu z lastniškim deležem GEN energija, in sicer za NEK kot družbo in GEN-I kot skupino, saj je GEN energija kot polovični lastnik družbe GEN-I tudi posredni lastnik družb, ki so v

⁴ 155. točka prečiščenega obvestila Evropske Komisije o pravni pristojnosti v okviru Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL EU, C95/1 z dne 16. 4. 2008; v nadaljevanju: Uredba) določa, da lahko v koncentraciji udeležena podjetja priglasijo transakcijo že na podlagi namena v dobri veri, da sklenejo pogodbo, ali v primeru javne ponudbe, kadar so javno objavila namen takšne ponudbe.

⁵ Uradni list RS, št. 106/10-UPB5.

⁶ Vir: <http://www.gen-i.si>, vpogled z dne 19. 5. 2015.

⁷ Letno poročilo GEN-I za leto 2014, str. 59 in 85.

lasti družbe GEN-I. Družba GEN energija ima lastniški delež tudi v družbi Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d.o.o. (v nadaljevanju: HESS) v višini 33,5 %, HESS pa je 100 % lastnik podjetja Partner d.o.o. V družbi Srednjesavske elektrarne d.o.o. (v nadaljevanju: SRESA) ima GEN energija 10 % lastniški delež. Poleg deležev v energetskih družbah ima družba GEN energija 9,3 % lastniški delež tudi v družbi ZEL-EN, d.o.o. (v nadaljevanju: ZEL-EN) in 24 % lastniški delež v podjetju ARJE d.o.o.⁸

10. Osrednja poslovna dejavnost največjega slovenskega energetskega podjetja Petrol, je trgovanje z naftnimi derivati, plinom in ostalimi energenti.⁹ Matično podjetje skupine Petrol je podjetje Petrol, ki ima v Sloveniji in v tujini številna odvisna podjetja, skupaj obvladovana podjetja in dve pridruženi podjetji.
11. Glavna dejavnost podjetja Elektro Energija je odkup in prodaja električne energije, zemeljskega plina in drugih energentov na trgu na drobno in na debelo. Podjetje je v 100 % lasti podjetja Elektro Ljubljana d.d., katerega največji posamični delničar z 79,5 % lastniškim deležem je Republika Slovenija. Podjetje Elektro Energija ima 100 % lastniški delež v podjetjih Elektro Energija Adria, d.o.o., Hrvaška, Elektro Energija BH, d.o.o., Bosna in Hercegovina ter Elektro Energija SRB, d.o.o., Srbija. Podjetje Elektro Energija je aktivna tudi na področju trgovanja z zemeljskim plinom, kjer izvaja predvsem nakup in prodajo zemeljskega plina za potrebe trgovine na drobno. Čisti prihodki podjetja Elektro Energija so v letu 2014 dosegli 485.077.000 EUR, kar je 9 % več kot v letu 2013. Na slovenskem trgu je bilo ustvarjenih 485.027.000 EUR, na tujem trgu pa 50.000 EUR.¹⁰

12. Priglasitelj je navedel številne pozitivne učinke predmetne koncentracije za vsa udeležena podjetja.

[Redacted content]

2 POSTOPEK

13. Agencija je dne 5. 12. 2014 prejela priglasitev koncentracije, ki bo nastala s pridobitvijo izključne kontrole podjetja GEN-I nad podjetjem Elektro Energija. Priglasitelj koncentracije je podjetje GEN-I.¹¹
14. Dne 24. 12. 2014 je Agencija na podjetje GEN-I naslovila zahtevo za dopolnitev priglasitve koncentracije¹², s katero je od priglasitelja zahtevala, da dopolni priglasitev

⁸ Konsolidirano letno poročilo družbe in skupine GEN za leto 2014, str. 26 in 147.

⁹ Vir: <http://www.petrol.si/o-podjetju/petrol/o-petrolu>, vpogled z dne 20. 5. 2015.

¹⁰ Revidirano letno poročilo podjetja Elektro Energija za leto 2014, str. 8 in 16.

¹¹ Dokument št. 3061-24/2014-1.

z manjkajočimi podatki in pojasnili v skladu z Obrazcem, in sicer v roku 15 dni od njenega prejema.

15. Priglasitelj je dne 29. 12. 2014 posredoval prošnjo za sestanek¹³, z namenom razjasnitve morebitnih vprašanj iz zahteve za dopolnitev priglasitve koncentracije in z namenom možnosti dodatnih pojasnil s strani priglasitelja, ki bi lahko prispevala k pravilni opredelitvi upoštevni trgov in k pregledu dejanskega stanja v predmetni zadevi. Dne 8. 1. 2015 je v prostorih Agencije potekal sestanek s pooblaščenki podjetja GEN-I.¹⁴ Priglasitelj je dopolnil priglasitev koncentracije dne 20. 1. 2015.¹⁵
16. Priglasitelj je dne 18. 2. 2015 posredoval prošnjo za ponovni sestanek¹⁶ z namenom dodatne razjasnitve priglasitve in dopolnitve priglasitve koncentracije ter okoliščin, ki spremljajo priglašeno koncentracijo, predvsem odnosa med podjetji GEN-I, IGES in Petrol. Sestanek, na katerem je Agencija pojasnila tudi, da postopek presoje predmetne koncentracije potrebuje celovito analizo, je na Agenciji potekal dne 20. 2. 2015.¹⁷
17. Agencija je dne 20. 2. 2015 na podjetje GEN-I naslovila drugo zahtevo za dopolnitev priglasitve koncentracije.¹⁸ Priglasitelj je priglasitev dopolnil dne 3. 3. 2015.¹⁹
18. Dne 5. 3. 2015 je Agencija posredovala zahtevo za posredovanje podatkov Agenciji za energijo, Strossmayerjeva ulica 30, 2000 Maribor (v nadaljevanju: Agencija za energijo)²⁰, podjetju Borzen, organizator trga z električno energijo, d.o.o., Dunajska 156, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: Borzen)²¹, podjetju BSP Regionalna Energetska Borza d.o.o., Dunajska 156, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: BSP)²² in podjetju Elektro Slovenija, d.o.o., Hajdrihova 2, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: ELES)²³. Podjetje ELES je dne 11. 3. 2015 posredovalo zahtevane podatke in pojasnila²⁴, dne 12. 3. 2015 pa še podjetje Borzen²⁵. Podjetji BSP²⁶ in Agencija za energijo sta svoj odgovor Agenciji posredovali dne 16. 3. 2015.²⁷ Dne 16. 4. 2015 je Agencija pridobila še ažurne podatke za leto 2014 Agencije za energijo.²⁸
19. Dne 6. 3. 2015²⁹ in dne 24. 3. 2015³⁰ je Agencija posredovala zahtevo za posredovanje podatkov naključno izbrani skupini končnih kupcev in skupini proizvajalcev, uvoznikov oziroma kupcev na debelo³¹, pri čemer je Agencija nekaterim podjetjem na njihovo prošnjo podaljšala rok za posredovanje izpolnjenega vprašalnika. Dne 11. 3. 2015 je Agencija posredovala zahtevo za posredovanje podatkov

¹² Dokument št. 3061-24/2014-2.

¹³ Dokument št. 3061-24/2014-3.

¹⁴ Dokument št. 3061-24/2014-6.

¹⁵ Dokument št. 3061-24/2014-7.

¹⁶ Dokument št. 3061-24/2014-9.

¹⁷ Dokument št. 3061-24/2014-12.

¹⁸ Dokument št. 3061-24/2014-11.

¹⁹ Dokument št. 3061-24/2014-13.

²⁰ Dokument št. 3061-24/2014-14.

²¹ Dokument št. 3061-24/2014-15.

²² Dokument št. 3061-24/2014-15.

²³ Dokument št. 3061-24/2014-15.

²⁴ Dokument št. 3061-24/2014-30.

²⁵ Dokument št. 3061-24/2014-31.

²⁶ Dokument št. 3061-24/2014-43.

²⁷ Dokument št. 3061-24/2014-45 in 52.

²⁸ Dokument št. 3061-24/2014-207.

²⁹ Dokument št. 3061-24/2014-18.

³⁰ Dokument št. 3061-24/2014-156 in 157.

³¹ Dokument št. 3061-24/2014-19.

(vprašalnik) tudi ciljnemu podjetju Elektro Energija³², dne 12. 3. 2015 pa še podjetju GEN energija³³ in podjetju Petrol³⁴. Namen vseh zahtev za posredovanje podatkov je pridobitev podatkov in informacij o dejanskem stanju in razmerah na trgu prodaje in nabave električne energije in zemeljskega plina na debelo in na drobno, ki jih Agencija potrebuje za podrobno analizo razmer na upoštevni trgih. Podjetja, katerim je Agencija posredovala vprašalnike glede trga električne energije oziroma zemeljskega plina, so svoje odgovore posredovala Agenciji v obdobju do 5. 5. 2015.

20. Dne 13. 3. 2015 je Agencija na podjetje Petrol naslovila še eno zahtevo, z namenom pridobitve podatkov o ustvarjenem prometu skupine Petrol v preteklih letih, potrebnih za ugotovitev morebitne podrejenosti koncentracije razsežnostim EU.³⁵ Podjetje Petrol je posredovalo zahtevane podatke dne 25. 3. 2015.³⁶ Agencija je dne 17. 3. 2015 tudi od priglasitelja³⁷ zahtevala finančne podatke, potrebne za ugotovitev razsežnosti EU. Podjetje GEN-I je zahtevane podatke posredovalo Agenciji dne 19. 3. 2015³⁸.
21. Dne 24. 3. 2015 je Agencija naslovila zahtevo za posredovanje podatkov na podjetje Geoplin d.o.o. Ljubljana, Cesta Ljubljanske brigade 11, p.p. 3706, 1001 Ljubljana (v nadaljevanju: Geoplin)³⁹, namen katere je bil pridobitev informacij in podatkov o tem, kdo v podjetju sprejema strateške poslovne odločitve. Dne 31. 3. 2015 je podjetje Geoplin posredovalo odgovor, vendar zahtevanih podatkov in pojasnil ni posredovalo⁴⁰. Agencija je podatke ponovno zahtevala s sklepom⁴¹, podjetje Geoplin pa je zahtevane podatke in pojasnila Agenciji posredovalo dne 10. 4. 2015.⁴²
22. Dne 15. 4. 2015 je priglasitelj na Agencijo naslovil ponovno prošnjo za sestanek⁴³, ki je potekal dne 23. 4. 2015 v prostorih Agencije⁴⁴. Na sestanku so bili predstavniki podjetja GEN-I in njegov pooblaščenec seznanjeni z dosedanjim in predvidenim potekom postopka presoje skladnosti koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija, z dotedanjimi ugotovitvami Agencije, ki izhajajo iz izvedenih analiz upoštevni trgov in se nanašajo zlasti na potencialne konkurenčnopravne učinke koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija. Med drugim je Agencija priglasitelju pojasnila tudi, da bo izvedla natančno in podrobno analizo razmer na upoštevni trgih.⁴⁵
23. Agencija je dne 15. 4. 2015 na priglasitelja naslovila novo zahtevo za dopolnitev priglasitve in posredovanje podatkov⁴⁶ ter določila 15 dnevni rok za posredovanje zahtevanih podatkov in pojasnil. Dne 24. 4. 2015 je podjetje GEN-I na Agencijo naslovilo prošnjo za podaljšanje roka in za vpogled v spis⁴⁷, ki ji je Agencija ugodila in rok za posredovanje dopolnitve priglasitve in posredovanje podatkov s sklepom⁴⁸ podaljšala do 15. 5. 2015, skenirano celotno nezaupno verzijo spisa pa je Agencija

³² Dokument št. 3061-24/2014-27.

³³ Dokument št. 3061-24/2014-34.

³⁴ Dokument št. 3061-24/2014-35.

³⁵ Dokument št. 3061-24/2014-38.

³⁶ Dokument št. 3061-24/2014-164.

³⁷ Dokument št. 3061-24/2014-59.

³⁸ Dokument št. 3061-24/2014-111.

³⁹ Dokument št. 3061-24/2014-158.

⁴⁰ Dokument št. 3061-24/2014-185.

⁴¹ Dokument št. 3061-24/2014-188.

⁴² Dokument št. 3061-24/2014-195.

⁴³ Dokument št. 3061-24/2014-199.

⁴⁴ Dokument št. 3061-24/2014-12.

⁴⁵ Dokument št. 3061-24/2014-233.

⁴⁶ Dokument št. 3061-24/2014-200.

⁴⁷ Dokument št. 3061-24/2014-212.

⁴⁸ Dokument št. 3061-24/2014-221.

izročila pooblaščenцу podjetja GEN-I dne 8. 5. 2015.⁴⁹ Priglasitelj je dopolnil priglasitev koncentracije z zahtevanimi podatki in pojasnili dne 25. 5. 2015.⁵⁰

24. Agencija je dne 21. 4. 2015 na skupino konkurentov podjetja GEN-I, ki delujejo na maloprodajnem trgu električne energije, naslovila zahtevo za posredovanje podatkov⁵¹, namen katere je pridobitev dodatnih podatkov o trgu nabave električne energije na debelo, ki jih Agencija potrebuje za podrobno analizo razmer na zadevnem upoštevem trgu. Podjetja, katerim je Agencija posredovala zahtevo za posredovanje podatkov o trgu nabave električne energije na debelo, so svoje odgovore posredovala Agenciji v obdobju do 22. 5. 2015.
25. Dne 10. 6. 2015 je Agencija v zadevi priglašene koncentracije izdala sklep o začetku presoje skladnosti koncentracije s pravili konkurence.⁵² Dne 17. 6. 2015 je Agencija na svoji spletni strani objavila izvleček sklepa o uvedbi postopka in pozvala vse osebe, da Agenciji pošljejo podatke, ki bi bili lahko pomembni za odločitev.⁵³ Na podlagi objavljenega poziva Agenciji nobena oseba ni posredovala podatkov.
26. Agencija je dne 16. 6. 2015 na Agencijo za energijo naslovila zahtevo za posredovanje podatkov, namen katere je pridobitev podatkov o menjavah dobaviteljev električne energije v letu 2014.⁵⁴ Agencija za energijo je posredovala zahtevane podatke dne 18. 6. 2015.⁵⁵
27. Priglasitelj je dne 26. 6. 2015 naslovil na Agencijo vlogo, s katero je podal dodatna pojasnila v zvezi s sklepom Agencije o uvedbi postopka presoje skladnosti koncentracije s pravili konkurence in podal predlog korektivnih ukrepov za odpravo sumov o skladnosti koncentracije s pravili konkurence.⁵⁶
28. Agencija je dne 9. 7. 2015 v zvezi s predlaganimi korektivnimi ukrepi povabila podjetje GEN-I na sestanek⁵⁷, čemur je sledila nova vloga s strani priglasitelja dne 29. 7. 2015⁵⁸. Priglasitelju je bil dne 9. 7. 2015 omogočen tudi vpogled v spis zadeve in vročena skenirana nezaupna različica spisa.⁵⁹
29. Dne 30. 7. 2015 je Agencija izvedla tržni test predlaganih ukrepov.⁶⁰ Poziv za posredovanje mnenj je posredovala 28 izbranim podjetjem in Agenciji za energijo ter ga sočasno objavila tudi na spletnih straneh Agencije. Do izteka roka za posredovanje mnenj in stališč (14. 8. 2015) je Agencija prejela 13 odgovorov in do podaljšanega roka enemu prosilcu (21. 8. 2015) še en odgovor. Na javni poziv na spletnih straneh Agencija ni prejela nobenega odgovora.
30. Na prošnjo priglasitelja z dne 19. 8. 2015⁶¹ je Agencija dne 20. 8. 2015 predala priglasitelju preostalo nezaupno različico spisa⁶².
31. Dne 25. 8. 2015 je priglasitelj posredoval novo pripravljeno vlogo z dodatnimi pojasnili glede predlaganih ukrepov in odzivom na odgovore trga na tržni test.

⁴⁹ Dokument št. 3061-24/2014-242.

⁵⁰ Dokument št. 3061-24/2014-266.

⁵¹ Dokument št. 3061-24/2014-209.

⁵² Dokument št. 3061-24/2014-269.

⁵³ Dokument št. 3061-24/2014-272.

⁵⁴ Dokument št. 3061-24/2014-271.

⁵⁵ Dokument št. 3061-24/2014-273.

⁵⁶ Dokument št. 3061-24/2014-274.

⁵⁷ Dokument št. 3061-24/2014-281.

⁵⁸ Dokument št. 3061-24/2014-282.

⁵⁹ Dokument št. 3061-24/2014-280.

⁶⁰ Dokument št. 3061-24/2014-286.

⁶¹ Dokument št. 3061-24/2014-316.

⁶² Dokument št. 3061-24/2014-320.

32. Dne 11. 9. 2015 je Agencija povabila priglasitelja na usklajevalni sestanek⁶³ v zvezi s predlaganimi korektivnimi ukrepi.⁶⁴ Priglasitelj je dne 22. 9. 2015 posredoval dopolnitev korektivnih ukrepov.⁶⁵
33. Agencija je dne 25. 9. 2015 ponovno povabila priglasitelja na usklajevalni sestanek⁶⁶ v zvezi s predlaganimi korektivnimi ukrepi,⁶⁷ priglasitelj pa je dne 22. 9. 2015 posredoval dopolnitev korektivnih ukrepov⁶⁸ ter popravka le-teh 2. 10. 2015⁶⁹ in 7. 10. 2015⁷⁰.

3. PODREJENOST ZPOmK-1

3.1 Koncentracija

34. ZPOmK-1 v prvem odstavku 10. člena določa, da gre za koncentracijo podjetij pri trajnejših spremembah kontrole nad podjetjem, in sicer: (i) pri združitvi dveh ali več predhodno neodvisnih podjetij ali delov podjetij; (ii) kadar ena ali več fizičnih oseb, ki že obvladuje najmanj eno podjetje, ali kadar eno ali več podjetij z nakupom vrednostnih papirjev ali premoženja, s pogodbo ali kako drugače pridobi neposredno ali posredno kontrolo nad celoto ali deli enega ali več podjetij; ali (iii) kadar dve ali več neodvisnih podjetij ustanovi skupno podjetje, ki opravlja vse funkcije samostojnega podjetja z daljšim trajanjem.
35. Drugi odstavek 10. člena ZPOmK-1 določa, da kontrolo nad podjetjem ali njegovim delom pomenijo pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki ločeno ali skupaj in ob upoštevanju okoliščin ali predpisov omogočajo izvajanje odločilnega vpliva nad tem podjetjem ali delom podjetja, in sicer zlasti: (i) lastništvo ali pravice do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja; (ii) pravice ali pogodbe, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali sklepe organov podjetja. Iz Prečiščenega besedila Evropske Komisije o pravni pristojnosti v okviru Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 o nadzoru koncentracij podjetij⁷¹ (v nadaljevanju: Obvestilo Evropske Komisije) izhaja, da izključna kontrola obstaja, če lahko samo eno podjetje izvaja odločilni vpliv nad drugim podjetjem.
36. V trenutku priglasitve koncentracije pridobitve izključne kontrole podjetja GEN-I nad podjetjem Elektro Energija še ni nastopil noben izmed dogodkov, ki ga ZPOmK-1 določa kot dogodek, s katerim začne teči rok za priglasitev koncentracije Agenciji. Dne 2. 12. 2014 sta podjetji Elektro Ljubljana, kot edini družbenik podjetja Elektro Energija, in GEN-I podpisali pismo o nameri, s katerim sta izrazili skupno namero za vstop podjetja GEN-I v lastniško strukturo podjetja Elektro Energija.
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]

⁶³ Dokument št. 3061-24/2014-329.

⁶⁴ Dokument št. 3061-24/2014-331.

⁶⁵ Dokument št. 3061-24/2014-332.

⁶⁶ Dokument št. 3061-24/2014-329.

⁶⁷ Dokument št. 3061-24/2014-339.

⁶⁸ Dokument št. 3061-24/2014-332.

⁶⁹ Dokument št. 3061-24/2014-336.

⁷⁰ Dokument št. 3061-24/2014-340.

⁷¹ UL C 95, 16.4.2008, str. 1–48, odst. 54.

37. Takšna pridobitev izključne kontrole nad podjetjem pomeni koncentracijo v smislu druge alineje prvega odstavka 10. člena ZPOMK-1, ki določa, da gre za koncentracijo pri trajnejših spremembah kontrole nad podjetjem, in sicer ko eno ali več podjetij bodisi z nakupom vrednostnih papirjev ali premoženja, s pogodbo ali kako drugače pridobi neposredno ali posredno kontrolo nad celoto ali deli enega ali več podjetij.
38. Zaradi lastniške strukture podjetja GEN-I, ki ga sestavljata dva družbenika z lastniško udeležbo vsak po 50 %, tj. podjetje GEN energija, ki je v 100 % lasti Republike Slovenije, in podjetje IGES, ki je v 100 % lasti podjetja Petrol, je Agencija v nadaljevanju ugotavljala, katero podjetje izvaja odločilen vpliv na ključne strateške odločitve v podjetju GEN-I oz. ali v podjetju GEN-I, glede na enakost družbenikov v glasovalnih pravicah, podjetji GEN energija in Petrol (slednji preko podjetja IGES) izvajata skupno kontrolo pri sprejemanju strateških poslovnih odločitev, kar vpliva na določitev podjetij, povezanih z v koncentraciji udeleženi podjetji.

39. [REDACTED]

40. Agencija je preučila družbeno pogodbo podjetja GEN-I⁷⁴ in pri tem ugotovila, da imata družbenika v družbeni pogodbi izenačen položaj glede nadzorstvenih in upravljaljskih pravičenj, ki jih lahko izvajata bodisi preko pristojnosti skupščine bodisi preko personalne sestave posloводства. Družbena pogodba v 23. členu določa, da je skupščina sklepčna, če je na skupščini zastopan ves osnovni kapital družbe, pri čemer družbenika sprejemata vse odločitve iz pristojnosti skupščine soglasno. Ker sta med pristojnostmi skupščine tudi dve strateški poslovni odločitvi (imenovanje in odpoklic posloводства ter določanje ukrepov za izvajanje poslovne politike), morata družbenika za sprejem teh odločitev, bistvenih za strateško gospodarsko ravnanje skupnega podjetja, doseči soglasje, družbenika pa imata tudi možnost veta pri sprejemu teh odločitev iz pristojnosti skupščine. Uravnoteženost položaja družbenikov se odraža tudi v poslovodu podjetja GEN-I. Vsak družbenik ima skladno z 29. členom družbene pogodbe pristojnost predlagati dva člana posloводства v sicer štiri člansko upravo, med pristojnostmi katere (31. člen) sta tudi dve strateški poslovni odločitvi, in sicer (i) posloводство lahko predlaga temelje poslovne politike in (ii) določa ukrepe za izvajanje poslovne politike. [REDACTED]

⁷² Vir: AJPES, www.ajpes.si, 14. 7. 2015.

⁷³ Dokument št. 3061-24/2014-7, odgovor na vpr. 5.

⁷⁴ Vir: AJPES, www.ajpes.si, 14. 7. 2015.

Petrol in GEN-I na trgu konkurenčni podjetji oziroma ugotavljanje, ali podjetje Petrol preko podjetja IGES dejansko izvaja svoj odločilni vpliv, ni potrebno.

47. Za namen dokončne presoje obstoja izključne oziroma skupne kontrole v podjetju GEN- je Agencija na podjetje Petrol, ki ima 100 % poslovni delež podjetja IGES, slednji pa 50 % poslovni delež podjetja GEN-I, naslovila vprašanje, ali lahko podjetje Petrol posredno ali neposredno vpliva na strateške odločitve podjetja GEN-I.

[REDACTED]

48. Na podlagi vsega obrazloženega Agencija zaključuje, da je za namene presoje predmetne koncentracije kot v koncentraciji udeležena in z njim povezana podjetja na strani podjetja GEN-I treba upoštevati, tako podjetja iz skupine GEN kot podjetja iz skupine Petrol.

3.2 Preseganje pragov po 1. odstavku 42. člena ZPOMK-1

49. ZPOMK-1 v 1. odstavku 42. člena določa, v katerih primerih morajo udeleženci koncentracije le-to priglasiti Agenciji. Priglasitev je potrebna, če je skupni letni promet v transakciji udeleženih podjetij skupaj z drugimi podjetji v skupini v predhodnem poslovnem letu na trgu Republike Slovenije presegel 35 milijonov EUR in če je letni promet prevzetega podjetja skupaj s podjetji v skupini presegel 1 milijon EUR. V transakciji udeležena podjetja so skupaj z drugimi podjetji v skupini v letu 2013 na trgu Republike Slovenije ustvarila 3.318.960.927 EUR skupnega letnega prometa⁸³, letni promet prevzetega podjetja Elektro Energija skupaj s podjetji v skupini pa je v letu 2013 na trgu Republike Slovenije znašal 443.708.885 EUR⁸⁴, kar pomeni, da je presežen prag 35 milijonov EUR letnega prometa, določen v prvi alineji prvega odstavka 42. člena ZPOMK-1 ter hkrati prag 1 milijon EUR letnega prometa prevzetega podjetja skupaj z drugimi podjetji v skupini v predhodnem poslovnem letu na trgu Republike Slovenije, določen v drugi alineji prvega odstavka 42. člena ZPOMK-1.

50. Podrejenost koncentracije določbam ZPOMK-1 in s tem obveznost priglasitve Agenciji nastane, ko sta kumulativno izpolnjena oba pogoja – pravni in ekonomski. V primeru koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija sta izpolnjena oba pogoja, zaradi česar je koncentracija podjetij GEN-I in Elektro Energija podrejena določbam ZPOMK-1.

3.3 Pristojnost Agencije

51. Na podlagi tretjega odstavka 21. člena Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij⁸⁵ (v nadaljevanju: Uredba ES o združitvah) nobena država članica ne sme uporabiti svojega nacionalnega prava o

⁸² Dokument št. 3061-24/2014-196, odgovor na vprašanje št. 49 (a), str. 18.

⁸³ Vir: Letno poročilo Gen Energija za leto 2013 (str. 139), Letno poročilo Skupine Petrol in družbe Petrol, d.d., Ljubljana, za leto 2013 (str. 136), Letno poročilo poslovne skupine GEN-I in družbe GEN-I za poslovno leto 2013 (str. 11), podatki podjetja Petrol in Skupine Gen o ustvarjenem prometu med obema skupinama podjetij (dokument št. 3061-24/2014-164, str. 2, točka 3 in dokument št. 3061-24/2014-111) in Letno poročilo Elektro Energije d.o.o. za leto 2013, str. 58.

⁸⁴ Letno poročilo podjetja Elektro Energija d.o.o. za leto 2013, str. 58.

⁸⁵ UL L 24, 29.1.2004, str. 1–22.

konkurenci za katero koli koncentracijo z razsežnostmi EU. Dolžnost Agencije⁸⁶ je torej, da za vsako koncentracijo preveri, ali le-ta nima razsežnosti EU.⁸⁷

52. Na podlagi drugega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah ima koncentracija podjetij razsežnost EU, kadar: (a) vsa udeležena podjetja na svetovnem trgu skupno ustvarijo več kakor 5.000 mio EUR skupnega prometa, in (b) skupni promet na trgu EU vsakega od vsaj dveh udeleženih podjetij presega 250 mio EUR, razen če vsako od udeleženih podjetij ustvari več kakor dve tretjini svojega skupnega prometa na trgu EU v eni in isti državi članici. Koncentracija, ki ne doseže pragov iz drugega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah, ima na podlagi tretjega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah razsežnost EU, če: (a) vsa udeležena podjetja na svetovnem trgu skupno ustvarijo več kakor 2.500 mio EUR skupnega prometa, (b) vsa udeležena podjetja v vsaki od vsaj treh držav članic skupno ustvarijo več kakor 100 mio EUR skupnega prometa, (c) vsako od vsaj dveh udeleženih podjetij v vsaki od vsaj treh držav članic za namen odstavka (b) ustvari več kakor 25 mio EUR skupnega prometa in (d) skupni promet na trgu EU vsakega od vsaj dveh udeleženih podjetij presega 100 mio EUR, razen če vsako od udeleženih podjetij ustvari več kakor dve tretjini svojega skupnega prometa na trgu EU v eni in isti državi članici.
53. Priglasitelj je navedel, da priglašena koncentracija nima razsežnosti EU, saj kljub dosegu pragov iz točke (a) in (b) drugega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah vsako od v koncentraciji udeleženih podjetij ustvari več kakor dve tretjini svojega skupnega prometa na trgu Skupnosti v eni in isti državi članici, t.j. v Republiki Sloveniji. Agencija na podlagi podatkov priglasitelja ter drugih podatkov, ki jih je zahtevala od v koncentraciji udeleženih in z njimi povezanih podjetij ugotavlja, da so vsa v koncentraciji udeležena in z njimi povezana podjetja na svetovnem trgu v predpreteklem letu ustvarila skupno [REDACTED] EUR letnega prometa⁸⁸, kar pomeni, da je presežen prag iz točke (a) drugega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah, in da je v letu 2013 skupni promet podjetij na strani priglasitelja na trgu EU znašal [REDACTED] EUR⁸⁹, skupni promet podjetij na strani prevzetega podjetja Elektro Energija na trgu EU v istem letu pa 443.761.665 EUR⁹⁰, kar pomeni, da je presežen prag iz točke (b) drugega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah. Vendar pa, ker je na trgu Republike Slovenije podjetje Elektro Energija ustvarilo [REDACTED] %⁹¹ svojega skupnega prometa, priglasitelj in z njim povezana podjetja pa [REDACTED] %⁹² svojega skupnega prometa, kar pomeni, da vsako od v koncentraciji udeleženih podjetij ustvari več kakor dve tretjini svojega skupnega prometa na trgu EU v eni in isti državi članici (v Republiki Sloveniji), zadevna koncentracija nima razsežnosti EU po drugem odstavku 1. člena Uredbe ES o združitvah, saj morajo biti vsi pogoji izpolnjeni kumulativno.
54. Ker koncentracija ne dosega pragov iz drugega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah, je Agencija preučila, ali zadevna koncentracija izpolnjuje merila za koncentracijo z razsežnostjo EU po tretjem odstavku 1. člena Uredbe ES o združitvah.

⁸⁶ Dolžnost izhaja tako iz načela lojalnosti, ki je opredeljeno v tretjem odstavku 4. člena Pogodbe o EU (UL C 326, 26.10.2012), kot tudi iz 21. člena Uredbe ES o združitvah.

⁸⁷ Glej sodbo Sodišča EU z dne 14. julija 2006 v zadevi Endesa SA proti Evropski Komisiji, T-417/05, Zodl. 2006 str. II-2533, točki 99 in 100.

⁸⁸ Vir: Letno poročilo Gen Energija 2013, str. 139, Letno poročilo Skupine Petrol in družbe Petrol, d.d., Ljubljana, za leto 2013, str. 136, Letno poročilo poslovne skupine GEN-I in družbe GEN-I za poslovno leto 2013, str. 11 in Letno poročilo podjetja Elektro Energija d.o.o. za leto 2013, str. 58.

⁸⁹ Navedeni podatek skladno s členom 5 (1) Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. 1. 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba o združitvi ES) in točko 167 Uredbe ne vključuje prometa med podjetji, ki pripadajo isti skupini. Vir: Poleg podatkov iz prejšnje opombe je Agencija pri izračunu uporabila še podatke iz dokumenta št. 3061-24/2014-13, str. 15, tabela 18, dokumenta št. 3061-24/2014-164, str. 2, točka 3 in dokumenta št. 3061-24/2014-111.

⁹⁰ Letno poročilo podjetja Elektro Energija d.o.o. za leto 2013, str. 58.

⁹¹ Lasten izračun Agencije na podlagi podatkov iz Letnega poročila podjetja Elektro Energija d.o.o. za leto 2013 ob predpostavki, da je 52.780 EUR prihodkov od prodaje, ki so navedeni v rubriki »na tujem trgu«, ustvarjenih v EU.

⁹² Lasten izračun Agencije na podlagi podatkov iz letnih poročil za leto 2013 podjetij: Gen Energija, Skupina Petrol in družba Petrol, d.d., skupine GEN-I in družbe GEN-I ter podatkov podjetja Petrol d.d. (dokument št. 3061-24/2014-164, str. 2, točka 3).

Agencija je pri tem ugotovila, da so vsa v koncentraciji udeležena podjetja v predpreteklem letu na svetovnem trgu skupno ustvarila [REDACTED] EUR⁹³ letnega prometa, kar pomeni, da je presežen prag iz točke (a) tretjega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah, vendar pa, ker je podjetje Elektro Energija ustvarilo v Republiki Sloveniji [REDACTED] % svojega skupnega prometa, prag iz točke (b) tretjega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah, ki določa, da morajo vsa udeležena podjetja v vsaki od vsaj treh držav članic skupno ustvariti več kakor 100 mio EUR skupnega prometa, ni izpolnjen. Ker morajo biti pogoji izpolnjeni kumulativno, iz obrazloženega sledi, da zadevna koncentracija nima razsežnosti EU, niti po drugem odstavku 1. člena Uredbe ES o združitvah, niti po tretjem odstavku 1. člena Uredbe ES o združitvah, zato je izključna pristojnost za izvedbo presoje skladnosti zadevne koncentracije s pravili konkurence, na podlagi nacionalnega prava o konkurenci, na Agenciji.

4 SKLADNOST KONCENTRACIJE S PRAVILI KONKURENCE

4.1 Upoštevni proizvodni oziroma storitveni trg

55. Upoštevni proizvodni oziroma storitveni trg je v skladu s 7. točko 3. člena ZPOmK-1 definiran kot trg, ki praviloma vključuje vse tiste proizvode ali storitve, ki jih potrošnik ali uporabnik šteje za zamenljive ali nadomestljive glede na njihove lastnosti, ceno ali namen uporabe. Upoštevni proizvodni trg se lahko določi na podlagi zamenljivosti povpraševanja, zamenljivosti ponudbe, potencialne konkurence ter morebitnih ovir za vstop na trg. Pri presoji koncentracije je Agencija ugotavljala, ali prihaja do prekrivanja dejavnosti v koncentraciji udeleženih in z njimi povezanih podjetij ali delov podjetij na katerem od trgov, kjer le-ta nastopajo, ali do povezav, ki bi omejevale konkurenco na katerem od z njim tesno povezanih trgov. Horizontalne koncentracije podjetij so koncentracije, v katerih udeležena podjetja poslujejo na istih upoštevni trgih, za vertikalne koncentracije pa štejejo vse tiste koncentracije, v katerih so udeležena podjetja dejavna na različnih stopnjah oskrbne verige.
56. Pri predmetni koncentraciji prihaja do prekrivanja dejavnosti predvsem na trgih prodaje električne energije. Tako praksa Evropske komisije⁹⁴ kot tudi Agencije⁹⁵ s področja elektroenergetskega sektorja razlikuje naslednje upoštevne proizvodnje trge: (i) proizvodnja in prodaja električne energije na debelo, (ii) prenos električne energije, (iii) distribucija električne energije, (iv) maloprodaja električne energije in (v) ancilijarne storitve (sistemske storitve).
57. Priglasitelj je navedel, da dejavnosti na trgu prenosa in distribucije električne energije izvajata podjetji Elektro Slovenija, d.o.o. in SODO d.o.o., ki upravljata stalna omrežja, namenjena zagotavljanju storitev v zvezi s proizvodnjo, transportom in distribucijo električne energije.⁹⁶ Zaradi izvedene koncentracije na teh dveh trgih sistemskih storitev, ki sta povsem regulirana, ne bo prišlo do sprememb, saj nobeno v koncentraciji udeleženo in z njim povezano podjetje na teh trgih ni prisotno.⁹⁷

⁹³ Lasten izračun Agencije na podlagi podatkov iz letnih poročil za leto 2013 podjetij: Gen Energija, Skupina Petrol in družba Petrol, d.d., skupine GEN-I in družbe GEN-I.

⁹⁴ Odločbe št. COMP/M.6984 - EPH/STREDOSLOVENSKA ENERGETIKA, točka 15 in nasl., COMP/M.5224 EDF/BRITISH ENERGV, točka 10 in nasl., ter odločbe COMP/M.3440, COMP/M.3448, COMP/5978, COMP/M.4180, COMP/M.4841.

⁹⁵ Odločba št. 306-143/2007-8 (GEN energija, d.o.o., Termoelektrarna Brestanica d.o.o. in Savske elektrarne Ljubljana, d.o.o.), odločba št. 306-80/2011-5 (Petrol, d.d. in IGES d.o.o.), odločba št. 3061-12/2014-10 (GEN energija d.o.o. in Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d.o.o.), odločba št. 306-112/2011-19 (HSE d.o.o., Elektro Gorenjska, d.d. in Elektro Gorenjska Prodaja, d.o.o.).

⁹⁶ Dokument št. 3061-24/2014-1.

⁹⁷ Trg sistemskih storitev je zelo specifičen trg, ki le na produktu zagotavljanja terciarne rezerve s strani proizvajalcev uvaja dejansko konkurenco, vse ostale sistemske storitve pa se izvajajo na vseh enotah, ki so priključene na prenosno omrežje v obsegu, v katerem posamezno sistemsko storitev posamezna enota lahko zagotavlja (gre torej za regulirane sistemske storitve, ki jih morajo vsi ponudniki teh storitev obvezno zagotavljati).

58. V obravnavani koncentraciji prihaja do horizontalnih prekrivanj dejavnosti v koncentraciji udeleženi in z njimi povezani podjetja na trgu maloprodaje električne energije, na katerem je prisotno podjetje GEN-I in podjetja iz skupine Petrol, s strani prevzetega podjetja pa podjetje Elektro Energija, v manjši meri pa tudi na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo, na katerem delujejo podjetja iz skupine GEN in skupine Petrol ter tudi podjetje Elektro Energija. Ker sta navedena trga med seboj tudi vertikalno povezana, bo Agencija preučila tudi vertikalne povezave med trgom proizvodnje in prodaje električne energije na debelo in trgom maloprodaje električne energije in vpliv le-teh na učinkovito konkurenco na upoštevni trgu. Glede na to, da navedena podjetja električno energijo za namene prodaje drugim udeležencem trga nabavljajo na nabavnem trgu električne energije, bo Agencija analizirala tudi vpliv predmetne koncentracije na nabavnem trgu električne energije.
59. Dejavnosti v koncentraciji udeleženi in z njimi povezani podjetja se prekrivajo tudi na trgu zemeljskega plina. Tako Evropska komisija⁹⁸ kot Agencija⁹⁹ razločujeta naslednje upoštevne trge s tega področja: (i) trg proizvodnje in prodaje zemeljskega plina na debelo, (ii) trg prenosa in distribucije zemeljskega plina in (iii) trg maloprodaje zemeljskega plina, pri čemer sta v koncentraciji udeleženi podjetja in z njima povezana podjetja prisotna zgolj na trgu maloprodaje zemeljskega plina, zato bo Agencija presojala horizontalne učinke obravnavane koncentracije le na navedenem trgu.

Trg električne energije v Sloveniji¹⁰⁰

60. V Sloveniji je bilo v letu 2014 proizvedene 16.281 GWh električne energije, kar je 1.325 GWh več kot leta 2013. V letu 2014 je bilo kar 42 % električne energije proizvedene v hidroelektrarnah in v elektrarnah na druge obnovljive vire, elektrarne na fosilna goriva so prispevale 21 % in jedrska elektrarna 37 % električne energije.
61. Poraba električne energije v Sloveniji v letu 2014 je znašala 12.719 GWh (brez upoštevanja izgub v prenosnem in distribucijskem omrežju). V primerjavi z letom 2013 je bila poraba v letu 2014 manjša za 97 GWh ali 0,8 %. Odjemalci, priključeni na prenosno omrežje, so porabili 2.033 GWh električne energije oziroma 1,3 % več kot leto prej. Poraba odjemalcev, priključenih na distribucijska omrežja, je bila v letu 2014 glede na leto 2013 nižja za odstotek in je znašala 10.323 GWh.
62. Ob koncu leta 2014 je bilo na elektroenergetsko omrežje Slovenije priključenih 936.883 odjemalcev električne energije. Število odjemalcev se je glede na leto 2013 povečalo za 3.841, struktura porabe električne energije po vrsti odjema pa je ostala enaka.

Tabela 1: Število menjav dobavitelja električne energije v obdobju 2012-2014

Odjemalci / leto	2012	2013	2014
Gospodinjski	48.794	32.068	23.430
Poslovni	6.487	14.998	8.938
SKUPAJ	55.281	47.066	32.368

Vir: Agencija za energijo.¹⁰¹

63. Tabela 1 prikazuje število menjav dobavitelja pri odjemalcih električne energije v obdobju 2012-2014. Pri gospodinjskih odjemalcih je možno opaziti trend upadanja števila menjav, medtem ko se je število menjav dobavitelja pri poslovnih odjemalcih v

⁹⁸ Odločba št. COMP/M.6068 ENI/ACEGASAPS/JV, točka 15 in nasl.

⁹⁹ Odločba št. 306-45/2013-60, točka 19 in nasl.

¹⁰⁰ Povzeto po Poročilu Agencije za energijo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014.

¹⁰¹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012 (str. 60), 2013 (str. 68) in 2014 (str. 68), Agencija za energijo.

letu 2013 za več kot podvojilo v primerjavi z letom 2012, nato pa spet upadlo v letu 2014.

4.1.1 Horizontalna prekrivanja dejavnosti

4.1.1.1 TRG PROIZVODNJE IN PRODAJE ELEKTRIČNE ENERGIJE NA DEBELO

64. Obe v koncentraciji udeleženi podjetji sta aktivni na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo, ki skladno s prakso Evropske komisije obsega proizvodnjo električne energije in uvoz električne energije za potrebe prodaje prodajalcem električne energije na drobno, ki prodajajo električno energijo na drobno končnim odjemalcem (distribucijskim podjetjem) na slovenskem trgu, in velikim industrijskim odjemalcem s prenosnega omrežja na slovenskem trgu (v nadaljevanju tudi: veleprodajni trg).¹⁰²
65. Pri proizvodnji električne energije v Republiki Sloveniji sta oblikovana dva energetska stebra, prvi v okviru skupine HSE¹⁰³, znotraj katere so naslednja proizvodna podjetja: Dravske elektrarne Maribor d.o.o. (v nadaljevanju: DEM), Soške elektrarne Nova Gorica d.o.o. (v nadaljevanju: SENG), Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. (v nadaljevanju: TEŠ) in Termoelektrarna Trbovlje d.o.o. (v nadaljevanju: TET), in drugi v okviru skupine GEN, v katero so vključena naslednja proizvodna podjetja: Nuklearna elektrarna Krško d.o.o. (v nadaljevanju: NEK), Savske elektrarne Ljubljana d.o.o. (v nadaljevanju: SEL), Termoelektrarna Brestanica d.o.o. (v nadaljevanju: TEB) in Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d.o.o. (v nadaljevanju: HESS).
66. Podjetje GEN energija, ki ima 50 % poslovni delež v podjetju GEN-I, ima s slednjim sklenjeno [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] Slednja ima v svojem proizvodnem portfelju v večinskem deležu proizvedeno energijo iz NEK-a, ki proizvaja izključno pasovno električno energijo.¹⁰⁵ Prevzeto podjetje Elektro Energija ne pripada nobenemu od zgoraj navedenih stebrov, prav tako nima lastnih proizvodnih kapacitet. Obe v koncentraciji udeleženi podjetji pa sta aktivni na trgu prodaje električne energije na debelo, ki sodi na enotni trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo, kot je opredeljeno zgoraj.
67. Največji kupci električne energije na debelo v Republiki Sloveniji so distribucijska podjetja: Elektro Energija, Elektro MB Energija plus, Elektro Celje energija, GEN-I, E 3, Elektro Gorenjska prodaja¹⁰⁶, Petrol ter v manjši meri veliki odjemalci in oba energetska stebra, ki izvajata transakcije za izravnavo svoje proizvodnje.¹⁰⁷
68. Udeleženci veleprodajnega trga električne energije so proizvodna podjetja, dobavitelji električne energije, domači in tuji trgovci z električno energijo.

¹⁰² Odločbi Evropske komisije št. COMP/M.3440 ENI/EDP/GDP in št. COMP/M.3268 Sydkraft/Gräninge.

¹⁰³ Holding Slovenske elektrarne d.o.o., Koprška ulica 92, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: HSE).

¹⁰⁴ Dokument št. 3061-24/2014-266, Priloga 4.

¹⁰⁵ Dokument št. 3061-24/2014-266, točka 5, str. 12.

¹⁰⁶ Agencija je 24. 12. 2014 izdala soglasje št. 3061-18/2014-26 k pridobitvi skupne kontrole podjetij Elektro Celje d.d. in Elektro Gorenjska d.d. nad podjetjem Elektro Celje Energija d.o.o., kateremu se bo hkrati pripojilo podjetje Elektro Gorenjska Prodaja d.o.o. in soglasje št. 3061-19/2014-10 k pridobitvi skupne kontrole podjetij Elektro Celje d.d. in Elektro Gorenjska d.d. nad podjetjem Gorenjske Elektrarne d.o.o., kateremu se bo hkrati pripojilo podjetje MHE-ELPRO d.o.o.

¹⁰⁷ Dokument št. 3061-24/2014-7, točka 10 in dokument št. 3061-24/2014-1, Tabela 10.

Trgovanje z električno energijo

69. Udeleženci sklepajo posle na veleprodajnem trgu električne energije na tako imenovanem OTC trgu ali na borzah v Sloveniji ali v tujini. Gre za zaprte pogodbe, pri katerih so količine in časovni potek dobave pogodbenih količin električne energije vnaprej določeni.¹⁰⁸
70. Dejavnost borze v Republiki Sloveniji, na kateri se vsakodnevno transparentno oblikuje tržni borzni indeks za sprotno dobavo na dnevnem trgu, izvaja podjetje BSP Regionalna energetska borza, d.o.o. (v nadaljevanju: podjetje BSP), najpomembnejši borzi v tujini, ki sooblikujeta ceno v Sloveniji, pa sta Nemška borza EEX v Leipzigu in Madžarska borza HUPX v Budimpešti.¹⁰⁹ Nakupne/prodajne transakcije se sklepajo za terminske posle z dobavo ali prevzemom za že vnaprej definirano obdobje (npr. dobava ali prevzem v naslednjem letu) ali pa gre za sprotno trgovanje, ki je blizu obdobja dobave, ko govorimo o dnevnem trgovanju (dan v naprej) in znotraj dnevno trgovanje (dobava/prevzem znotraj istega trgovalnega dne).¹¹⁰
71. Da bi lahko podjetja medsebojno sklepala nakupne/prodajne transakcije na borzi, morajo postati člani bilančne skupine in imeti sklenjeno bilančno pogodbo z organizatorjem trga, podjetjem Borzen, d.o.o. (v nadaljevanju: Borzen). Transakcije na borzi imajo status zaprtih pogodb in so večinoma dolgoročne, količina in obdobje dobave/prevzema električne energije pa so pri teh pogodbah določene po vnaprej dogovorjeni ceni. Vse sklenjene transakcije morajo biti prijavljene podjetju Borzen najmanj dan vnaprej in so podlaga za sestavo tržnih planov bilančnih skupin, kasnejša morebitna odstopanja od dogovorjenih količin pa so predmet obračuna odstopanj skladno s Pravili za delovanje trga električne energije.¹¹¹ Za odstopanja od napovedane porabe električne energije se izračuna penalizacija, ki se zaračuna le za tisti del odstopanj, ki presega tolerančni pas bilančne skupine. V primeru prekoračitve se penalizacija postopoma dviguje. Člani trga, ki nimajo končnih odjemalcev ali proizvajalcev v svoji skupini, ne smejo odstopati in imajo tolerančni pas enak nič. Če udeležencem na trgu energije primanjkuje, plačajo dvojno ceno za odstopanja, če pa imajo višek energije, se jim za ta višek energije, ki je ostal v prenosnem sistemu, ne odkupi. Odstopanja sicer v realnem času izravnava sistemski operater prenosnega omrežja.¹¹²
72. Trgovanje z dolgoročnimi produkti z električno energijo na slovenskem borznem trgu po navedbah organizatorja trga zaenkrat še ni omogočeno¹¹³, zaradi česar za poslovne uporabnike neposreden nakup električne energije na borzi ni zamenljiv z nakupom električne energije od slovenskih dobaviteljev, saj nakup električne energije na borzi ne predstavlja zanesljive dolgoročne oskrbe z električno energijo.
73. Na terminskem trgu (ang. *future market*) se trguje z električno energijo za časovna obdobja od enega dneva do več let vnaprej. Na njem se lahko trguje bilateralno, kar pomeni, da stranki skleneta med seboj pogodbo o prodaji ali nakupu električne energije, ali na borzi. Največja prednost trgovanja na bilateralnem (OTC) trgu je trgovanje z nestandardiziranimi terminskimi pogodbami (angl. *forward*). Po definiciji je nestandardizirana terminska pogodba obveznost nakupa ali prodaje določene količine električne energije, z rokom izpolnitve na določen dan v prihodnosti, po ceni, dogovorjeni ob sklenitvi pogodbe. Pri tem je pomembno, da je pogodba glede pogodbenih določb popolnoma prilagojena potrebam strank, za razliko od standardiziranih terminskih pogodb (angl. *futures*), s katerimi se trguje na borzah. Zaradi potreb odjemalcev električne energije po nestandardiziranih produktih se na

¹⁰⁸ Povzeto po navedbah BSP d.o.o (dokument št. 3061-24/2014-43).

¹⁰⁹ Dokument št. 3061-24/2014-1, točka 6.2.5, str. 35.

¹¹⁰ Ibid, točka 6.2.7, str. 39 in dokument št. 3061-24/24-7, točka 8, str.19.

¹¹¹ Pravila za delovanje organiziranega trga električne energije (Ur. l. RS, št. 98/09 in 97/11).

¹¹² Povzeto po navedbah BSP d.o.o (dokument št. 3061-24/2014-43).

¹¹³ Dokument št. 3061-24/2014-43.

bilateralnem trgu odvija večina termiskega trgovanja, kjer večji odjemalci zakupijo električno energijo na daljši rok od proizvajalcev ali trgovcev, glede na njihovo napoved porabe v prihodnosti, saj se na borzah trguje le s produkti pasovne in trapezne električne energije.¹¹⁴

74. Kombinacija cenovnih indeksov sosednjih terminskih borz, upoštevajoč cene čezmejnih prenosnih zmogljivosti (v nadaljevanju: ČPZ) in istočasno indeksa dnevnih cen na slovenskem trgu, zagotavlja vsakodnevni cenovni signal tržnih cen v Republiki Sloveniji na veleprodajnem trgu. Poleg termiskega trga obstaja še likvidni dnevni oziroma promptni trg, na katerem se lahko vsakodnevno kupuje manjke ali prodaja viške električne energije. Na dnevnem trgu je najbolj razširjeno trgovanje z električno energijo za dan vnaprej (angl. *day ahead*), vse bolj pa postaja pomembno tudi trgovanje znotraj dneva (angl. *intraday*), kjer je mogoče trgovanje do ene ure pred dobavo.¹¹⁵
75. Na dnevnem oziroma promptnem trgu (za dan vnaprej) se najpogosteje trguje z naslednjimi standardiziranimi produkti: (i) pasovna energija¹¹⁶ (el. energija v bloku od 00. do 24. ure), (ii) trapezna energija¹¹⁷ (el. energija v bloku od 08. do 20. ure), (iii) nočna energija¹¹⁸ (el. energija v bloku od 00. do 08. ure in od 20. do 24. ure) in (iv) urna energija¹¹⁹; trguje se s 24 urami enega dneva. Trgovanje na veleprodajnem trgu se izvaja v količinah od 1 MWh/H navzgor, kar predstavlja najmanjšo količino trgovanja (1 MWh/H=1 lot). Lot se uporablja za različne standardizirane produkte trgovanja.
76. Tržne cene na veleprodajnem trgu se dnevno spreminjajo, na termiskem trgu predvsem zaradi nihanj cen primarnih energentov ter cene emisijskih dovolilnic, na dnevnem trgu pa zaradi spreminjajočih se razpoložljivosti proizvodnih enot ter višine porabe električne energije, predvsem v odvisnosti od vremenskih dejavnikov.
77. Poleg standardiziranih produktov borze ponujajo možnost trgovanja z različnimi nestandardiziranimi bloki več ur, s katerimi udeleženci na borzi optimizirajo svoje nakupe. Na promptnem trgu se trguje z električno energijo s fizično dobavo na območju delovanja borze.¹²⁰
78. Na trgih, kjer je organiziran trg dobro razvit in likviden, poteka večina trgovanja promptnega trga na borzah, saj ta ponuja najboljše pogoje za trgovanje, medtem ko je na trgih z manj likvidnimi borzami trgovanje večinoma bilateralno. Dobava na promptnem trgu je izključno fizična, torej z dobavo električne energije v pogodbeno določenem območju.
79. Po zaključenem trgovanju na promptnem trgu morajo vsi udeleženci oz. njihovi zastopniki prijaviti upravljavcu prenosnega omrežja vozne rede pritokov in odtokov električne energije, ki jih bodo imeli znotraj države in čez meje. V kolikor se zgodi, da se v realnem času proizvedena in porabljena električna energija razlikuje od napovedane v voznih redih, mora te razlike poravnati upravljavec prenosnega omrežja na izravnalnem trgu, kajti omrežje mora biti vedno izravnano. Ko upravljavec systemskega omrežja opazi pomanjkanje ali presežek električne energije v omrežju, mora znotraj države povečati ali zmanjšati količino električne energije. To stori s povečanjem ali zmanjšanjem proizvodnje znotraj države ali z nakupom ali prodajo v

¹¹⁴ Povzeto po »Primerjava gibanja cen električne energije na izbranih evropskih borzah«, Aleš Mijot, Ekonomska fakulteta, 2009.

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Pasovno energijo določa konstantna moč v vseh urah za določeno obdobje dobave, ki lahko zajema obdobje od enega dne pa do več let.

¹¹⁷ Trapezna energija ima lahko na različnih trgih različno časovno obliko, vendar je povsod skupno to, da le-ta predstavlja energijo, izraženo s konstantno močjo v času visokega odjema med delavnikom (v splošnem velja od 8:00 do 20:00).

¹¹⁸ Nočna energija je razlika med produktoma pasovne in trapezne energije.

¹¹⁹ Urno energijo določa povprečna moč v določeni uri dobave.

¹²⁰ Ibid.

tujini. Stroške, nastale z izravnavo omrežja, upravljavec sistemskega omrežja bremeni tiste udeležence, ki niso bili v tistem trenutku izravnani.¹²¹

80. Veleprodajni trg električne energije sestavljajo nakupne in prodajne transakcije. Udeleženci na trgu na debelo se lahko pojavljajo enkrat na nakupni in drugič na prodajni strani, kar izhaja iz njihovih portfeljskih potreb. Priglasitelj je pojasnil, da morajo imeti vsi udeleženci trga v obdobju dobave enako proizvedene in/ali nakupljene energije na eni strani, kot prodane na drugi strani, kjer prodajo sestavlja tako dobava končnim odjemalcem, kot prodane količine na veleprodajnem trgu.
81. Po mnenju borze BSP je za poslovnega odjemalca električne energije nakup električne energije za dan vnaprej preko borze lahko alternativa nakupom na podlagi sklenjene pogodbe s slovenskim dobaviteljem. Prav zaradi vzpostavitve enotnega evropskega trga preko spajanja trgov se trgovanje preko borze poenostavlja in zato omogoča, da tudi lokalna podjetja preko svoje lokalne borze neposredno dostopajo do električne energije za dan v naprej, ki je proizvedena na slovenskem trgu, ali pa je preko mehanizma spajanja trgov uvožena iz tujine.¹²² Vendar pa BSP dodaja, da vsako podjetje, ki trguje z električno energijo, na različne načine gradi svoj portfelj iz domače ali uvožene energije. Na ta način se v Sloveniji iz različnih smeri dobavi energija na borznem in izven borznem trgu, kar pomeni, da zmanjšanje števila podjetij, ki trgujejo z električno energijo, po mnenju BSP predstavlja zmanjšano konkurenco na borznem in izven borznem trgu.¹²³
82. Priglasitelj je navedel, da je bila v preteklosti cena pasovne električne energije vselej nižja od cene trapezne energije.¹²⁴ Razmerje med ceno trapezne in pasovne energije na nemški borzi EEX se je po navedbah priglasitelja v preteklosti gibalo med 1,45 in 2, medtem ko je v obdobju zadnjih nekaj let to razmerje nekje na nivoju 1,25. To izhaja iz dejstva, da je v popoldanskem času med delavniki višja poraba električne energije, zato morajo dobavitelji poleg najcenejših proizvodnih virov, ki v navedenem časovnem obdobju dneva ne zmorejo pokriti vseh potreb odjemalcev, obratovati/proizvajati tudi proizvodne enote, ki imajo višje proizvodne stroške. Vsak dobavitelj mora za potrebe pokrivanja svojega diagrama porabe končnih odjemalcev zakupiti tako pasovno energijo, kot tudi trapezno energijo in tudi urno energijo.
83. Priglasitelj meni, da predstavljajo vsi standardizirani produkti električne energije isti produkt (isto vrsto blaga), le da je proizvodnja v času trajanja trapeznega produkta omejena le na dnevne ure med delovnikom, ko je povpraševanje/odjem najvišje, posledično pa so zato tudi cene električne energije višje. Vsi standardizirani produkti so po mnenju priglasitelja medsebojno zamenljivi na način, da se lahko iz pasovne energije z odprodajo nočne energije dobi trapezno energijo, in obratno, da se z nakupom trapezne in nočne energije lahko sestavi pasovna energija. Evropska komisija je z analizo trga¹²⁵ ugotovila, da ožja opredelitev upoštevne trga glede na vrsto produktov energije ni potrebna, veleprodajni trg električne energije pa je nadalje delila glede na ročnost električne energije¹²⁶ (urna energija na primer ni zamenljiva z dolgoročnimi proizvodi), saj je menila, da veleprodajni trgi električne energije med seboj niso zadosti homogeni in ne dovoljujejo medsebojne zamenjave. S konkurenčno pravnega vidika je za dobavitelja električne energije končnim kupcem pomembno, da si zagotovi določen del električne energije kot dolgoročni proizvod, saj s tem minimizira tveganja glede dobave in glede cene električne energije, prav tako pa so zanj pomembni urni proizvodi, s katerimi izravnava nihanja v porabi svojih kupcev. Navedeno dejstvo je mnenju Agencije treba upoštevati tudi pri presoji predmetne koncentracije, saj kupci električne energije za uspešno konkuriranje na trgu prodaje

¹²¹ Ibid.

¹²² Povzeto po navedbah BSP d.o.o (dokument št. 3061-24/2014-43).

¹²³ Povzeto po navedbah BSP d.o.o (dokument št. 3061-24/2014-43).

¹²⁴ Dokument št. 3061-24/24-266, točka 10, str. 19.

¹²⁵ Zadeva št. COMP/M.5224, odst. 16 in 17, EDF/BRITISH ENERGY.

¹²⁶ Zadeva št. COMP/M.5549, odstavek 36, EDF/SEGEBEL.

električne energije potrebujejo določen del električne energije daljših ročnosti, zato je Agencija presojo sicer izvedla na širšem upoštevnom proizvodnem trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo, pri čemer pa je preučila tudi vpliv posameznega standardiziranega produkta, zlasti vpliv pasovne električne energije na trge električne energije.

84. Agencija je opravila analizo nabave standardiziranih produktov električne energije na veleprodajnem trgu v letu 2014 po dobaviteljih na maloprodajnem trgu. Iz prejetih vprašalnikov je Agencija ugotovila, da vsi dobavitelji v povprečju nabavljajo 65 % pasovne, 13 % urne, 4 % trapezne in 1 % nočne električne energije, 17 % pa drugih produktov električne energije na veleprodajnem trgu. Po podatkih iz prejetih vprašalnikov je bila cena trapezne električne energije v primerjavi s ceno pasovne električne energije v povprečju višja za 14 %, nočna energija je bila v primerjavi s pasovno cenejša za 16 %, urna energija pa je bila v primerjavi s pasovno cenejša za 14 %.¹²⁷
85. V Poročilu o stanju na področju energetike v letu 2014 zasledimo tudi, da je povprečna letna cena pasovne energije znašala 40,43 EUR/MWh, povprečna cena vršne¹²⁸ energije pa 45,79 EUR/MWh, kar prikazuje tabela 2. V primerjavi z letom 2013 se je cena pasovne energije znižala za 6,4 %, cena vršne pa za 8 %, kar kaže, da se trend padanja cen na veleprodajnem trgu električne energije še nadaljuje, čeprav se po navedbah Agencije za energijo počasi umirja. Najnižja cena je bila dosežena v marcu zaradi večje proizvodnje iz obnovljivih virov in relativno toplega vremena, kar je povzročilo manjšo porabo električne energije za ogrevanje. Najvišja cena je bila dosežena v oktobru, ko je cena za ČPZ iz smeri Avstrije v Slovenijo dosegla najvišje vrednosti v letu 2014. Višja cena je bila predvsem posledica večjih potreb po uvozu iz Avstrije, k čemur so prispevale tudi večje potrebe po energiji v Jugovzhodni Evropi. Največji obseg trgovanja je bil dosežen v novembru, najmanjši pa v juniju. Cene električne energije na slovenski borzi so v precejšnji meri sledile gibanjem cen na sosednjih borzah. V tabeli 2 je prikazana primerjava povprečnih cen električne energije za pasovni in vršni produkt za slovensko in sosednje borze v letu 2014.¹²⁹

Tabela 2: Povprečne cene pasovne in vršne energije na slovenski in sosednjih borzah v letu 2014

Borza	Cena za pasovno energijo (EUR/MWh)	Cena za vršno energijo (EUR/MWh)
Slovenija (BSP)	40,43	45,79
Avstrija (EXAA)	32,88	36,99
Nemčija (EPEX)	32,76	36,80
Madžarska (HUPX)	40,50	50,53
Italija (GME-Nord)	50,35	54,31

Vir: Agencija za energijo.¹³⁰

86. Agencija je preučila, ali so standardizirani produkti, ki se proizvedejo v različnih tipih elektrarn¹³¹, zaradi česar imajo drugačno strukturo stroškov in posledično tudi ceno, medsebojno zamenljivi z vidika ponudbe in povpraševanja. Priglasitelj je pojasnil, da ustvarjajo različni viri električne energije, glede na različne tehnologije in izkoristke, različne stroške pri proizvodnji električne energije, zato bi lahko v posplošenem pogledu tipe elektrarn razvrstili od najdražjega premogovnega, preko srednje jedrske elektrarne, do najcenejše hidro proizvodnje električne energije.¹³² Evropska Komisija je

¹²⁷ Lastni izračuni Agencije na podlagi prejetih podatkov na zahtevo Agencije št. 3061-24/2014-209.

¹²⁸ Vršna energija je nočna in trapezna energija skupaj.

¹²⁹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 48.

¹³⁰ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 48.

¹³¹ Npr. termoelektrarne, jedrske elektrarne, hidroelektrarne idr.

¹³² Dokument št. 3061-24/2014-266, točka 7, str. 16.

v svoji pretekli praksi ugotovila¹³³, da ni razlogov za ločevanje veleprodajnega trga električne energije glede na različne vire proizvodnje električne energije (npr. električna energija iz jedrskih elektrarn, hidroelektrarn, termoelektrarn, sočne elektrarne idr.), ravno tako Evropska komisija ni razlikovala med različnimi načini prodaje proizvedene električne energije (bodisi od proizvajalcev, na borzi, preko posrednikov, bilateralno ipd.)¹³⁴, čemur je v navedeni zadevi sledila tudi Agencija.

Čezmejne prenosne zmogljivosti

87. Ker na trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo sodi tudi uvoz električne energije za potrebe prodaje prodajalcem električne energije na drobno na slovenskem trgu (distribucijskim podjetjem in velikim industrijskim odjemalcem s prenosnega omrežja), je Agencija v nadaljevanju povzela tudi značilnosti uvoza in izvoza električne energije in s tem povezanih čezmejnih prenosnih zmogljivosti (v nadaljevanju: ČPZ).
88. Uporabnik omrežja, ki želi električno energijo uvoziti, izvoziti ali jo prenesti preko slovenskega prenosnega omrežja, si mora zagotoviti dostop do čezmejnih prenosnih povezav. Za razliko od prenosa med dvema točkama znotraj slovenskega prenosnega omrežja, kjer nikoli ne prihaja do preobremenitev, pri ČPZ povpraševanje po njih pogosto presega njihove zmogljivosti.¹³⁵
89. Prenosna zmogljivost je razpoložljiva zmogljivost povezave med dvema sosednjima elektroenergetskima sistemoma, ki je namenjena komercialni uporabi. Količino ČPZ določi sistemski operater v sodelovanju s sistemskim operaterjem sosednje države in ob upoštevanju meril zagotavljanja zanesljivosti obratovanja prenosnega omrežja.¹³⁶ Upravitelji prenosnih omrežij upravljajo tudi s ČPZ, in sicer jih prodajajo glede na zmogljivost prenosa daljnovodov iz ene države v drugo. ČPZ se prodajajo na letni, mesečni in dnevni ravni.
90. Dostop do omrežja pri čezmejnih izmenjavah električne energije v Evropski uniji ureja uredba Evropskih skupnosti (ES) št. 714/2009. Uredba predpisuje poenotene načine dodeljevanja prostih ČPZ na tržnih podlagah in plačilo uporabe omrežja pri čezmejnih izmenjavah električne energije prek poravnalnega sklada. S sredstvi tega sklada si udeleženi operaterji prenosnega omrežja medsebojno pokrivajo stroške, nastale zaradi čezmejnih izmenjav.¹³⁷ Na slovenski strani dodeljevanje ČPZ ureja Energetski zakon (v nadaljevanju: EZ-1)¹³⁸ in njegovi podrobnejši podzakonski predpisi. ČPZ ureja sistemski operater prenosnega omrežja (ELES).
91. Kadar povpraševanje po razpoložljivih ČPZ na določeni meji presega njihovo skupno višino, govorimo o omejenih ČPZ oziroma o prezasedenosti. V tem primeru Uredba 714/2009 zahteva dodeljevanje omejenih razpoložljivosti na tržni način, torej z uporabo implicitnih ali eksplicitnih dražb. Pri implicitnih dražbah poteka dodeljevanje razpoložljivih ČPZ hkrati s trgovanjem z energijo na borzi električne energije. Ker poteka trgovanje na borzah praviloma le za dan vnaprej ali za še krajša časovna obdobja od sklenitve posla do začetka dobave, se implicitno dodeljevanje ČPZ izvaja le za dan vnaprej. Za dodeljevanje za daljša časovna obdobja, kot je dodeljevanje ČPZ na letni ali mesečni ravni, se uporabljajo eksplicitne dražbe. Na njih se udeleženci potegujejo le za prenosne zmogljivosti, za nakup energije pa morajo poskrbeti posebej. Na slovenskih mejah imamo eksplicitno dodeljevanje za vsa časovna obdobja (letno, mesečno, dnevno), izjema je le meja z Italijo, kjer dodeljevanje ČPZ za dan

¹³³ Zadeva št. COMP/M.4517 – Iberdrola/Scottish Power, odst. 11.

¹³⁴ Zadeva št. COMP/M.5549 – EDF/SEGEBEL, odst. 18-20.

¹³⁵ Spletna stran Agencije za energijo: <http://www.agen-rs.si/dostop-do-omrezja-za-cezmejne-izmenjave>.

¹³⁶ Vir: Pravila o načinu in pogojih dodeljevanja ČPZ, ELES, 2015.

¹³⁷ Spletna stran Agencije za energijo: <http://www.agen-rs.si/dostop-do-omrezja-za-cezmejne-izmenjave>.

¹³⁸ Uradni list RS št. 17/2014.

vnaprej poteka z implicitnimi dražbami, ki se izvajajo v okviru spojitve trgov Slovenije in Italije.¹³⁹

92. Priglasitelj je navedel, da je slovenski elektroenergetski sistem vpet v širši ENTSO-E sistem, ki povezuje vse sistemske operaterje prenosnih omrežij, zaradi česar se lahko električna energija za potrebe izravnave energetske bilance domačega trga tudi uvaža in izvaža iz sosednjih elektroenergetskih sistemov.¹⁴⁰ Uvoz in izvoz električne energije v/iz Slovenije lahko poteka na treh sosednjih mejah: (i) SI-AT, AT-SI, (ii) SI-IT, IT-SI in (iii) SI-HR, HR-SI, kar je povezano s postopkom dodeljevanja ČPZ. ČPZ se dodeljuje preko transparentnega sistema dražb, ki jih organizirata dve avkcijski hiši CAO (slovensko-hrvaška meja) in CASC (slovenski-italijanska in slovensko-avstrijska meja). Priglasitelj je navedel, da model dodeljevanja ČPZ omogoča enakopraven dostop do uvoznih/izvoznih pravic vsakemu udeležencu na trgu električne energije pod enakimi pogoji in zagotavlja oblikovanje cene po tržnih zakonitostih (za vse udeležence po isti ceni produkta ČPZ).¹⁴¹
93. Kot navaja podjetje Borzen, spajanje trgov (angl. »market coupling«) pomeni način alokacije (dela) ČPZ. Pred spajanjem je trgovanje čez meje potekalo tako, da so trgovci morali ločeno kupiti ČPZ ter nato skleniti še pogodbo za energijo. S spajanjem trgov, ki je sicer del t.i. ciljnega modela (angl. »target model«) notranjega trga z energijo, ki ga je potrdila tudi evropska Agencija za sodelovanje energetske regulatorjev (ACER), se vsaj del ČPZ na ravni trgovanja za dan vnaprej dodeli implicitno; hkrati s transakcijo za energijo. Gre torej le za bolj učinkovit mehanizem alokacije, ki prispeva k višji skupni blaginji, zmanjšuje transakcijske stroške ter povečuje konkurenco, saj lahko dejansko vsak, ki trguje preko borze »konkurira« za izvoz ali uvoz. Dejanski fizični kliring trga poteka preko sistemskih operaterjev obeh držav – v Sloveniji je to ELES, v Italiji pa TERNA. Spajanje je povzročilo, da je promet na borzi BSP v zadnjih letih precej porasel, s tem pa se je vsaj za raven trgovanja za dan vnaprej oblikoval stabilen cenovni signal na trgu. Čeprav ni mogoče izključiti, da tak borzni sistem vpliva tudi na cenovne nivoje, gre pri tem primarno za zmanjšanje stroškov in povečanje alokacijske učinkovitosti udeležencev na borzi. Na same cenovne nivoje bolj vpliva morebitna sprememba višine ČPZ, kot seveda tudi dogajanja na tujih in domačem trgu. Borzen dodaja, da smo v zadnjih letih priča precej nizkim cenovnim nivojem električne energije, pretežno zaradi vpliva podpornih shem za OVE v EU. Ker je spajanje trgov del ciljnega modela notranjega trga z elektriko v EU, se pričakuje, da se bodo aktivnosti spajanja trgov nadaljevale tudi na avstrijski ter hrvaški meji.¹⁴²
94. Iz tabele 3 je razvidno, da je bil v letih od 2012 do 2014 izvoz električne energije iz Slovenije večji od uvoza oziroma vnosa električne energije v Slovenijo. Električno energijo v Slovenijo je mogoče uvoziti iz Italije, Avstrije in Hrvaške. Uvoz je fizično možen le preko ČPZ, ki se dodeljujejo na tržni način, kar pomeni, da lahko vsak udeleženec na trgu nastopi kot kupec le-teh. Relativno visoki stroški ČPZ podražijo uvoženo električno energijo. Po mnenju Agencije za energijo lahko slovenski proizvajalci električne energije s ceno uspešno konkurirajo električni energiji iz uvoza.

Tabela 3: Uvoz in izvoz električne energije v Sloveniji v obdobju 2012-2014 (v MWh in %)

Meja	2012		2013		2014	
	MWh	%	MWh	%	MWh	%
Avstrija-uvoz	7.514.553	70,5	5.077.320	51,3	5.560.081	57,7
Avstrija-izvoz	929.795	8,0	2.181.067	19,8	1.342.367	10,9
Avstrija-bilanca	-6.584.758		-2.896.253		-4.217.714	

¹³⁹ Spletna stran Agencije za energijo: <http://www.agen-rs.si/dostop-do-omrezja-za-cezmejne-izmenjave>.

¹⁴⁰ Dokument št. 3061-24/2014-1, točka 6.2.7.

¹⁴¹ Dokument št. 3061-24/2014-1, točka 6.2.4.

¹⁴² Povzeto po navedbah družbe Borzen d.o.o. (dokument št. 3061-24/2014-31).

Meja	2012		2013		2014	
	MWh	%	MWh	%	MWh	%
Hrvaška-uvoz	3.028.135	28,4	4.690.303	47,4	3.529.116	36,6
Hrvaška-izvoz	6.838.587	59,0	5.104.438	46,3	7.027.944	57,1
Hrvaška-bilanca	3.810.452		414.135		3.498.828	
Italija-uvoz	119.278	1,1	122.447	1,2	543.613	5,6
Italija-izvoz	3.816.987	32,9	3.733.343	33,9	3.944.075	32,0
Italija-bilanca	3.697.709		3.610.896		3.400.462	
Skupaj uvoz	10.661.966	100,0	9.890.070	100,0	9.632.810	100,0
Skupaj izvoz	11.585.369	100,0	11.018.848	100,0	12.314.386	100,0
Skupaj bilanca	923.403		1.128.778		2.681.576	

Vir: ELES.¹⁴³

95. Iz tabele 3 je tako razvidno, da se je v obdobju od 2012 do 2014 zmanjšal uvoz električne energije iz smeri Avstrije s 70,5 % na 57,7 % v celotnem uvozu električne energije v Slovenijo, uvoz iz Hrvaške je nihal med 28,4 % in 47,4 % in v letu 2014 znašal približno tretjino (36,6 %) vse uvožene električne energije, uvoz iz Italije pa je bil še vedno zanemarljiv, navkljub povečanju z 1,1 % na 5,6 %. Pri izvozu je slika spremenjena, saj se največ električne energije izvozi na Hrvaško (med 46,3 % do 59,0 % na leto), sledi relativno konstanten izvoz v Italijo v vseh letih (približno tretjina vse izvožene električne energije), najmanj pa se električne energije izvozi v smeri Avstrije (v letu 2014 10,9 %).
96. Električna energija v tujini je po navedbah konkurentov v panogi ugodnejša, kot je v Sloveniji, vendar pa so stroški uvoznih kapacitet visoki. V svojih odgovorih so dobavitelji ocenili, da bi bila dejanska oskrba preko tujega dobavitelja s sklenitvijo dolgoročne pogodbe ekonomsko manj upravičena, kot enakovredna pogodba z domačim dobaviteljem. Razloge vidijo predvsem v dodatnih tveganjih, ki se pojavijo pri uvozu električne energije, predvsem na strani ČPZ, ki se dodeljujejo avkcijsko. Dolgoročni zakup ČPZ tako sam po sebi predstavlja predvsem visoka tveganja in stroške financiranja, kar ni povezano samo s prostimi kapacitetami ČPZ. Cena električne energije iz uvoza je sestavljena iz cene električne energije in cene ČPZ. Uvoznik si mora pred uvozom električne energije zagotoviti ČPZ. Količina razpoložljivih ČPZ se določi v medsebojnem usklajevanju med pristojnima sistemskima operaterjema prenosnega omrežja za posamezno mejo med dvema državama.
97. Priglasitelj navaja, da je po podatkih sistema operatorja prenosnega omrežja ELES v vsakem od zadnjih treh let obstajal visok presežek razpoložljivih ČPZ za uvoz električne energije, ki dejansko ostaja neizkoriščenih. Tabela 4 prikazuje uvoz in stopnjo izkoriščenosti uvoznih NTC v letih 2012-2014 na slovenskih mejah.

Tabela 4: Uvoz in stopnja izkoriščenosti uvoznih NTC¹⁴⁴ v letih 2012-2014 na slovenskih mejah

	Meja	Leto	Uvoz električne energije (GWh)	NTC (GWh)	% izkoriščenosti uvoznih NTC
UVOZ	AT-SI	2012	7.515	8.185	91,8
		2013	5.077	6.774	75,0
		2014	5.560	5.998	92,7
	IT-SI	2012	119	1.345	8,9
		2013	122	1.340	9,1

¹⁴³ Dokument št. 3061-24/2014-30.

¹⁴⁴ NTC - net transfer capacity: pomeni maksimalno neto prenosno zmogljivost na posamezni meji v posamezni smeri.

	Meja	Leto	Uvoz električne energije (GWh)	NTC (GWh)	% izkoriščenosti uvoznih NTC
	HR-SI	2014	544	5.678	9,6
		2012	3.028	8.671	34,9
		2013	4.690	8.640	54,3
		2014	3.529	10.814	32,6

Vir: ELES¹⁴⁵ in priglasitelj¹⁴⁶.

98. Iz tabele 4 je razvidno, da so najbolj zasedene uvozne kapacitete na avstrijsko-slovenski meji (v letu 2014 92,7 %), približno tretjinsko so bile zasedene uvozne kapacitete na hrvaško-slovenski meji (v letu 2014 32,6 %), najmanj pa so bile zasedene uvozne kapacitete na italijansko-slovenski meji (v letu 2014 le 9,6 %). Količinska zasedenost uvoznih kapacitet v obdobju 2012-2014 se je zmanjševala na AT-SI meji, v letu 2014 povečala pa na HR-SI meji ter v istem letu močno povečala na IT-SI meji. Relativna zasedenost uvoznih kapacitet pa po drugi strani ne kaže posebnih razlik v tem obdobju, saj je bil delež uvoznih kapacitet v letih 2012 in 2014 skoraj identičen, medtem ko je bilo v letu 2013 nekoliko več prostih kapacitet na AT-SI meji in manj na HR-SI meji.

Tabela 5: Pregled dodeljenih količin ČPZ (v MWh), prihodkov od dražb in cen dodeljenih ČPZ (v EUR) na posameznih mejah

Meja	Dodeljeno (MWh)	Prihodek (EUR)	Cena dodeljenih ČPZ (EUR/MWh)
SI - IT	3.748.676	43.158.144	11,51
IT - SI	1.716.026	267.340	0,16
SI - AT	8.469.120	753.271	0,09
AT - SI	3.499.349	21.071.359	6,02
SI - HR	9.756.684	3.367.702	0,35
HR - SI	10.762.463	1.349.859	0,13

Vir: Agencija za energijo.¹⁴⁷

99. Količine dodeljenih ČPZ v tabeli 5 predstavljajo le tiste količine na določeni meji in v določeni smeri prenosa, ki so bile dodeljene v primeru, ko je povpraševanje presegalo ponudbo in so prejemniki ČPZ zanje morali plačati tržno ceno. Iz tabele je razvidno, da so tudi v letu 2014 najvišjo ceno imele ČPZ v smeri iz Slovenije v Italijo, čeprav se je glede na leto 2013 znižala za 5,10 EUR/MWh. Hkrati se je cena ČPZ iz smeri Avstrije v Slovenijo zvišala za 2,31 EUR/MWh. Ker trgovci na slovenskem trgu v veliki meri delujejo le z namenom, da preko njega prenesejo energijo z nemško--avstrijskega trga na italijanskega, je treba pogledati tudi razliko med cenami na teh dveh trgih in jo primerjati z vsoto cen ČPZ na avstrijsko-slovenski in slovensko-italijanski meji. Vsota vrednosti ČPZ je na obeh mejah v povprečju dosegla vrednost 17,53 EUR/MWh, medtem ko je povprečna razlika v borznih cenah Nemčije in Italije znašala 17,58 EUR/MWh. Glede na leto 2013 se je razlika med povprečnimi borznimi cenami obeh držav nekoliko zmanjšala. Ta razlika se je odrazila tudi v nekoliko nižji vsoti cen ČPZ na avstrijsko-slovenski in slovensko-italijanski meji.¹⁴⁸

100. Po drugi strani so bile NTC na strani izvoza električne energije iz Slovenije v letu 2014 izkoriščene kot prikazuje tabela 6.

¹⁴⁵ Dokument št. 3061-24/2014-30.

¹⁴⁶ Dokument št. 3061-24/2014-274.

¹⁴⁷ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 37.

¹⁴⁸ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 37.

Tabela 6: Stopnja izkoriščenosti izvoznih NTC v letih 2013 in 2014 na slovenskih mejah

Meja / leto	2013 (%)	2014 (%)
SI-IT	97	91
SI-HR	47	58
SI-AT	30	16

Vir: Agencija za energijo.¹⁴⁹

101. ELES navaja, da so glede na izkoriščenost uvoznih NTC najvišji odstotki doseženi na slovensko-avstrijski meji, ki je ključna z vidika dostopa do cenovno ugodne električne energije z nemško-avstrijskega trga z električno energijo. Bistveno nižji so odstotki izkoriščenosti na preostalih dveh mejah. Za hrvaško mejo velja, da je občasna nekoliko večja zasedenost NTC predvsem posledica ugodne hidrologije v širši regiji JV Evrope. Za italijansko mejo pa še posebej v letu 2014 velja, da je uvoz na tej meji postal zanimiv predvsem zaradi občasne visoke proizvodnje OVE v sosednji Italiji, s čimer je tudi cena na italijanskem trgu postala zanimiva tako za slovenski trg, kot tudi za širšo V in JV regijo. ELES je še navedel, da je odstotek izkoriščenosti NTC na mejah v letu 2014 sicer ostal na podobni ravni kot v letih 2012 in 2013, vendar sta se tako prenosna zmogljivost kot tudi uvoz povišala kar za 5-krat.¹⁵⁰
102. Za izkoriščenost NTC v smeri izvoza velja, da so najvišji odstotki doseženi na slovensko-italijanski meji, upoštevajoč dejstvo, da je Italija v povprečju še vedno država z najvišjo ceno električne energije v kontinentalni Evropi. Zaznati je sicer rahel upad, ki je posledica visoke proizvodnje OVE, kar Italijo občasno spremeni tudi v izvoznico električne energije. Polovično zasedenost izvoznih kapacitet beleži ELES na slovensko-hrvaški meji, pri čemer opozarja, da je v izvozu upoštevana tudi polovica proizvodnje Nuklearne elektrarne Krško, ki po meddržavnem sporazumu pripada Republiki Hrvaški. Na letni ravni je te energije približno 3 TWh (v letih, ko se izvajajo remont, nekoliko manj). Za izvoz na slovensko-avstrijski meji velja, da so občasno nekoliko višji odstotki izkoriščenosti posledica izjemno dobre hidrologije tako v Sloveniji, kot tudi v širši regiji JV Evrope.
103. Agencija je navedbe priglasiatelja podrobneje preučila. Dejansko obstajajo relativno visoke ČPZ za uvoz električne energije v Slovenijo, vendar je treba tudi proučiti, kakšen konkurenčni pritisk lahko predstavlja uvožena električna energija, kakor je preučila tudi Evropska komisija¹⁵¹. Eden izmed dejavnikov je konkurenčnost cen električne energije. Drugi dejavnik, ki je pomemben pri definiciji upoštevne geografskega trga, je dejstvo, da trgovci z električno energijo svoje ponudbe končnim porabnikom dajejo tudi za dolgoročnejša obdobja, ČPZ pa se dodeljujejo šele konec leta in le za obdobje naslednjega leta. Tako je tveganje dobaviteljev električne energije končnim odjemalcem, ki so v večji meri odvisni od uvožene električne energije, večje. Tem tveganjem so dobavitelji končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji izpostavljeni tudi v primeru uvoza električne energije iz držav, ki imajo v povprečju presežke električne energije (na primer Avstrija in Nemčija).
104. Tudi analiza trga, ki jo je Agencija izvedla med kupci električne energije na veleprodajnem trgu električne energije je potrdila, da omejitve ČPZ (njihova razpoložljivost, količina in cena) predstavljajo tveganja, ki cenó električne energije iz uvoza podražijo. Zlasti manjši kupci ne morejo pridobiti električne energije iz uvoza zaradi omejitev ČPZ, ki se dodeljujejo na avkcijah za leto vnaprej in predstavljajo velik strošek, tudi zaradi velikih (stroškovnih) tveganj v primeru neizkoriščenosti ČPZ. Slednji so zato vezani predvsem na električno energijo iz slovenske proizvodnje, ki jo obvladujeta predvsem stebra skupine HSE in skupine GEN.

¹⁴⁹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2013 (str. 38) in 2014 (str. 38), Agencija za energijo. Za leto 2012 ni podatkov o stopnji zasedenosti izvoznih kapacitet.

¹⁵⁰ Dokument št. 3061-24/2014-30.

¹⁵¹ Odločba Evropske komisije št. COMP/M.4180, Gaz de France/Suez, odst. 711.

105. Agencija na podlagi vseh navedb v tem poglavju zaključuje, da uvoz električne energije ni zadostna alternativa nakupom električne energije na slovenskem trgu, saj dejanska oskrba pretežno ali samo preko tujega dobavitelja ob sedanjem stanju ovir zaradi omejenih ČPZ in ob sedanjem mehanizmu avkcij za določanje cene uvoza, ekonomsko ni upravičena. Agencija prav tako zaključuje, da nakup električne energije zgolj na slovenski borzi ravno tako ni zadostna alternativa nakupom električne energije na slovenskem trgu, saj borza ne ponuja dolgoročnih produktov električne energije, temveč samo produkte za dan vnaprej in to v omejenih količinah. Prav tako so nakupi na borzi povezani z dodatnimi stroški in obveznim sodelovanjem v bilančni skupini.¹⁵²

4.1.1.2 TRG PRODAJE ELEKTRIČNE ENERGIJE NA DROBNO

106. Trg prodaje električne energije na drobno (v nadaljevanju tudi: maloprodajni trg) je trg, ki vključuje prodajo električne energije končnemu potrošniku. Na tem trgu nastopajo na ponudbeni strani dobavitelji električne energije¹⁵³, na strani povpraševanja pa končni odjemalci. Na maloprodajnem trgu električne energije dobavitelji in odjemalci sklepajo odprte pogodbe, pri katerih količine dobavljene energije in časovni potek dobave niso vnaprej določeni, plačilo dobavljene energije pa se izvede na podlagi dejansko porabljene količine energije, merjene z ustreznimi števci. Na trgu prodaje električne energije na drobno sta aktivna oba udeleženca koncentracije.

107. V letu 2014 je bilo na maloprodajnem trgu električne energije v Republiki Sloveniji dejavnih 13 dobaviteljev električne energije, ki so na podlagi dobavnih pogodb dobavljali električno energijo in so ob koncu leta 2014 vsem končnim odjemalcem v Sloveniji dobavili 12,6 TWh električne energije.¹⁵⁴ Priglasitelj v prihodnjih letih ne pričakuje večjega porasta odjema električne energije v obeh sistemih, kar je povezano s šibkimi napovedmi gospodarske rasti ter vse večjim poudarkom na učinkovitem ravnanju z električno energijo, ki bo izničil zmerno rast odjema zaradi povečanja gospodarske aktivnosti.¹⁵⁵

108. Prenos električne energije do končnih kupcev poteka preko prenosnega ali preko distribucijskega elektroenergetskega omrežja, pri čemer so odjemalci, ki so priključeni na eno ali drugo omrežje, tehnično omejeni le s priključno močjo, ki je stvar pogodbe med odjemalcem in sistemskim operaterjem prenosnega omrežja¹⁵⁶ ali sistemskim operaterjem distribucijskega omrežja¹⁵⁷.

109. Prenosno elektroenergetsko omrežje je visokonapetostno električno omrežje od proizvajalca oziroma povezave s sosednjimi prenosnimi omrežji do distribucijskega omrežja ali do uporabnika omrežja. Prenosni elektroenergetski sistem Slovenije je dobro povezan z Avstrijo, Italijo in Hrvaško, medtem ko med Slovenijo in Madžarsko ni daljnovidnih povezav. V letu 2014 je bilo 8 velikih poslovnih odjemalcev priključenih na prenosno omrežje¹⁵⁸. Slednji imajo fiksen priključek, zato jih v večini primerov ni mogoče oskrbovati preko distribucijskega omrežja, v primerih, ko je to možno, pa je to običajno povezano z delno oskrbo. Običajno so na prenosno omrežje (110, 220, 400 kV) priključeni porabniki, ki glede na velikost odjema ne bi mogli biti oskrbovani z distribucijskega omrežja, zato je za to skupino odjemalcev značilen večji letni odjem.

¹⁵² Npr. stroške ustanovitve bilančne skupine, stroške bančnih garancij, članarin na borzah, provizij pri t.i. *providerjih* za borzno trgovanje, stroške poročanja in druge dodatne posredniške stroške za sklepanje poslov na borznih portalih idr.

¹⁵³ Na maloprodajnem trgu električne energije lahko nastopajo tudi proizvajalci, ki neposredno prodajajo energijo odjemalcem. V takem primeru nastopajo v vlogi dobaviteljev na tem trgu.

¹⁵⁴ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 55-56.

¹⁵⁵ Dokument št. 3061-24/2014-1, str. 27.

¹⁵⁶ V Republiki Sloveniji gospodarsko javno službo sistema prenosnega omrežja električne energije na podlagi koncesije izvaja podjetje ELES, ki je tudi lastnik omrežja.

¹⁵⁷ V Republiki Sloveniji gospodarsko javno službo sistema distribucijskega omrežja električne energije na podlagi koncesije izvaja podjetje SODO, ki ima del omrežja v lasti, večji del pa v najemu od elektro podjetij (Elektro Celje, Elektro Gorenjska, Elektro Ljubljana, Elektro Maribor, Elektro Primorska).

¹⁵⁸ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 16.

110. Distribucijsko elektroenergetsko omrežje je omrežje od prenosnega elektroenergetskega omrežja do končnega odjemalca. Za izvajanje distribucije električne energije, vzdrževanje in razvoj omrežja za distribucijo električne energije, zagotavljanje dolgoročne zmožljivosti omrežja, zanesljivost oskrbe z električno energijo idr. je zadolžen sistemski operater distribucijskega elektroenergetskega omrežja, podjetje SODO. V letu 2014 je bilo 936.883 poslovnih in gospodinskih odjemalcev priključenih na distribucijsko omrežje.¹⁵⁹
111. Agencija je že v svoji pretekli praksi ugotovila, da oskrba z distribucijskega oziroma s prenosnega omrežja ne pogojuje tega, s kom odjemalec podpisuje pogodbo o dobavi električne energije. Na podlagi navedenega je Agencija sklepala, da delitev odjemalcev električne energije glede na to, ali so odjemalci s prenosnega ali odjemalci z distribucijskega omrežja, tudi za potrebe presoje zadevne koncentracije ni potrebna, zato maloprodajnega trga električne energije ni delila na ožje trge glede na vrsto omrežja, na katerega so priključeni posamezni odjemalci.
112. Po navedbah priglasitelja je trg dobave električne energije na drobno treba deliti na dva podtrga, in sicer (i) maloprodajni trg poslovnih odjemalcev in (ii) maloprodajni trg gospodinskih odjemalcev, pri čemer navaja, da je razlika med navedenima podtrgoma predvsem v ozaveščenosti končnega odjemalca in poznavanju vseh tržnih zakonitosti, kot tudi v različnem pristopu pridobitve končnega odjemalca.¹⁶⁰
113. Agencija za energijo navedena trga prikazuje podrobneje, glede na obseg letnega odjema električne energije, in sicer na segmentu gospodinskih odjemalcev: letna poraba (i) pod 1 MWh, (ii) od 1 MWh do 2,5 MWh, (iii) od 2,5 MWh do 5 MWh, (iv) od 5 MWh do 15 MWh in (v) nad 15 MWh, ter na segmentu poslovnih odjemalcev: letna poraba (i) pod 20 MWh, (ii) od 20 MWh do 500 MWh, (iii) od 500 MWh do 2.000 MWh, (iv) od 2.000 MWh do 20.000 MWh, (v) od 20.000 MWh do 70.000 MWh, (vi) od 70.000 MWh do 150.000 MWh in (vii) nad 150.000 MWh.¹⁶¹
114. Priglasitelj meni, da navedena segmentacija maloprodajnega trga električne energije ni ustrezna, ker v električni energiji, ki jo kupujejo različne kategorije odjemalcev, ni nobene razlike, razen v količini odjema električne energije ter priključni moči, ob istočasno možnih različnih napetostnih nivojih. Priglasitelj še dodaja, da vsi končni odjemalci kupujejo električno energijo na podlagi odprtih pogodb z izbranim dobaviteljem, kar pomeni, da jim je dobavljena v količinah, kot jo porabijo. Razlike glede na priključno moč priključka odjemalca, napetostni nivo in priključitev na prenosno ali distribucijsko omrežje, vplivajo zgolj na ceno za uporabo omrežij in višino različnih drugih dajatev, ki jih mora plačevati vsak končni odjemalec električne energije in ki so regulirane bodisi s strani Agencije za energijo ali neposredno s strani države. Priglasitelj zaradi navedenega meni, da nadaljnja delitev trgov ni potrebna, poleg tega navaja, da tudi Energetski zakon¹⁶² definira maloprodajni trg poslovnih odjemalcev in maloprodajni trg gospodinskih odjemalcev. Po mnenju priglasitelja tudi ni potrebe po ožji delitvi maloprodajnega trga glede na izvor električne energije, torej na energijo, pridobljeno iz velikih energetskih objektov (nuklearna elektrarna, termoelektrarne), in na energijo iz obnovljivih virov (hidroelektrarne, sončne in vetrne elektrarne), ker se električna energija fizično ne razlikuje glede na proizvodni vir, razlikuje se le v ceni, ki so jo kupci pripravljeni plačati za energijo iz obnovljivih virov (cena le te je višja), poleg tega vsi dobavitelji ponujajo tudi energijo iz obnovljivih virov (vključno z v koncentraciji udeležena podjetja). Zaradi vsega navedenega po mnenju priglasitelja ni razloga, da bi se maloprodajni trg delil na ožje trge glede na izvor energije.¹⁶³

¹⁵⁹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 17.

¹⁶⁰ Dokument št. 3061-24/2014-1, str. 19.

¹⁶¹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 57 in 59.

¹⁶² Tako veljavni Energetski zakon (Uradni list RS, št. 17/2014; EZ-1), kot predhodni Energetski zakon (Uradni list RS, št. 27/07 - UPB, 70/08, 22/10, 10/12, 94/12 - ZDoh-2L in 17/14 - EZ-1) navajata ti dve definiciji trgov.

¹⁶³ Dokument št. 3061-24/2014-1, str. 20.

a) gospodinjiski odjemalci

115. Odločitev gospodinjanskega odjemalca o izbiri dobavitelja električne energije po navedbah priglasiatelja¹⁶⁴ primarno temelji na ceni električne energije, ki je sicer transparentno objavljena v javnih cenikih, šele nato pa na odločitev gospodinjanskega odjemalca vplivajo tudi ostale storitve ponudnika, kot so reševanje reklamacij, spremljanje števnih stanj, napredne spletne aplikacije itd.
116. Pogodbe z gospodinjiskimi odjemalci se po navedbah priglasiatelja sklepajo v obliki tipskih pogodb za nedoločen čas, vendar pa imajo odjemalci upoštevaje splošne pogoje, na katere se sklicujejo navedene pogodbe, v vsakem trenutku možnost odstopiti od obstoječe pogodbe brez penalov in brez negativnih posledic zamenjati obstoječega dobavitelja z alternativnim dobaviteljem. K večji elastičnosti na strani povpraševanja so v zadnjem letu po mnenju priglasiatelja pomembno prispevala določila novega EZ-1, ki je začel veljati 22. 3. 2014, ki dobaviteljem nalagajo preglednost njihovih ponudb na način, da omogočajo potrošnikom enostavno primerjavo med različnimi ponudbami ter omejujejo možnost vključevanja t.i. skritih stroškov v pogodbo, istočasno pa natančno določajo, katere ponudbe so lahko razvidne v spletnem primerjalniku Agencije za energijo. Poenotenje ponudb v okviru javno dostopnega primerjalnika je prispevalo k večji preglednosti aktualno veljavnih ponudb alternativnih dobaviteljev ter lažjo izbiro najugodnejšega dobavitelja s strani potrošnika. Ob navedenem pa so k lažji prehodnosti odjemalcev med dobavitelji dodatno ključno prispevala določila 48. člena EZ-1, ki preprečujejo dolgoročne vezave kupcev oziroma onemogočajo dobavitelju sklepanje pogodbenih razmerij, ki bi odjemalca na dolgi rok kakorkoli ovirala pri svobodni izbiri in zamenjavi dobavitelja. Upoštevaje navedeno je po mnenju priglasiatelja danes na segmentu gospodinjiskih odjemalcev elastičnost na strani povpraševanja relativno visoka, prehodnost med dobavitelji pa brez ovir in brezplačna ter bistveno enostavnejša kot v preteklosti, kar ugotavlja tudi Agencija.
117. Agencija je navedbe priglasiatelja preučila in ugotovila, da ima gospodinjiski odjemalec električne energije pravico izbrati in zamenjati dobavitelja električne energije, pri čemer mora biti menjava dobavitelja izvedena v 21 dneh od vložitve popolne zahteve in se gospodinjiskemu odjemalcu ne sme zaračunati. V primeru, da gospodinjiski odjemalec zaradi menjave dobavitelja odstopi od pogodbe o dobavi najmanj eno leto po sklenitvi pogodbe, lahko odstopi brez odpovednega roka, če odstopi od pogodbe prej kot eno leto po njeni sklenitvi, pa nosi posledice, ki so v pogodbi o dobavi določene za predčasni odstop.¹⁶⁵ Navedeno kaže na precejšnjo elastičnost maloprodajnega trga električne energije za gospodinjiske odjemalce, kar se odraža tudi v številnih zamenjavah dobavitelja električne energije. V letu 2014 je tako 23.430 gospodinjiskih odjemalcev zamenjalo dobavitelja električne energije¹⁶⁶, kar predstavlja 2,8 % vseh gospodinjiskih odjemalcev v tem letu.¹⁶⁷

b) poslovni odjemalci

118. Glede na ključne značilnosti obnašanja posameznih poslovnih odjemalcev na trgu, le-teh po navedbah priglasiatelja¹⁶⁸ ni smiselno segmentirati glede na količino letnega odjema električne energije, temveč odvisno od porabe električne energije in hkratne potrebe po optimizaciji poslovnih procesov z vidika stroškovne učinkovitosti le-teh. Posledično je lahko obravnava tipska za najštevilčnejšo skupino odjemalcev ali individualna obravnava za energetske bolj intenzivne skupine odjemalcev, upoštevaje njihove značilnosti odjema ter večje potrebe po prilagajanju pogojev dobave. Samo količinski obseg letnega odjema sam po sebi tako ne vpliva odločilno na dobaviteljev

¹⁶⁴ Dokument št. 3061-24/2014-13, str. 21-24.

¹⁶⁵ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, str. 78.

¹⁶⁶ Priloga dokumenta št. 3061-24/2014-273.

¹⁶⁷ Po podatkih Agencije za energijo je bilo v letu 2014 vseh gospodinjiskih odjemalcev električne energije 831.185 (Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, str. 16).

¹⁶⁸ Dokument št. 3061-24/2014-13, str. 21-24.

pristop k obravnavi posameznega »tipa odjemalca«, kar velja tudi glede ročnosti pogodb z odjemalci ter tipov pogodb, ki jih priglasitelj v praksi uporablja za določen tip odjemalca.

119. Različna pogodbeno obravnava kupcev po mnenju priglasitelja ni odvisna od same velikosti poslovnega odjemalca, temveč od skupin primerljivih kupcev (enak pogodbeni tip se uporablja za enake skupine odjemalcev), sorodni karakteristiki odjema in deležu stroška, ki ga električna energija predstavlja v celotnem obsegu stroškov poslovnega procesa posameznega kupca. Tako je npr. za segment najmanjših poslovnih odjemalcev značilno, da le-teh ni mogoče obravnavati individualno, temveč jih je zaradi stroškovne učinkovitosti poslovnega procesa treba obravnavati skupinsko na podlagi standardiziranega tipskega pristopa. Tako so npr. ponudbe priglasitelja za naveden segment odjemalcev vselej oblikovane v obliki javno objavljenih cenikov, vse pogodbe pa se zaradi masovne obdelave le-teh sklepajo in izvajajo tipsko ter brez diferenciacije med posameznimi odjemalci. Količina letnega odjema pri tem ne igra posebne vloge.
120. Pogodbe glede navedene skupine poslovnih odjemalcev se vselej sklepajo za nedoločen čas, in sicer na podlagi tipskih pogodbenih določil, ki se sklicujejo na predhodno javno objavljene splošne pogoje. Skladno s splošnimi pogoji lahko t.i. mali poslovni odjemalec¹⁶⁹ po mnenju priglasitelja vselej in kadarkoli tekom trajanja pogodbe odstopi od pogodbe in zamenja dobavitelja brez kakršnihkoli negativnih pogodbenih posledic.
121. Podobni unifikaciji obravnave odjemalcev po navedbah priglasitelja sledi tudi pristop glede obravnave t.i. srednjih poslovnih odjemalcev, ki na eni strani ne ustrezajo zakonski definiciji EZ-1 glede t.i. »malega poslovnega odjemalca« ter istočasno glede na ostale karakteristike obnašanja na trgu in potrebe še ne spadajo v segment največjih in najzahtevnejših poslovnih odjemalcev, ki bi zaradi višine stroška za energijo, cenovne občutljivosti ter specifik odjema izjemoma opravičevali popolnoma individualno obravnavo. Tudi za skupino srednjih poslovnih odjemalcev je značilno, da se pogodbe o dobavi sklepajo v obliki tipskih pogodb in javno objavljenih splošnih pogojev ter praviloma za nedoločen čas, pri čemer je ponudbena cena ob sklenitvi pogodbe praviloma fiksirana za obdobje enega leta, po katerem lahko kupec vselej na letnem nivoju odstopi od sklenjene pogodbe do datuma, opredeljenega v splošnih pogojih, brez kakršnihkoli posledic odstopa od pogodbe.
122. Individualna obravnava posameznega kupca je po navedbah priglasitelja namenjena le omejenemu številu največjih in najzahtevnejših odjemalcev, ki sklepajo posamične odprte pogodbe o dobavi električne energije, praviloma na podlagi predhodno usklajene tipske Krovne pogodbe, sklenjene vnaprej za nedoločen čas, ki predstavlja zgolj pogodbeno osnovo za sklepanje kasnejših odprtih pogodb, s katerimi dejansko kupci sklenejo pogodbo o dobavi za določeno časovno obdobje, ki je ustrezno prilagojena specifičnim potrebam in značilnostim posameznega velikega odjemalca. Sklenjena Krovna pogodba brez istočasno veljavne posamične sklenjene pogodbe sama po sebi še ne ustvarja nikakršnih pravnih obveznosti za kupca oziroma prodajalca, temveč slednjima zgolj omogoča, da se v primeru interesa po sklenitvi pogodbe dejansko osredotočita le še na bistvene značilnosti posamične odprte pogodbe, ki se najpogosteje sklepa za obdobje 1 leta, le izjemoma za dve leti. Po izteku pogodbenega obdobja, za katerega je sklenjena posamična pogodba, lahko kupec svobodno izbira dobavitelja, ne glede na sicer sklenjeno Krovno pogodbo za nedoločen čas.¹⁷⁰
123. Iz navedenega priglasitelj zaključuje, da se tudi na maloprodajnem trgu poslovnih odjemalcev električne energije z izjemo najmanjših odjemalcev sklepajo pogodbe za

¹⁶⁹ Priglasitelj pojasnjuje, da mali poslovni odjemalci v interni segmentaciji priglasitelja ustrezajo definiciji v 13. allineji 36. člena EZ-1, in sicer kot odjemalce s priključno močjo, manjšo od 41kW.

¹⁷⁰ Krovna pogodba je po navedbah priglasitelja le vnaprej usklajen pogodbeni okvir, ki pa sam po sebi ne ustvarja nikakršnih pravnih posledic v obdobju, ko ni istočasno veljavna tudi posamična pogodba za konkretno obdobje dobave.

eno leto, medtem ko so se v preteklosti sklepale pogodbe za dve oziroma tri leta. Poslovni odjemalci so vse bolj informirani ter predvsem cenovno občutljivi na spremembe cen na trgu, hkrati pa stremijo k sprotnem obvladovanju cenovnih tveganj in s tem k pogodbam s krajšo ročnostjo.

124. Agencija ugotavlja, da je tudi povpraševanje na maloprodajnem trgu električne energije za male in srednje (druge) poslovne odjemalce elastično in ni znanih ovir oziroma stroškov za zamenjavo dobavitelja. Specifična pa je individualna obravnava poslovnih odjemalcev z velikim odjemom električne energije, kjer dobava temelji na krovni pogodbi ter pretežno enoletnih posamičnih pogodbah, kar jim prav tako omogoča prosto menjavo dobavitelja.
125. Agencija je preverila, ali razlike v velikosti letne porabe električne energije posameznih kategorij uporabnikov narekujejo ožjo opredelitev tega trga. Agencija je že v svoji pretekli praksi z elektroenergetskega področja ugotovila, da večji poslovni odjemalci (podjetja, javne ustanove, zavodi in večje lokalne skupnosti) kupujejo električno energijo na osnovi zbiranja ponudb ali javnih razpisov. Pogodbe za dobavo električne energije, ki jih poslovni odjemalci sklepajo z dobavitelji električne energije, so različne od pogodb z gospodinjstvi, ravno tako se razlikujejo splošni pogoji za odjem električne energije.
126. Agencija je z analizo trga tudi ugotovila, da večji poslovni odjemalci sklepajo pogodbe za dobavo električne energije običajno za obdobje enega leta oziroma dve leti, pri čemer imajo v večini primerov le enega dobavitelja električne energije, ki pokriva 100 % njihovega povpraševanja. Nekateri večji porabniki oz. kupci, ki delujejo na več lokacijah po Sloveniji, pa električno energijo nabavljajo pri več dobaviteljih.
127. Agencija je že v svoji pretekli praksi prav tako ugotovila, da veliki industrijski odjemalci, ki so priključeni na prenosno elektroenergetsko omrežje (poraba nad 2 GWh), pri opravljanju svoje dejavnosti porabijo veliko količino električne energije in jim zato električna energija predstavlja pomemben del vseh stroškov, zaradi česar je ta skupina odjemalcev najbolj občutljiva na spremembe cen. Za razliko od velikih poslovnih odjemalcev ima skupina manjših industrijskih oziroma poslovnih odjemalcev (letni odjem nad 50 MWh do 2 GWh) tudi bistveno manjšo pogajalsko moč in ni deležna individualne obravnave, temveč standardnih ponudb. Po cenovni elastičnosti je ta skupina primerljiva s skupino gospodinjstev odjemalcev. Mala podjetja sodijo na trg malih poslovnih uporabnikov, katerih letna poraba električne energije znaša do 50 MWh. Za odjemalce na navedenem trgu je značilno, da so cenovno neelastični, ker električna energija zanje ne predstavlja bistvenega stroška, ki bi predstavljal ključni dejavnik njihove celotne potrošnje, poleg tega pa imajo ti odjemalci manj možnosti za primerjavo različnih ponudb in nimajo možnosti za pogajanja o končni ceni električne energije, zaradi česar so bistveno manj občutljivi za dvige cen in izkazujejo manjšo pripravljenost za zamenjavo dobavitelja. Temeljna razlika med navedeno kategorijo uporabnikov in gospodinjstvi obstaja z vidika zakonodajnega okvira, zlasti pravic, ki jih imajo gospodinjstvi odjemalci in ne tudi drugi majhni poslovni uporabniki.
128. Priglasitelj sicer navaja, da navedena delitev trga na podlagi omenjenih velikosti razredov odjema električne energije le v manjši meri razlikuje njegov pristop k obravnavi posameznega odjemalca. Na segmentu najmanjših odjemalcev dobavitelji ne obravnavajo vsakega posameznega individualno, ampak zaradi stroškovne učinkovitosti prodajne aktivnosti vodijo za skupine odjemalcev. Trg najmanjših poslovnih odjemalcev namreč stroškov individualne obravnave zaradi sorazmerno nizkega celotnega stroška za električno energijo ne bi prenesel, saj bi predstavljal previsok delež v celotnem računu. Na drugi strani pa segment največjih poslovnih odjemalcev pričakuje individualni pristop in obravnavo s strani dobavitelja, saj storitev individualne obravnave predstavlja sorazmerno nižji del v celotnem računu za električno energijo. Različna obravnava je torej posledica stroškovnega pristopa in

učinkovitosti trga, v čemer se obravnava končnih odjemalcev električne energije ne razlikuje bistveno od obravnave kupcev drugih dobrin.¹⁷¹

129. Priglasitelj je navedel, da so ponudbe za segment malih poslovnih odjemalcev (do 50 MWh)¹⁷² v obliki javno objavljenih cenikov, zaradi česar priglasitelj v vlogi dobavitelja električne energije dosega višjo stroškovno učinkovitost, s tem pa tudi večjo konkurenčnost na maloprodajnem trgu. V nasprotju s tem se cena električne energije za segment velikih poslovnih odjemalcev določa individualno, upoštevajoč količine porabe električne energije in obdobja, v katerem se odloča za nakup. Sami velikostni razredi porabe, kot navaja priglasitelj, v ničemer ne spreminjajo strategije vrednotenja električne energije, saj je le-ta v veliki meri odvisna od dinamike odjema (ali kupec večino električne energije porablja poleti ali pozimi ali med delavniki ali vikendi, in v katerih urah dneva). Istočasno pa ključno vlogo pri določanju končne cene določa trenutek odločitve zakupa električne energije, saj se cena električne energije oblikuje na podlagi gibanja cene električne energije na trgu na debelo. Naslednji ključni kriterij, ki prav tako ni nujno povezan z velikostjo odjema, je po mnenju priglasitelja delež stroška električne energije v celotnih stroških poslovnega procesa. Delež v energetsko intenzivnih panogah je večji in s tem posledično visoka cenovna elastičnost, ki se odraža v nizki stopnji lojalnosti, saj izbira dobavitelja določa predvsem cena električne energije. Na drugi strani pa odjemalci z nizkim deležem stroška električne energije v strošku poslovanja niso tako cenovno občutljivi, zaradi česar v povprečju manjkrat menjajo dobavitelja oz. izbirajo dobavitelja tudi na podlagi kakovosti storitve in dodatnih storitev in ne samo cene. Priglasitelj zato meni, da velikost odjema ne določa nujno njegove cenovne občutljivosti in aktivnosti odjemalca na maloprodajnem trgu, temveč je delež stroškov energije v celotnih stroških, ki jih ima odjemalec z opravljanjem svoje dejavnosti, eden ključnih kriterijev za stopnjo aktivnosti odjemalca na trgu električne energije. Zaradi vsega navedenega priglasitelj meni, da ožja opredelitev trga od segmenta gospodinjstvih odjemalcev in segmenta poslovnih odjemalcev, kot je tudi navedena v javno dostopnih podatkih s strani Agencije za energijo¹⁷³, ni potrebna.

4.1.2 Vertikalna prekrivanja dejavnosti

130. Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo in trg prodaje električne energije na drobno sta vertikalno povezana trga. Podjetja, ki se ukvarjajo s prodajo električne energije na drobno, kupujejo električno energijo na nabavnem trgu električne energije, na katerem so prisotna tudi podjetja, ki so prisotna na trgu prodaje električne energije na debelo. Nekatera podjetja v Sloveniji so tudi vertikalno integrirana podjetja¹⁷⁴, kar pomeni, da so dejavna tako na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo v Republiki Sloveniji, kakor tudi na trgu prodaje električne energije na drobno podjetjem in gospodinjstvom, hkrati pa električno energijo tudi uvažajo. Glede na to, da bo združeno podjetje po izvedeni koncentraciji doseglo znaten tržni delež na trgu prodaje električne energije na drobno v Republiki Sloveniji, s koncentracijo pa se bo predvidoma okrepil tudi tržni delež na trgu prodaje električne energije na debelo, je Agencija v nadaljevanju preučila tudi možnost, ali bi lahko predmetna koncentracija povzročila izključevanje konkurentov pri dostopu do surovin in izključevanje pri kupcih.

¹⁷¹ Dokument št. 3061-24/2014-7, str. 24.

¹⁷² EZ-1 v 13. alineji 36. člena male poslovne odjemalce opredeljuje kot odjemalce s priključno močjo, manjšo od 41 kW, zaradi česar priglasitelj meni, da kriterij 50 MWh letnega odjema, kot ga navaja Agencija, odstopa od opredelitve odjemalcev glede na zakon.

¹⁷³ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo.

¹⁷⁴ V zadevni koncentraciji so to podjetja iz skupine GEN.

4.1.2.1 TRG ZEMELJSKEGA PLINA

131. Udeleženci trga z zemeljskim plinom v Sloveniji so trgovci (uvozniki) in dobavitelji, ki dobavljajo zemeljski plin končnim odjemalcem. Slovenija je povsem odvisna od zemeljskega plina, dobavljenega iz tujine. Zemeljski plin se do odjemalcev prenaša po prenosnem in distribucijskih omrežjih v plinastem stanju. Z zemeljskim plinom s prenosnega omrežja se oskrbujejo večji porabniki oziroma podjetja, priključena na prenosno omrežje, ostali odjemalci pa se oskrbujejo z distribucijskih omrežij.
132. Dobavitelji zemeljskega plina odjemalcem omogočajo nakup plina kot energenta. Odjemalec lahko izbira med ponodbami vseh dobaviteljev zemeljskega plina, ki ponujajo plin v posamezni lokalni skupnosti. Nekateri dobavitelji maloprodajnih cen za poslovne odjemalce ne objavljajo, zato se morajo v teh primerih odjemalci za informacije obrnejo neposredno na dobavitelja. Odjemalci imajo možnost, da z zbiranjem ponudb o dobavi in pogajanju s potencialnimi dobavitelji poskusijo doseči najbolj ugodno ceno oziroma pogoje dobave. Za odjemno mesto odjemalca, na katerem ta letno odjema več kot 2 milijona Sm³ zemeljskega plina, se lahko sklene več odprtih pogodb z več dobavitelji. Agencija za energijo skrbi za pravilno delovanje trga z zemeljskim plinom in zagotavljanje pravic odjemalcem.¹⁷⁵
133. V skladu s prakso Evropske komisije se sektor zemeljskega plina deli na naslednje upoštevne proizvodne trge, in sicer: pridobivanje in proizvodnja, prenos, distribucija, shranjevanje ter trgovanje in dobava zemeljskega plina. Upoštevni trg dobave zemeljskega plina nadalje vključuje dobavo zemeljskega plina trgovcem, velikim elektrarnam, velikim industrijskim odjemalcem, manjšim industrijskim odjemalcem in komercialnim odjemalcem ter dobavo gospodinjstvom odjemalcem.¹⁷⁶ Podobna je tudi delitev proizvodnih oziroma storitvenih trgov, kot jih v svojih poročilih uporablja Agencija za energijo, in sicer (i) viri zemeljskega plina in veleprodajni trg ter (ii) dobava in maloprodajni trg.¹⁷⁷
134. Ker priglasiatelj in ciljno podjetje z dobavo zemeljskega plina odjemalcem z distribucijskega omrežja poslujeta le na trgu prodaje zemeljskega plina na drobno, je Agencija upoštevni trg v predmetni zadevi opredelila kot trg dobave zemeljskega plina na drobno v Republiki Sloveniji. Zaradi neizkazanega suma glede skladnosti koncentracije spravili konkurence trga zemeljskega plina ni dokončno opredelila.

4.2 Upoštevni geografski trg

135. Upoštevni geografski trg je v skladu z 8. točko 3. člena ZPOmK-1 definiran kot trg, ki praviloma vključuje območje, na katerem si konkurenti na upoštevni proizvodni oziroma storitveni trgu medsebojno konkurirajo pri prodaji ali nakupu proizvodov ali storitev, na katerem so pogoji konkurence dovolj homogeni in ki ga je mogoče razlikovati od sosednjih območij, ker so pogoji konkurence na njih občutno drugačni. Dejavniki, ki so ključni pri presoji upoštevnege geografskega trga, so različne pravne zahteve, standardi, davčna bremena, transportni stroški, cenovne razlike med različnimi deli trga, tržne navade ipd.
136. Priglasiatelj je za trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo kot tudi za trg prodaje električne energije na drobno navedel, da sta v celoti liberalizirana v vseh sosednjih državah, članicah EU, na podlagi pravnega reda EU. Močna omrežna povezanost elektroenergetskih sistemov udeležencem trga po njegovem mnenju v

¹⁷⁵ Spletna stran Agencije za energijo, <http://www.agen-rs.si/delovanje-trga-z-zemeljskim-plinom>, 9. 10. 2015.

¹⁷⁶ Npr. zadeva Evropske komisije COMP/M.3696 *E.ON/MOL*, zadeva Evropske komisije COMP/M.3410 *Total/Gaz de France*.

¹⁷⁷ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 108-111.

vsakem trenutku omogoča prenos (uvoz ali izvoz) električne energije na mejah Republike Slovenije s sosednjimi državami.¹⁷⁸

4.2.1 Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo

137. Liberalizacija trga električne energije je po mnenju priglasitelja omogočila, da je prenos električne energije možen med vsemi elektroenergetskimi sistemi znotraj EU, kot tudi med elektroenergetskimi sistemi nečlanic v JV delu Evrope. Priglasitelj navaja, da navedeno omogočajo ČPZ, ki so dostopne vsem trgovcem pod enakimi pogoji in se dodeljujejo na podlagi avkcij po vnaprej določenih transparentnih in nediskriminatorskih pravilih. Trgovci lahko preko razpoložljivih ČPZ dostopajo do nabavnih virov električne energije izven meja Slovenije za porabo v Republiki Sloveniji in obratno. Dodaten napredek v smeri enotnega EU trga električne energije je bil po mnenju priglasitelja v zadnjih letih narejen tudi z uvajanjem spajanja nacionalnih trgov.¹⁷⁹ ČPZ se ob sodelovanju energetskih borz ne dodeljujejo več le eksplicitno, torej kot poseben produkt, temveč se na številnih mejah trgi spajajo preko sistema implicitnega dodeljevanja ČPZ. To pomeni, da lahko trgovec na energetski borzi kot en produkt kupi ali proda električno energijo skupaj s ČPZ, kar dodatno povezuje oziroma združuje nacionalne energetske trge znotraj EU v smeri oblikovanja enotne cene električne energije.

138. Na slovenskem veleprodajnem trgu so dejavni tudi tuji trgovci z električno energijo, preko slovenskega trga pa na tuje trge dostopajo tudi domači trgovci in proizvajalci električne energije. Priglasitelj meni, da upoštevni geografski trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo zaradi razvitega trga ČPZ, napredka v načinu njihovega dodeljevanja, generične narave blaga in visoke stopnje uvoza, poleg Republike Slovenije vključuje najmanj sosednje države, če ne celo območja celotne EU oziroma Evropskega gospodarskega prostora.

139. Podjetje Borzen meni, da mehanizem spajanja trgov vpliva na povečanje splošne konkurenčnosti na navedenem trgu preko enostavnejših postopkov, s čimer lahko tudi manjši subjekti tekmujejo z velikimi. Borzen navaja, da ni več ločitve med trgovanjem na domačem in tujem trgu, saj lahko vsi sodelujoči na borzi posredno tudi uvažajo ali izvažajo. Ker pa navedeno velja le za segment t.i. dnevnega/promptnega (spot) trga, ki je le eden od segmentov, Agencija meni, da je dimenzija geografskega trga trga proizvodnje in prodaje električne energije na debelo še vedno nacionalna. Dolgoročno (terminsko) trgovanje (leto, mesec) namreč še vedno poteka z uporabo eksplicitne metode dodeljevanja ČPZ. Tudi Borzen meni, da spajanje trgov lahko prinese koristi k likvidnosti trga dnevne električne energije, vendar zaradi tega ni mogoče zaključiti, da je slovenski veleprodajni trg električne energije del širšega geografskega trga, niti da nakup v državah, kjer poteka implicitno dodeljevanje ČPZ, predstavlja zadosten konkurenčni pritisk nakupu električne energije, proizvedene na območju Republike Slovenije.¹⁸⁰ Kljub temu da naj bi bil v letu 2014 na ravni celotne EU uveljavljen ciljni model dodeljevanja ČPZ, ki za dodeljevanje za dan vnaprej predvideva uporabo implicitnih dražb v obliki regionalnega spajanja trgov, so se tudi v letu 2014 le na meji z Italijo ČPZ dodeljevale na implicitnih dražbah v okviru bilateralnega spajanja trgov Slovenije in Italije.¹⁸¹

140. Tudi Evropska komisija je v svojih odločbah upoštevala geografski trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo praviloma opredeljevala kot nacionalni trg¹⁸²,

¹⁷⁸ Dokument št. 3061-24/2014-1, točka 6.1.5, str. 22.

¹⁷⁹ Spajanje trgov pomeni implicitno dodeljevanje ČPZ, kjer se za razliko od eksplicitnega načina dodeljevanja energija in prenosna zmogljivost dodelita skupaj. Glavna prednost implicitnega načina je zmanjševanje transakcijskih stroškov in večja enostavnost za udeležence.

¹⁸⁰ Dokument št. 3061-24/2014-31.

¹⁸¹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 37.

¹⁸² Odločbe Evropske komisije: Grupo Villar MIR/ENBW/Hidrocantabrico, 2004/135/EC, št. M. 2434, OJ L 48, 18.2.2004, str. 86., EDF/Segebel št. M.5549 z dne 12. 11. 2009, EDF/British Energy, št. M.5224, 22. 12. 2008, idr.

enako Agencija v svoji pretekli praksi¹⁸³. Agencija je sicer v enem od zadnjih primerov s tega področja nakazala, da bi lahko območje nabave električne energije poleg območja Republike Slovenije, glede na to, da je vpeto med tri različne regionalne trge, in sicer srednjo vzhodne Evrope, italijanski trg in trg JV Evrope, obsegalo tudi območje sosednjih držav, od koder izvirajo nabavni viri električne energije za slovenske kupce.

141. Agencija na podlagi navedenega zaključuje, da je za potrebe presoje predmetne koncentracije upoštevni geografski trg trga prodaje električne energije na debelo nacionalni trg, torej območje Republike Slovenije.

4.2.2 Trg prodaje električne energije na drobno

142. Agencija je v svoji pretekli praksi¹⁸⁴ upoštevni geografski trg za trg prodaje električne energije na drobno končnim odjemalcem opredelila kot območje Republike Slovenije, na katerem lahko od 1. julija 2007 vsak končni odjemalec prosto izbira svojega dobavitelja električne energije.
143. Priglasitelj meni, da je upoštevaje stanje liberalizacije in drugih okoliščin trga, dimenzijo upoštevnege geografskega trga v konkretnem primeru treba opredeliti širše od nacionalnega trga, in sicer kot skupni trg Republike Slovenije in Republike Hrvaške. Njegovi razlogi za takšno opredelitev so naslednji: (i) za prehod med navedenima državama ni regulatornih preprek, ker je zakonodaja na tem področju od vstopa Republike Hrvaške v EU (1. julij 2013) usklajena na evropskem nivoju in je usmerjena v popolno liberalizacijo trga, (ii) med državama ni večjih jezikovnih niti kulturnih ovir, ki bi lahko omejevale vstop udeležencev na trgu, (iii) za obe državi so značilne enake tržne navade, (iv) oba trga imata podoben sistem dajatev, (v) elektroenergetska sistema RS in RH sta močno povezana, ker sta bila v preteklosti skupno načrtovana, zato med sistemoma ne prihaja do zamašitev na prenosnih poteh, kar implicira na enakost cen v obeh sistemih in posledično oba trga povezuje v enotni elektroenergetski trg.
144. Širša dimenzija trga se po mnenju priglasitelja odraža s prisotnostjo večjega števila udeležencev na trgu prodaje električne energije, ki so prisotni v obeh državah in imajo posledično možnost razvoja dejavnosti dobave električne energije končnim odjemalcem, kot tudi trgovanja z električno energijo, tako v eni kot drugi državi, med katerimi navaja podjetja GEN-I, Petrol, HSE ter Hrvatska Elektro Privreda (v nadaljevanju: HEP).¹⁸⁵ Prav slednje naj bi po navedbah priglasitelja dokazovalo, da se lahko novi dobavitelji, ki so prisotni le na enem ali drugem trgu, v kratkem času pojavijo kot aktivni udeleženec sosednjega trga. Ker od uveljavitve novega EZ-1 v Republiki Sloveniji licenca za dobavo električne energije končnim odjemalcem ni več potrebna, niti ni treba, da je dobavitelj iz EU za dobavo slovenskim odjemalcem registriran v Sloveniji¹⁸⁶, priglasitelj pričakuje, da bodo na trg vstopali novi dobavitelji, ki so že prisotni v sosednji državi.
145. Po mnenju priglasitelja je pri opredelitvi upoštevnege geografskega trga treba upoštevati dejstvo, da lahko vsi udeleženci preko prenosnega elektroenergetskega omrežja skoraj neomejeno prenašajo energijo z enega na drug trg in obratno. Teoretično bi lahko celoten odjem ene države napajali z energijo iz druge države. Da je na meji med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško prenos električne energije mogoč in ekonomsko smotrno, dokazuje cena ČPZ, ki je določena na transparentnem sistemu dražb, ki jih organizira avkcijska hiša Central Allocation Office (v nadaljevanju:

¹⁸³ Odločba Agencije št. 306-113/2011-233 z dne 30.11.2012, odst. 104.

¹⁸⁴ Odločba št. 306-112/2011-19, točka 33 in odločba št. 3061-12/2014-10, odst. 40.

¹⁸⁵ Podjetje HEP ima poleg licence za trgovanje z električno energijo tudi licenco za dobavo električne energije končnim odjemalcem v Sloveniji.

¹⁸⁶ EZ-1, 39. člen.

CAO). Cene naj bi po navedbah priglasiatelja potrjevale popolno »sklopljenost« trgov, kjer ne gre pričakovati omejitev prenosa električne energije v nobeno smer.¹⁸⁷

146. Agencija meni, da je trditev priglasiatelja pavšalna in ne odraža realne slike trgovanja z električno energijo na debelo. Omejitve so tako fizične narave (ČPZ) kot tudi trgovanje z njimi in tveganja, povezana s tem, zato neomejen prenos električne energije za vse ni mogoč.
147. Priglasiatelj je ocenil, da je kot upoštevni geografskega trga prodaje električne energije na drobno mogoče opredeliti skupni trg Republike Slovenije in Republike Hrvaške saj velja, da za prehod med njima ni regulatornih preprek, saj je zakonodaja na tem področju od vstopa Republike Hrvaške v EU jasna in usklajena na evropskem nivoju. Priglasiatelj navaja, da eden od ciljev iz direktiv tretjega energetskega paketa zagotavlja pravico do dostopa do trgov znotraj EU pod enakimi pogoji brez administrativnih ovir. Med Slovenijo in Hrvaško po mnenju priglasiatelja ni večjih jezikovnih niti kulturnih ovir, ki bi lahko omejevale vstop udeležencev med obema geografskima trgoma; za obe državi so glede na zgodovinsko povezanost značilne enake tržne navade; oba trga imata podoben sistem dajatev; kot posledica skupne zgodovine in sobivanja v skupni državi sta tudi elektroenergetska sistema RS in RH nadpovprečno močno povezana, saj sta bila v preteklosti skupno načrtovana. Zaradi tega med sistemoma ne prihaja do zamašitev na prenosnih poteh, kar implicira na enakost cen v obeh sistemih in naj bi posledično oba trga povezovalo v enotni elektroenergetski trg.¹⁸⁸
148. Agencija je preučila navedbe priglasiatelja in se ne strinja s stališčem priglasiatelja. Geografskega trga Republike Slovenije in Republike Hrvaške ni mogoče opredeljevati kot enotni upoštevni geografski trg, saj podjetja iz ene države ne morejo neposredno ponujati električne energije na trgu druge države. Prav tako Agencija ugotavlja, da končni (poslovni) odjemalci električne energije na drobno le-te ne morejo kupovati od dobaviteljev v tujini zaradi omejitev in postopkov v zvezi z zakupom prenosnih zmogljivosti (ČPZ). Tako na trgu ne obstaja ponudba ponudnikov električne energije s sedežem v tujini, zato je kot upoštevni geografski trg za trg prodaje električne energije na drobno končnim odjemalcem mogoče opredeliti le kot območje Republike Slovenije.

4.2.3 Trg zemeljskega plina

149. Priglasiatelj navaja¹⁸⁹, da je z vidika stopnje razvitosti konkurence na trgu z zemeljskim plinom v Republiki Sloveniji le-tega mogoče označiti kot nizko razvit trg z omejenim naborom dobaviteljev zemeljskega plina in posledično nizko stopnjo konkurenčnosti na navedenem segmentu trga. V geografskem smislu priglasiatelj šteje kot upoštevni trg prodaje plina na drobno trg Republike Slovenije, zato je podal podatke za trg prodaje plina na drobno le za Republiko Slovenijo.
150. Agencija je za potrebe predmetnega postopka kot upoštevni geografski trg prodaje plina na drobno opredelila trg Republike Slovenije. Glede na to, da Agencija v primeru presoje skladnosti predmetne koncentracije s pravili konkurence na trgu maloprodaje zemeljskega plina ni dokončno opredelila upoštevnega proizvodnega trga, tudi dokončna opredelitev upoštevnege geografskega trga ni potrebna.

5 PRESOJA KONCENTRACIJE

151. Agencija je presojo koncentracije izvedla na podlagi podatkov, ki sta jih posredovala priglasiatelj in ciljno podjetje, podatkov, ki so javno dostopni, ter na podlagi podatkov, ki

¹⁸⁷ Dokument št. 3061-24/2014-1, str. 24.

¹⁸⁸ Dokument št. 3061-24/2014-1.

¹⁸⁹ Dokument št. 3061-24/2014-7.

jih je pridobila v okviru analize upoštevni trgov in presoje učinkov koncentracije na upoštevne trge.

5.1 Analiza trga

5.1.1 Analiza vprašalnikov konkurentov - dobaviteljev električne energije

152. Z namenom opravi natančno analizo razmer na upoštevni trgu veleprodaje električne energije je Agencija posredovala vprašalnike 23 podjetjem, za katere je ocenila, da so kupci električne energije na debelo, proizvajalci in uvozniki električne energije, od katerih je na vprašanja odgovorilo 15 podjetij (65 %), preostalih 8 anketirancev pa je bilo v postopku stečaja ali pa so izjavili, da se s to dejavnostjo ne ukvarjajo. Med prejetimi odgovori so bili pomembni odgovori predvsem neposrednih konkurentov priglasiatelja, ki se ukvarjajo s prodajo električne energije na drobno, nekateri pa poleg tega tudi s prodajo zemeljskega plina. V nadaljevanju Agencija povzema najpomembnejše odgovore iz vprašalnikov. Ker je vzorec majhen in neznačilen, odgovorov ni mogoče posplošiti ali uporabiti navedbe posameznih podjetij kot splošno oceno razmer na trgih, vendar pa je Agencija kljub temu pridobila grobo oceno o stanju na obravnavanem trgu.
153. Večina dobaviteljev električne energije, ki jo prodajajo končnim kupcem (na maloprodajnem trgu), praviloma ne uvažata električne energije. Po podatkih podjetja ELES sta skupini GEN in Petrol skupaj v letu 2014 uvozili [REDACTED] %, HSE pa 18,5 % vse uvožene električne energije v Sloveniji¹⁹⁰. Podatki o skupnem uvozu ne predstavljajo porabe končni kupcev v Sloveniji, saj pretežni del uvožene energije predstavlja zgolj transfer čez ozemlje Slovenije. Trg z električno energijo v Sloveniji je zaradi svoje majhnosti za tuje trgovce zanimiv predvsem z vidika tranzita.
154. Vsi dobavitelji električne energije trdijo, da imajo na vseh trgih majhno tržno moč. Po njihovem mnenju je konkurenca na trgu na drobno zelo ostra, ker je veliko dobaviteljev. Prednost in večjo pogajalsko moč imajo po navedbah dobaviteljev tisti, ki razpolagajo z lastnimi proizvodnimi viri in večjim tržnim deležem. Nekateri dobavitelji so navedli, da se na javnih razpisih dogaja, da so ponujene cene nižje od cen, ki jih lahko dobijo na veleprodajnem trgu električne energije. Konkurenti na maloprodajnem trgu soglasno menijo, da bi koncentracija na njihovo pogajalsko moč vplivala negativno, tako na nabavnem kot na prodajnem trgu, saj sta priglasiatelj in tarča že sedaj večinska kupca tudi pri največjem slovenskem veletrgovcu HSE, hkrati pa sta GEN-I in GEN energija medsebojno povezana s Krovno pogodbo.
155. Anketirani dobavitelji električne energije oziroma konkurenti priglasiatelja so navedli, da pri poslovanju uporabljajo dolgoročne in kratkoročne ter zaprte in odprte pogodbe. Z velikimi kupci so pogodbe praviloma vezane na koledarsko leto. Pogodbe se ponavadi ne sklepajo po standardnih produktih (pas, trapez), temveč po VT/MT oz ET.¹⁹¹ Ekskluzivnih pogodb dobavitelji ne sklepajo.
156. Dobavitelji tudi omenjajo, da je količina razpisanih ČPZ za tržne udeležence do neke mere neznanka, saj se ČPZ na avkciji licitirajo v omejenih in točno določenih časovnih

¹⁹⁰ Lastni izračuni po podatkih ELES.

¹⁹¹ Tarifne postavke za omrežnino se delijo na: višje dnevne tarifne postavke v času (VT), manjše dnevne tarifne postavke v času (MT) in enotne tarifne postavke (ET). VT- višje dnevne tarifne postavke se obračunavajo vsak delavnik od 6. do 22. ure. V obdobju, ko velja poletni čas, se za končnega odjemalca, ki nima krmilne naprave z možnostjo programske nastavitve prilagajanja na poletni čas, višje dnevne tarifne postavke obračunavajo od 7.00 do 23.00 ure. MT- manjše dnevne tarifne postavke se obračunavajo v preostalem času in ob sobotah, nedeljah ter dela prostih dnevih od 00.00 do 24.00 ure. Če končni odjemalec nima ustrezne krmilne naprave, ki bi evidentirala porabo električne energije v času MT ob sobotah, nedeljah in dela prostih dnevih, se upošteva čas MT glede na sposobnost prilagoditve naprave registraciji odjema ob sobotah, nedeljah in dela prostih dnevih. ET- enotne tarifne postavke veljajo v primerih, ko ima odjemalec nameščeno enotarifno merilno napravo ali ko se končni odjemalec odloči za enotarifni način obračunavanja omrežnine. ET velja v času od 00.00 do 24.00 ure.

Vir: http://www.sodo.si/pogosta_vprasanja/pogosta_vprasanja_in_odgovori/meritve/faq?saqid=87.

obdobjih (konec leta za prihodnje leto, konec meseca za prihodnji mesec in danes za jutri; druge kombinacije nakupa, kot bi bil npr. nakup ČPZ sredi leta za celotno prihodnje leto, niso mogoče). Navedene omejitve ČPZ (njihova razpoložljivost, količina in cena) predstavljajo tveganje, kar podraži ceno električne energije iz uvoza.

157. Dobavitelji električne energije so navedli, da sta med ponudniki oz. uvozniki pomembna uvoznika oziroma veleprodajna trgovca predvsem podjetji HSE in GEN-I, ki prodajata tako uvoženo (dražjo) električno energijo kot električno energijo slovenskih proizvajalcev (cenejšo). Manjši dobavitelji končnim kupcem ne morejo pridobiti električne energije iz uvoza zaradi omejitev ČPZ, ki se dodeljujejo na avkcijah za leto vnaprej in predstavljajo velik strošek (cca 25 % stroškov uvožene električne energije), hkrati pa velika (stroškovna) tveganja v primeru neizkoriščenosti ČPZ. Tako so manjši dobavitelji električne energije končnim kupcem, če želijo konkurirati na maloprodajnem trgu električne energije, vezani predvsem na (cenejšo) električno energijo iz slovenske proizvodnje, katero pa obvladujeta predvsem stebra skupine HSE in skupine GEN.
158. Večina anketiranih dobaviteljev električne energije na drobno zaključuje, da sta največji težavi predvsem, (i) da GEN energija svoje proizvedene energije ne prodaja sama, ampak prek svojega partnerja Geni-I, kar pomeni, da energije ni mogoče kupiti neposredno od proizvajalcev v skupini GEN in (ii) v omejitvi ČPZ in posledično neprimerno višji ceni v primeru uvoza električne energije.
159. Med drugimi omejitvami dobavitelji navajajo še, (i) da je stroškom ČPZ treba prišteti še stroške ustanovitve bilančne skupine, stroške bančnih garancij, članarin na borzah, provizij pri t.i. *providerjih* za borzno trgovanje, stroške poročanja in druge dodatne posredniške stroške za sklepanje poslov na borznih portalih; (ii) da je težko kupiti električno energijo pri Gen Energiji, ker imajo avkcijski sistem prodajanja električne energije, ki ni transparenten (ko so posli sklenjeni, interesenti za nakup ne morejo izvedeti, koliko in po kakšni ceni je bila električna energija prodana, zato ne morejo oceniti, kakšna je realna tržna cena njihove energije; (iii) da v Sloveniji ne deluje borza električne energije (tržijo se samo nekateri produkti, kot je uma in dnevna el. energija in to le za dan vnaprej), saj na njej ni mogoče kupiti dolgoročnih produktov; (iv) da Slovenija za tuje dobavitelje ni zanimiva, ker so nakupne/prodajne količine premajhne in (v) da manjši dobavitelji nimajo dostopa do bank v tujini, ki imajo ustrezno boniteto.
160. Konkurenti tako menijo, da sklenitev dolgoročne pogodbe s tujim dobaviteljem električne energije in tudi dejanska oskrba pretežno ali samo preko tujega dobavitelja ob sedanjem stanju ovir zaradi omejenih ČPZ in ob sedanjem mehanizmu avkcij za določanje cene uvoza ekonomsko ni upravičena in da samo uvoz za njih torej ni opcija.
161. Konkurenti priglasiatelja na maloprodajnem trgu navajajo, da ne bi mogli kupovati dolgoročnih produktov električne energije na domači borzi, saj se na njej trguje samo za dan vnaprej, torej s kratkoročnimi produkti električne energije, in to v omejenih količinah. To pomeni, da ima Slovenija borzo z električno energijo, ki ponuja le dnevne produkte, ne pa tudi terminskih. Na domačem trgu je sklepanje poslov oz. cena električne energije vezana na ceno na JV trgih Evrope. Sklepanje poslov je tako po mnenju konkurentov omejeno na domači trg in konkurenčna cena povezana s ČZP v primeru uvoza.
162. Z vidika obvladovanja cenovnih tveganj je za dobavitelje električne energije nesprejemljivo čakati na dnevni trg, da dokupijo večji del manjkajočih količin električne energije. Dnevni trg je namenjen nakupu/prodaji manjših količin viškov/mankov, ne pa nakupu velikih količin. Ravno zato je tudi dnevni trg cenovno zelo volatilen, dokaj nepredvidljiv in zato zelo tvegan. Zaradi teh razlogov dnevni trg/borza v Sloveniji ne predstavlja resne alternative nakupu pri domačih proizvajalcih električne energije, kjer lahko bilateralno sklenejo tudi terminske posle z nestandardnimi produkti.
163. Glede poslabšanja pogojev dobave električne energije drugim dobaviteljem električne energije konkurenti menijo, da so še posebej občutljivi manjši dobavitelji električne

energije, ker imajo slabše tržne pogoje, slabše možnosti pri pogajanjih z dobavitelji, ovirajo jih tudi riziki tolerančnih pasov in penalizacij pri napačnem zakupu prodane električne energije. Zaradi tega so primorani kupovati električno energijo po diagramih, kar analogno podraži nabavno ceno električne energije in so nekonkurenčni pri večjih kupcih.

164. Konkurenti menijo, da so proizvodni viri omejeni. Navajajo, da podjetje GEN-I trenutno razpolaga z zelo velikimi količinami električne energije iz drugega stebra. Po njihovih navedbah skupina GEN na leto proizvede okrog 3,2 TWh, s svojimi ponudbami pa naj bi dobaviteljem, ki prodajajo električno energijo gospodinjstvom kupcem, ponudili 1,3 TWh električne energije, kar predstavlja približno 40 % proizvedene električne energije. Zato menijo, da se bo z združitvijo GEN-I in Elektro Energije konkurenca na trgu občutno poslabšala.
165. Konkurenti menijo, da bi tržni delež v koncentraciji udeleženi in z njimi povezani podjetji po izvedeni koncentraciji v kombinaciji s poceni virom električne energije predstavljal konkurenčne prednosti, ki jih manjši dobavitelji brez znatnejših lastnih virov v skupini ne bi imeli. Navajajo, da je z vidika dodane vrednosti in možnosti doseganja pozitivne razlike v ceni (v nadaljevanju: RVC) zelo pomembna celotna vrednostna veriga od proizvodnje do prodaje končnim odjemalcem. K temu dodajajo, da imata podjetji GEN-I in Elektro Energija v Osrednjeslovenski regiji večinski tržni delež na maloprodajnem trgu in da bi združena obvladovala ne samo gospodinjstva, temveč ključne poslovne subjekte na slovenskem trgu, saj imajo ti subjekti povečini sedež v Osrednjeslovenski regiji, kjer je glede na število kupcev tudi poraba električne energije v primerjavi z ostalimi deli države največja. Konkurenti izražajo skrb, da bi po izvedeni koncentraciji združena skupina drugačne določala cene članom skupine kot ostalim kupcem izven skupine, saj si zaradi bistveno boljšega kapitalskega zaledja lahko privoščijo nižanje maloprodajnih cen, s tem pa pridobiva tržni delež ter uničuje konkurente in s tem zmanjšuje učinkovito konkurenco na trgu. Konkurenti skrbijo, da bi trgovci, ki niso vključeni v koncentraciji udeleženo skupino, v nekaj letih morali zapustiti trg.
166. V vprašalnikih so konkurenti izrazili tudi skrb, da bi lahko povečana tržna moč združenemu podjetju omogočala selekcijo odjemalcev na način, da bi konkurentom preostali le finančno manj stabilni odjemalci, kar bi jim še otežilo poslovanje.
167. Agencija na podlagi izvedene analize vprašalnikov konkurentov (t.j. dobaviteljev električne energije) ugotavlja, da večina dobaviteljev električne energije na trgu Republike Slovenije zaradi omejitev ČPZ ne uvaža električne energije. Dodatno je analiza trga tudi pokazala, da dnevni trg/borza v Sloveniji z vidika nakupnih/prodajnih količin in cenovnih tveganj ne predstavlja resne alternative nakupu doma proizvedene električne energije, zato je slednja po mnenju Agencije za poslovanje dobaviteljev električne energije ključna. Konkurenti na trgu tudi soglasno menijo, da se bo po izvedeni koncentraciji njihova pogajalska moč tako na nabavnem kot na prodajnem trgu poslabšala, saj sta priglasiatelj in ciljno podjetje skupaj že sedaj največja kupca električne energije podjetja HSE, ki je največji slovenski proizvajalec električne energije, poleg tega pa ima priglasiatelj na podlagi Krovne pogodbe pravico do vsaj 60 % vse proizvedene električne energije podjetja GEN energija. Podjetje z veliko močjo na trgu pa bo lažje konkuriralo na večjih javnih natečajih ali za velike poslovne odjemalce, ki na trgu Republike Slovenije kupijo največji delež električne energije.

5.1.2 Analiza vprašalnikov kupcev električne energije

168. Z namenom opraviti natančno analizo razmer na upoštevem trgu maloprodaje električne energije je Agencija posredovala vprašalnike 41 končnim poslovnim kupcem, ki na maloprodajnem trgu električne energije in maloprodajnem trgu zemeljskega plina nabavljajo električno energijo in zemeljski plin za lastne potrebe. Izpolnjene vprašalnike je na naslov Agencije posredovalo 39 podjetij, kar predstavlja

95 % vseh vprašalnikov, posredovanih skupini maloprodajnih kupcev. Ker je vzorec majhen in neznačilen, je prejete odgovore končnih kupcev težko posplošiti ali uporabiti navedbe posameznih podjetij kot splošno oceno razmer na trgih, vendar pa je Agencija kljub temu pridobila grobo oceno o stanju na obravnavanih trgih.

169. Večina anketiranih končnih kupcev električne energije je velikih poslovnih odjemalcev z odjemom nad 2 GWh, le 2 poslovna odjemalca imata odjeme električne energije manjše od 2 GWh. Večina poslovnih odjemalcev je na vprašanje, ali bi v primeru dviga cene električne energije prešla na uporabo drugih proizvodov, odgovorila, da zamenljiv proizvod električni energiji ne obstaja zaradi tehnoloških omejitev strojne opreme, ki jo uporabljajo. Slednja po njihovih navedbah namreč ne dopušča uporabe drugega energenta kot električne energije. Eden od razlogov za neprehajanje na drug vir energije je po navedbah nekaterih končnih kupcev tudi v visokih investicijah, povezanih z menjavo vira energentov, eden pa je kot omejitev navedel tudi komunalno infrastrukturo. Samo trije anketirani, od tega dva manjša in en srednje velik poslovni uporabnik, so navedli, da bi prešli na uporabo drugih virov energije, pri čemer je slednji navedel, da bi razmišljali o postavitvi sončnih elektrarn, kar pa bi bilo odvisno od lokacije in lege objekta. Večina anketiranih pa bi ob dvigu cen prešla na drug vir nabave električne energije, pri čemer bi potencialne dobavitelje izbirali izmed ostalih ponudnikov na slovenskem trgu. Deset anketiranih meni, da ne bi menjali vira nabave. Po mnenju nekaterih zaradi fiksnih in dolgoročnih pogodb oziroma modela določanja cene do dviga cen znotraj pogodbenega obdobja niti ne more priti.
170. Vsi končni kupci so potrdili, da imajo možnost proste izbire dobavitelja, ter da izmed več prispelih ponudb (navajajo med 4 in 5 dobaviteljev), preko izdanih povpraševanj ali javnih razpisov, lahko izberejo ponudnika z najugodnejšo ponudbo. Na vprašanje, ali so pri tem kakorkoli omejeni, je Agencija zlasti od velikih poslovnih odjemalcev prejela odgovore, da predstavljajo ravno velike količine odjemov električne energije veliko omejitev pri izbiri dobaviteljev, saj na slovenskem trgu ni veliko dobaviteljev, ki lahko zagotovijo zanesljivo oskrbo takšnih količin električne energije. Nekateri so kot omejitev navedli zakonodajo, ki ureja javno naročanje, kar nekaj končnih kupcev pa je navedlo, da formalnih omejitev pri nakupu domačih produktov sicer ni, ker vsi ponujajo podobne modele cen, če pa bi želeli izvesti nakup električne energije izven Slovenije, pa predstavljajo veliko omejitev omejene ČPZ in visoki stroški ČPZ. Za večino končnih kupcev, zlasti največjih, je najpomembnejše merilo pri izbiri dobavitelja električne energije zanesljivost dobave, ki jo po njihovem mnenju najlažje zagotavljajo slovenski dobavitelji z dovolj veliko lastno proizvodnjo električne energije, takoj zatem sledi ustrezna cena. Največji odjemalci si namreč ne morejo privoščiti nobenih rizikov z dobavo električne energije, ker so penali zaradi neizvedenih poslov ali izpadi prihodkov oziroma nastali stroški zaradi prekinitev obratovanja proizvodnje bistveno višji, kot bi lahko prihranili z nezanesljivimi dobavitelji, ki ponujajo nižjo ceno. Za večino končnih kupcev pa so cena, zanesljivost dobave, velikost dobavitelja in portfelj proizvodnih zmogljivosti pomembna merila pri izbiri dobavitelja, medtem ko merili sedež dobavitelja in slovenski dobavitelj nista pomembni.
171. Večina končnih kupcev je navedla, da je možnost izbire med različnimi ponudniki primerna, pri čemer pa naj bi bile cene vseh ponudnikov na slovenskem trgu na približno isti ravni. Samo veliki odjemalci električne energije so navedli, da nimajo zadostne možnosti izbire, saj jim manjši ponudniki na slovenskem trgu ne morejo ponuditi kakovostnega dolgoročnega produkta. Nekateri končni kupci tudi dodajajo, da je možnost izbire omejena le na ponudnike iz Slovenije.
172. Večina končnih kupcev je na vprašanje, ali je dobava električne energije mogoča tudi direktno od tujih dobaviteljev, odgovorila negativno, pri čemer jih je kar nekaj navedlo, da je problem cena in omejene ČPZ, drugi, da bi bila takšna dobava mogoča le, če bi imel tuji dobavitelj odprto bilančno skupino na slovenskem trgu, za tretjega je problem v tem, da je treba spremljati borzo električne energije, po mnenju četrtega so premajhni porabniki električne energije in zato nezanimivi za tuje dobavitelje, nekaj končnih kupcev pa s to možnostjo še ni seznanjenih. Samo dva od anketiranih sta navedla, da kupujeta električno energijo na borzi, pri čemer eden preko domačega

posrednika, drugi pa že več let del električne energije nabavlja pri tujih dobaviteljih. Nekaj končnih kupcev sicer razpolaga z veljavnimi ponudbami, pri čemer pa pogodbe še niso sklenili oziroma na javnih razpisih tuji dobavitelji niso bili najugodnejši. Po navedbah enega izmed anketiranih slovenska podjetja za tuje dobavitelje niso zanimiva.

173. Pri oceni bodočega razvoja trga v Sloveniji končni kupci ocenjujejo, da bistvenih sprememb na trgu ni pričakovati, saj je glede na velikost slovenskega trga ponudnikov dovolj, lahko pa bodo na trg vstopili celo novi trgovci. Možen je tudi razvoj dodatnih storitev na področju svetovanja in aktivnega upravljanja portfelja. Po mnenju večine anketiranih bo na trgih električne energije v Republiki Sloveniji prišlo do povečanja konkurence.
174. Večina končnih kupcev nima izkušenj z nakupi električne energije pri tujih dobaviteljih (nekateri menijo, da so premajhni odjemalci, zaradi česar naj ne bi bili zanimivi za tuje dobavitelje), zato niso mogli podati ocene o tem, ali je nakup od tujih dobaviteljev ugodnejši od nakupa pri slovenskih dobaviteljih. Samo eden od vseh anketiranih kupi večino električne energije od tujega dobavitelja, pri čemer vsi ostali 100 % delež nakupov izvedejo od posrednikov na slovenskem trgu. Po navedbah dveh večjih odjemalcev električne energije se cene tudi v Sloveniji proizvedene električne energije oblikujejo glede na evropske cene in dodatka za uvozne kapacitete. Nakupi električne energije so za večino anketiranih še vedno ugodnejši od slovenskih dobaviteljev, kar so potrdili zlasti anketirani, ki izvajajo javna naročila, na katerih posle vedno dobijo slovenski dobavitelji. Nekateri so iz pridobljenih ponudb ugotovili minimalno razliko v ceni, določeni navajajo, da je cena tujih dobaviteljev v zadnjih letih pri enakih pogojih dobave malo nižja, problem, ki izstopa pri več anketiranih v povezavi s tujimi dobavitelji, pa so visoki stroški ČPZ. Po navedbah nekaterih je nakup od slovenskih dobaviteljev predvsem enostavnejši, ne pa nujno najugodnejši, zato je treba upoštevati tudi ostale komercialne pogoje (plačilne roke, zavarovanja). Med prednostmi nakupa pri slovenskih dobaviteljih so anketirani navajali še: zanesljivost, možnost pogajanj o ceni, možnost izbire med številnimi ponudniki, lokalni stiki in razumevanje poslovnega okolja, trga in potreb kupcev, lažja komunikacija in korespondenca v domačem jeziku, kot so npr. uskladitev napovedanih količin na račun neplaniranih izpadov v proizvodnji, dogovori o plačilnih pogojih in sklepanje pogodb, poznavanje slovenske zakonodaje in regulatornih zahtev, boljše poznavanje posebnosti slovenske industrije, enostaven in hiter odziv, zlasti reševanje odprtih zadev, ki zahtevajo srečanja partnerjev, svetovanje, slovenski dobavitelj poskrbi za zakup ČZP, vključitev v bilančno skupino in odstopanja, fleksibilnost dobav, dodatni finančni bonusi glede prevzetih količin.
175. Večina končnih kupcev ni seznanjena s prednostmi nakupov pri tujem dobavitelju, po mnenju enega pa lahko resna konkurenca trenutnim domačim ponudnikom pride le iz tujine. Številni menijo, da lahko tuji dobavitelji zagotovijo večjo količino razpoložljive proizvedene električne energije in nudijo popuste na količino zaradi statusa korporacije.
176. Pogodbe za dobavo električne energije se po navedbah končnih kupcev navadno sklepajo za obdobje enega oziroma dveh let, redkeje za tri oziroma štiri leta. V večini primerov imajo končni kupci enega dobavitelja električne energije, ki pokriva celotno njihovo povpraševanje. Nekateri porabniki oz. kupci, ki delujejo na več lokacijah po Sloveniji, električno energijo nabavljajo pri več dobaviteljih. Končni kupci so navajali različne odgovore glede pogodbenih kazni, ki so predvidene v pogodbi za dobavo električne energije, v splošnem pa so navajali, da se za neprevzete količine ali prekinitev pogodbe obračunajo pogodbeni stroški.
177. Večina končnih kupcev je v zvezi s svojo pogajalsko močjo na trgu električne energije navedla, da je le-ta v razmerju s količino nabavljene električne energije. Pri manjših porabnikih je majhna oziroma zmerna, ker je na trgu dovolj ponudnikov električne energije, razlike v ceni pa so minimalne, večji in največji porabniki pa so navedli, da je velika, čeprav ravno največji porabniki električne energije zaradi velikosti porabe nimajo dovolj velike izbire dobaviteljev (število ponudnikov, ki lahko izpolnjuje

obveznosti največjim porabnikom električne energije v Sloveniji, je zelo omejeno). Eden večjih porabnikov električne energije v Sloveniji je navedel, da na tem trgu nima nobene prednosti, saj predstavljajo velike količine tveganje tudi za dobavitelja električne energije, zato težko pridobijo ponudbo s strani manjših dobaviteljev.

178. Na vprašanje, ali bi koncentracija lahko vplivala na zvišanje nabavne cene električne energije, so kupci odgovorili zelo različno. Največ kupcev je mnenja, da koncentracija ne bo vplivala na zvišanje nabavne cene električne energije, ker je na trgu še dovolj drugih dobaviteljev.
179. Po mnenju večine kupcev lahko uvozniki konkurirajo slovenskim proizvajalcem električne energije predvsem zaradi nižje cene in posledično večje konkurence med dobavitelji, ki naj bi bila prisotna na trgu že sedaj. Močni zunanji dobavitelji bi lahko povzročili padanje cene električne energije. Na vprašanje, ali bi zmanjšanje števila dobaviteljev električne energije na slovenskem trgu vplivalo na povišanje cene električne energije na drobno, je dobrih 40 % anketiranih odgovorilo negativno. Kupci menijo, da bo ostalo še vedno dovolj ponudnikov, ki si lahko konkurirajo med seboj. Dodajajo, da bo združeno podjetje doseglo nižje stroške z optimizacijo organizacije in s tem nižje cene. Slovenski trg po mnenju odjemalcev v evropskem merilu ne pomeni veliko, saj se vse ponudbe orientirajo na ceno evropskih borz. Kupci vidijo problem v omejitvah ČPZ. Približno tretjina kupcev je odgovorila, da se bo z združitvijo podjetij konkurenca zmanjšala, cena povišala in da koncentracija predstavlja tveganje za nastanek monopola.
180. Anketirani odjemalci v večini navajajo, da koncentracija ne bo bistveno vplivala na trge nabave in prodaje električne energije in učinkovito konkurenco na teh trgih. Anketirani menijo, da bo združeno podjetje zaradi večje pogajalske moči pri dobavi, večje možnosti dajanja rabatov pri prodaji in zaradi ekonomije obsega lažje konkuriralo ostalim dobaviteljem, poleg tega pa bi bila dobava zanesljivejša in ugodnejša. Četrtna vprašanih meni, da bo z združitvijo prišlo do zmanjšanja konkurence in posledično do dviga cen, ter zmanjšanja konkurenčnosti ostalih manjših ponudnikov. Nekateri menijo, da bi koncentracija lahko privedla tudi do usklajenih ravnanj ali monopola. Približno tretjina anketirancev na vprašanje ni odgovorilo ali jim posledice niso znane.
181. Polovica anketiranih meni, da koncentracija ne more vplivati na dvig cen na katerem od obravnavanih trgov, ker je na trgu prisotnih še dovolj ponudnikov, tudi iz tujine. Združeno podjetje bo po mnenju nekaterih lahko doseglo večje rabate zaradi ekonomije obsega, kar lahko poveča njegovo konkurenčno sposobnost v primerjavi z ostalimi dobavitelji električne energije. Nekateri pričakujejo tudi pozitivne učinke (večja učinkovitost in rentabilnost podjetja) obravnavane koncentracije. Le četrtna anketiranih je menila, da bi koncentracija lahko vplivala na dvig cen na katerem od obravnavanih trgov, ker ostali ponudniki ne bi imeli kapitala in ustrezno izobraženih zaposlenih, prav tako pa električna energija in zemeljski plin skupaj predstavljata večjo konkurenčno prednost pred ostalimi ponudniki, ki te skupne ponudbe nimajo. Četrtna vprašanih na vprašanje ni odgovorila.
182. Za približno tretjino anketiranih podjetij koncentracija ne spreminja ničesar. Nekateri predvidevajo, da se bo pojavil nov konkurenčen ponudnik, zaradi katerega bo ponudba na trgu električne energije kvalitetnejša, na dolgi rok pa pričakujejo tudi ugodnejše cene. Drugi menijo, da se bo s tem zmanjšalo število zanesljivih ponudnikov, in se bo konkurenca zmanjšala, cene električne energije zvišale in kupci bodo imeli zato slabše izhodišče pri pogajanjih. Eno podjetje meni, da bo s tem nastal močnejši ponudnik, ki bi lahko s svojo bilančno skupino zagotavljal večjo izravnavo odstopanj. Približno četrtna prejetih odgovorov s strani poslovnih odjemalcev električne energije in zemeljskega plina podpira koncentracijo, saj menijo, da bo nastalo veliko podjetje, ki bo lahko konkuriralo tujim uvoznikom, lažje obvladovalo odstopanja, dosegalo večje sinergijske učinke in bo pri sklepanju pogodb lahko ponudilo ugodnejše pogoje dobave. Nekaj podjetij je mnenja, da koncentracija ne bo imela kakršnegakoli učinka, skoraj polovica podjetij pa svojih stališč ni izrazilo.

183. Agencija na podlagi prejetih odgovorov poslovnih odjemalcev električne energije zaključuje, da večina poslovnih kupcev meni, da obstaja v Republiki Sloveniji zadostna konkurenca med dobavitelji električne energije, ki si med seboj konkurirajo, pri čemer pa med njimi ni občutnih razlik v ceni električne energije. Samo veliki odjemalci električne energije menijo, da možnost izbire ni zadostna, saj jim manjši ponudniki na slovenskem trgu ne morejo ponuditi kakovostnega in zanesljivega dolgoročnega produkta. Direktna dobava električne energije od tujih dobaviteljev po mnenju večine ni mogoča zaradi omejitev ČPZ in cenovnega tveganja, zaradi česar je možnost izbire omejena le na ponudnike električne energije iz Slovenije.

5.2 TRG PROIZVODNJE IN PRODAJE ELEKTRIČNE ENERGIJE NA DEBELO

5.2.1 Velikost trga

184. V tabeli 7 je prikazana proizvodnja in uvoz električne energije v Sloveniji v obdobju 2012-2014. Iz tabele je razvidno, da se je povečevala proizvodnja električne energije v hidroelektrarnah, jedrski elektrarni in malih proizvajalcih (do 10 MW), zmanjšala pa se je proizvodnja električne energije v termoelektrarnah.

Tabela 7: Proizvodnja in uvoz (ponudba) električne energije v Sloveniji v obdobju 2012-2014 v GWh

Vir / leto	2012 (v GWh)	2013 (v GWh)	2014 (v GWh)
Hidroelektrarne	3.768	4.590	5.733
Termoelektrarne	4.691	4.381	3.304
Jedrska elektrarna ¹⁹²	5.232	5.023	6.060
Malí proizvajalci	853	962	1.184
Proizvodnja skupaj	14.544	14.956	16.281
Uvoz	7.452	7.521	7.254
Skupaj	21.996	22.477	23.535

Vir: Agencija za energijo.¹⁹³

185. Proizvodnji električne energije nujno sledi poraba, saj skladiščenje električne energije ni mogoče, zaradi česar je seštevke proizvedene in uvožene električne energije v tabeli 7 enak seštevku porabljene in izvožene električne energije v tabeli 8, v kateri sta prikazana poraba električne energije v Republiki Sloveniji in izvoz električne energije iz Slovenije v obdobju 2012-2014. V letu 2014 Slovenija beleži približno enako porabo po vseh odjemnih skupinah kot v preteklih letih, povečala pa se je oddaja električne energije v tujino. Agencija za energijo ugotavlja, da poraba električne energije v letu 2014, vključno z izgubami v omrežju, ob upoštevanju, da polovični delež proizvodnje v jedrski elektrarni Krško pripada Hrvaški, ni bila v celoti pokrita iz proizvodnih virov na območju Slovenije. Pokritost slovenske porabe z domačimi proizvodnimi viri je znašala okoli 98 %. Ob koncu leta 2014 je bilo na elektroenergetsko omrežje Slovenije priključenih 936.883 odjemalcev električne energije, kar je za 3.841 odjemalcev več kot v predhodnem letu, struktura porabe električne energije po vrsti odjema pa je v letu 2014 glede na pretekla leta ostala približno enaka.

Tabela 8: Poraba električne energije v obdobju 2012-2014 v GWh

Odjem / leto	2012 (v GWh)	2013 (v GWh)	2014 (v GWh)
Poslovni odjemalci na prenosnem omrežju	1.990	2.006	2.033
Poslovni odjemalci na distribucijskem omrežju	7.211	7.190	7.198
Gospodinjski odjemalci	3.179	3.228	3.125

¹⁹² Polovični delež proizvedene električne energije v NEK pripada Republiki Hrvaški.

¹⁹³ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012 (str. 16) in 2014 (str. 15), Agencija za energijo.

Odjem / leto	2012 (v GWh)	2013 (v GWh)	2014 (v GWh)
Poraba ČE Avče	251	392	363
Izgube v omrežju	875	849	820
Poraba skupaj	13.506	13.665	13.539
Oddaja v tujino	8.491	8.812	9.996
Skupaj	21.997	22.477	23.535

Vir: Agencija za energijo.¹⁹⁴

5.2.2 Konkurenti na trgu prodaje električne energije na debelo

186. Priglasitelj je navedel tržne deleže proizvajalcev električne energije na trgu električne energije na debelo v Republiki Sloveniji za obdobje 2011-2014, pridobljene iz poročil Agencije za energijo.

Tabela 9: Tržni deleži proizvajalcev v obdobju 2012-2014 glede na količino proizvedene električne energije v Sloveniji v %

Proizvajalec / leto	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)
HSE	64,0	64,2	61,8
GEN energija	23,6	22,6	25,9
TE-TOL	3,6	3,3	2,7
Drugi manjši proizvajalci na distribucijskem omrežju	0,8	0,8	1,0
Drugi manjši proizvajalci na prenosnem omrežju	7,8	9,2	8,7
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0

Vir: Podatki priglasitelja¹⁹⁵ in Agencije za energijo.¹⁹⁶

187. Kot je razvidno iz tabele 9, je največji tržni delež glede na količino proizvedene električne energije na trgu Republike Slovenije v zadnjih treh letih doseglo podjetje HSE, ki razpolaga z naslednjimi proizvodnimi enotami električne energije: DEM, SENG, TEŠ, TET. Podjetje HSE je imelo tako v letu 2014 61,8 % tržni delež na trgu proizvodnje električne energije, približno četrtinski delež je imelo podjetje GEN energija oziroma skupina GEN, ki razpolaga s proizvodnimi zmogljivostmi SEL, TEB in NEK. Preostali konkurenti, ki prispevajo k skupni proizvodnji električne energije v slovenskem prostoru, so še TE-TOL z 2,7 % tržnim deležem in drugi manjši proizvajalci s skupnim 9,7 % tržnim deležem. V letu 2014 je glede na leto 2012 delež prvega energetskega stebra (HSE) padel za približno tri odstotne točke, za enak delež pa je narasel tržni delež drugega energetskega stebra (GEN), deleži ostalih proizvajalcev pa se v tem obdobju niso bistveno spremenili.

188. [Redacted text block]

¹⁹⁴ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012 (str. 17) in 2014 (str. 16), Agencija za energijo.

¹⁹⁵ Dokument št. 3061-24/2014-1.

¹⁹⁶ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 45.

¹⁹⁷ Preračun Agencije na podlagi povprečja zadnjih treh let.

Stopnja koncentracije na segmentu proizvodnje električne energije

189. Herfindahl-Hirschmanov indeks (v nadaljevanju: HHI), ki meri stopnjo koncentracije trga, upošteva število vseh podjetij na trgu in njihovo relativno velikost. HHI daje sorazmerno večjo težo tržnim deležem večjih podjetij, podjetja z manjšim tržnim deležem pa imajo manjšo utež. Vrednost HHI, ki je manjša od 1000, kaže nizko koncentracijo, vrednost med 1000 in 1800 srednjo, nad 1800 pa visoko koncentracijo trga. Visoka koncentracija trga pomeni majhno število udeležencev trga z velikimi tržnimi deleži.
190. Tržni deleži in HHI glede na proizvodnjo proizvajalcev v Sloveniji so znašali kot prikazuje tabela 10. Podatki kažejo visoko koncentriranost trga proizvodnje električne energije v vseh letih, pri čemer ima skoraj dvotretjinski delež skupina HSE, približno četrtinski delež pa skupina GEN oziroma GEN energija.

Tabela 10: Tržni deleži in HHI glede na proizvodnjo proizvajalcev električne energije na slovenskem trgu v letih 2012-2014 v %

Proizvajalec / tržni delež na leto	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)
HSE	64,0	64,2	61,8
GEN energija	23,8	22,6	25,9
Energetika Ljubljana (TE-TOL)	3,6	3,3	2,7
Dmp ¹⁹⁸ na prenosnem omrežju	0,8	0,8	1,0
Dmp na distribucijskem omrežju	7,8	9,2	8,7
Skupaj Slovenija / trg	100,0	100,0	100,0
HHI	4.736	4.728	4.574

Vir: Agencija za energijo¹⁹⁹, lastni izračuni (HHI).

191. Agencija za energijo navaja, da v letu 2014 ni prišlo do bistvenih sprememb tržne strukture proizvodnih podjetij. Na slovenskem veleprodajnem trgu sta oblikovana dva energetska stebra: HSE in GEN energija. Kot je razvidno iz tabele 10, je tržni delež skupine HSE v letu 2014 znašal 61,8 %, tržni delež skupine GEN pa 26,9 %. Tržni delež dveh največjih proizvajalcev električne energije na prenosnem omrežju je tako po kriteriju proizvedene električne energije presegal 87 %, delež treh največjih proizvajalcev električne energije na prenosnem omrežju pa je presegal 90 %. V obdobju 2012-2014 tržni delež skupine HSE zmanjšal za dobri dve odstotni točki, za približno enak delež pa se je povečal tržni delež skupine GEN. Tržni delež podjetja Energetika Ljubljana se je zmanjšal za slabo odstotno točko, za toliko pa se je povečal tržni delež drugih malih proizvajalcev na distribucijskem omrežju. Tržni delež drugih malih proizvajalcev na prenosnem omrežju se je v tem obdobju minimalno povečal.
192. Na podlagi absolutne vrednosti HHI na segmentu proizvodnje električne energije, ki da lahko začetni podatek o konkurenčnem pritisku na trgu, Agencija ugotavlja, da je na veleprodajnem trgu z električno energijo oblikovan tesen oligopol dveh energetskih stebrov.²⁰⁰

¹⁹⁸ Dmp = drugi manjši proizvajalci.

¹⁹⁹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 41, 45 in 47.

²⁰⁰ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 44.

5.2.3 Kupci in dobavitelji električne energije

193. Priglasitelji navaja, da je za trg električne energije na debelo značilno sklepanje pogodb na podlagi t.i. standardnih EFET²⁰¹ Krovnih pogodb, sklenjenih s poslovnimi partnerji, pri čemer se na podlagi predhodno sklenjenih EFET pogodb posamezne transakcije vselej sklepajo v obliki individualnih pogodb, ter se potrjujejo med partnerji v obliki potrditev o sklenjeni individualni transakciji, in sicer skladno z aneksom 2a k navedeni Krovni pogodbi.²⁰² Značilnost krovnih EFET pogodb je v tem, da se le-te v obliki standardiziranega formata²⁰³ sklepajo za nedoločen čas in so namenjene bodočemu sklepanju vnaprej nedoločenega števila medsebojnih posamičnih transakcij na podlagi vnaprej usklajenih splošnih pogojev Krovne pogodbe, pri čemer predstavlja sklenjena Krovna pogodba zgolj pogodbeni okvir za bodoče medsebojne transakcije med partnerjema (le-ta lahko nastopata istočasno tako v vlogi kupca, kot prodajalca), ki se sklepajo v obliki poljubnih produktov električne energije, tako z vidika samih trgovanih količin/produktov kot same ročnosti le-teh.²⁰⁴

194. Priglasitelj je navedel, da so kupci skupine GEN na trgu na debelo [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

195. V tabeli 11 za posameznega partnerja priglasitelj navaja število posameznih sklenjenih transakcij za posamezen produkt glede na ročnost pogodb ter količinski obseg le-teh. Navedeni prikaz zajema posamične transakcije z največjimi partnerji na trgu na debelo od 1. 1. 2013 do 3. 3. 2015²⁰⁵, pri čemer je iz tabele razvidno, da se v veliki večini vse posamične transakcije praviloma sklepajo za obdobje [REDACTED]. Priglasitelj tudi pojasnjuje, da v tabeli 11 navaja podrobnejše podatke glede ročnosti in skupnih količin le za prodajne transakcije s kupci, katerim energijo je dobavljal priglasitelj GEN-I, saj ne razpolaga s podatki transakcij, sklenjenih med kupci in krovno družbo skupine GEN, t.j. podjetjem GEN energija.

Tabela 11: Kupci skupine GEN na trgu na debelo, število transakcij ter dobavljena energija od 1. 1. 2013 do 3. 3. 2015²⁰⁶

[illegible]

²⁰¹ EFET Krovne pogodbe oz. tako imenovani EFET »General Agreement Concerning the Delivery and Acceptance of electric energy«, pripravljen s strani Evropske Federacije trgovcev z električno energijo.

²⁰² Dokument št. 3061-24/2014-13.

²⁰³ Англ. »General Agreement«.

²⁰⁴ Dokument št. 3061-24/2014-13.

²⁰⁵ Dokument št. 3061-24/2014-13.

²⁰⁶ Podatki so tukaj in v nadaljevanju predstavljeni v razponu zaradi varstva zaupnih podatkov.

Vir: Podatki priglasitelja.²⁰⁷

196. Iz tabele 11 lahko razberemo, da je največ transakcij sklenjenih

Priglasitelj na seznamu največjih kupcev električne energije skupine GEN na trgu na debelo navaja tudi

Navaja, da so vse sklenjene prodajne transakcije na borzi BSP SouthPool izključno transakcije z dobavo dan vnaprej, saj s terminskimi produkti na borzi ni možno trgovati.

197. Priglasitelj je navedel, da ima z največjimi kupci sklenjene odprte pogodbe

Pogodbe so bile v pretežni meri sklenjene na podlagi

Krovnih pogodb za nakup in prodajo električne energije ter na njihovi podlagi sklenjenih posameznih odprtih pogodb za določena obdobja dobave. Dodaja, da je z vidika dinamike ročnosti sklenjenih pogodb na trgu z električno energijo v Sloveniji, tako na trgu na debelo, kot na trgu na drobno, v zadnjih letih opazen izrazit trend v smeri skrajševanja ročnosti pogodb.²⁰⁸

198. Po navedbah priglasitelja²⁰⁹ so udeleženci na trgu na debelo z električno energijo v Sloveniji proizvajalci električne energije, trgovci z električno energijo, dobavitelji električne energije ter tuji trgovci z električno energijo, ki medsebojno sklepajo tako nakupne kot prodajne transakcije. Upošteva se okoliščina, da se isti udeleženci na trgu na debelo lahko vselej pojavljajo na obeh pogodbenih straneh, enkrat na nakupni in drugič na prodajni strani, v odvisnosti od sprotnih portfeljskih potreb, posledično na trgu na debelo udeležencev ni mogoče razločevati med kupci in prodajalci. Transakcije med udeleženci trga na debelo se sklepajo bilateralno na tako imenovanem OTC trgu, preko trgovalnih platform ali pa na borzah doma ali v tujini, in sicer praviloma na podlagi standardiziranih trgovalnih produktov s predvideno ročnostjo pogodbe/dobave glede na izbrani produkt. Tako se nakupne/prodajne transakcije na trgu na debelo sklepajo za bodoča obdobja na podlagi terminskih pogodb z dobavo/prevzemom v naprej definiranem obdobju v prihodnosti, in sicer na podlagi bodisi letnih, polletnih, kvartalnih, mesečnih oz. tedenskih produktov, ali pa gre za sprotno trgovanje, ki je bližje obdobju dobave in gre za trgovanje za dan vnaprej (*day-ahead*) oziroma za dobavo znotraj trgovalnega dneva (*intraday*). Najdaljše obdobje dobave, za katero se v praksi sklepajo pogodbe na podlagi standardiziranih produktov na trgu z električno energijo na debelo, je po priglasiteljevih navedbah eno leto. Zgolj izjemoma se v primeru kompleksnejših strukturiranih produktov, ki so dogovorjeni med partnerjema bilateralno, lahko posamične pogodbe sklepajo za obdobje daljše od enega leta do maksimalno dveh let. Ročnosti standardiziranih trgovalnih produktov na organiziranem trgu doma in v tujini tako posledično ustreza struktura sklenjenih transakcij na slovenskem trgu na debelo, pri čemer je v obdobju zadnjih nekaj let opaziti izrazit trend v smeri skrajševanja ročnosti pogodb oziroma trend znatnega povečevanja sklenjenih kratkoročnih transakcij ter količinskega obsega, ki ga le-te predstavljajo v energetski bilanci trga.²¹⁰ Istočasno je k vse večji sprotni optimizaciji prodajnih portfeljev dobaviteljev na kratkoročnem nivoju s sklepanjem produktov s krajšo ročnostjo, dodatno prispevala cenovna občutljivost ter vse večja informiranost in ozaveščenost končnih kupcev na trgu na drobno in posledično zahtevana večja sprotna odzivnost dobaviteljev na cenovne spremembe na trgu na debelo. Upošteva se dejstvo, da se, ne glede na ročnost, vse transakcije na trgu na debelo v pretežni meri sklepajo kot

²⁰⁷ Dokument št. 3061-24/2014-13, str. 19.

²⁰⁸ Dokument št. 3061-24/2014-13, str. 17-18.

²⁰⁹ Dokument št. 3061-24/2014-13, str. 20-21.

²¹⁰ Priglasitelj navaja, da naj bi bilo po objavljenih podatkih na BSP trenutno na dnevni borzi z električno energijo aktivnih 47 podjetij, ki se ukvarjajo s trgovanjem na debelo.

posamične individualne transakcije na podlagi standardiziranih Krovnih pogodbenih odnosov oz. t.i. EFET Krovnih pogodb, je posredno na povečanje števila kratkoročnih transakcij v primerjavi z dolgoročnimi v obdobju zadnjih let bistveno vplivala implementacija strožjih principov podjetij glede sprotnega obvladovanja tveganj ter strožjega spremljanja medsebojne kreditne izpostavljenosti partnerjev, vključno z strožjimi zahtevami po ustreznih zavarovanjih. Prav navedenim principom dajejo sicer EFET pogodbe še dodaten poudarek v okviru določil glede spremljanja finančnih kazalnikov strank ter zavarovanj kreditnih tveganj. Zaradi večjega obsega kreditnih tveganj pri dolgoročnih pogodbah in posledično zahtev po dodatnih zavarovanjih namreč v primeru finančno manj stabilnih partnerjev že sama ocena kreditnega tveganja s strani nasprotnega partnerja preprečuje sklepanje produktov z daljšo ročnostjo²¹¹, kar vpliva na povečanje številčnosti kratkoročnih transakcij glede na manjše tveganje, ki izvira iz njihovega naslova.

5.2.4 Ovine za vstop na trg električne energije na debelo

199. Novi EZ-1, ki je bil sprejet v lanskem letu, ukinja licence za energijo za delovanje na trgu električne energije, ki jih je pred tem izdajala Agencija za energijo. Sistem licenc je predstavljal oviro predvsem tujim dobaviteljem končnih odjemalcev, saj je bilo pred spremembo zakonodaje treba za status dobavitelja končnim odjemalcem pridobiti licenco, ki jo je lahko pridobila le pravna oseba, ki je imela sedež v Republiki Sloveniji.

200. Agencija ugotavlja, da ni formalnih ovir za vstop na trg električne energije na debelo.

5.2.5 Tržni deleži na trgu prodaje električne energije na debelo

201. Agencija je pri izračunu tržnih deležev na trgu prodaje električne energije na debelo za velikost slovenskega trga prodaje električne energije na debelo izhajala iz podatkov o velikosti porabe v RS, ki ga je Agencija za energijo za leto 2014 ocenila na 13.539 GWh (z izgubami v omrežju).²¹² Podatke o prodaji posameznih podjetij na trgu na debelo na slovenskem trgu pa je Agencija preračunala iz podatkov o proizvodnji, uvozu in izvozu električne energije in jih prikazala v tabeli 12.

Tabela 12: Velikost trga in tržni deleži na trgu prodaje električne energije na debelo v letu 2014 v GWh

Proizvajalec, trgovec	Proizvodnja (P) (v GWh)	Uvoz (U) (v GWh)	Izvoz (I) (v GWh)	Prodaja na SLO trgu (P+U-I) (v GWh)	%
[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]

²¹¹ V primeru slabše kreditne ocene posameznega partnerja je po navedbah priglasitelja slednjemu kvečjemu omogočeno trgovanje zgolj s kratkoročnimi produkti (npr. do enega meseca) ter le do določenega količinskega limita v okviru odobrenih/zavarovanih kreditnih limitov.

²¹² Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 16.

Proizvajalec, trgovec	Proizvodnja (P) (v GWh)	Uvoz (U) (v GWh)	Izvoz (I) (v GWh)	Prodaja na SLO trgu (P+U-I) (v GWh)	%

Vir: Agencija za energijo²¹³, podatki iz prejetih vprašalnikov ter lastni izračuni Agencije.

202. Na trgu prodaje električne energije na debelo, opredeljenem kot proizvodnja in uvoz za potrebe prodaje prodajalcem električne energije na drobno za prodajo končnim odjemalcem (distribucijskim podjetjem) in velikim industrijskim odjemalcem s prenosnega omrežja v Republiki Sloveniji, imajo podjetja iz skupine GEN po podatkih za leto 2014 % tržni delež, največji konkurent na veleprodajnem trgu pa je skupina HSE z % tržnim deležem. Sledijo jim štiri podjetja, ki po tej metodologiji izkazujejo približno enak tržni delež, in sicer %. Tržni deleži preostalih konkurentov na trgu prodaje električne energije na debelo na slovenskem trgu so razpršeni in znašajo skupaj največ %. Navedeni tržni deleži kažejo na to, da ima na trgu prodaje električne energije na debelo na slovenskem trgu pomembno tržno moč skupina HSE, drugo najmočnejše podjetje na tem trgu izkazuje približno polovico nižji tržni delež. Preostala podjetja so pretežno proizvajalci (Energetika Ljubljana) ali trgovci (Interenergo, Petrol, Elektro Energija).

203. Priglasitelj je navedel, da nakupne in prodajne količine na trgu na debelo niso relevanten podatek, saj se lahko na terminskih trgih električna energija večkrat kupi in proda, kar bi povečevalo volumen trga in bi tako izkrivljalo pravo sliko. Poleg proizvedene energije na nacionalnem trgu bi bilo po navedbah priglasitelja smiselno spremljati še uvozne in izvozne količine, ki pa jih na podlagi javno razpoložljivih podatkov priglasitelj sam ni mogel predložiti²¹⁴, zato je Agencija sama zbrala navedene podatke od udeležencev na trgu in izvedla lasten izračun tržnih deležev na trgu prodaje električne energije na debelo.

204. Glede načina izračuna tržnih deležev na zadevnem trgu je priglasitelj na sestanku dne 9. 7. 2015 navedel, da so v gornji tabeli navedeni podatki o tržnih deležih posameznih konkurentov na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo izračunani na podlagi napačne metodologije in kažejo izkrivljeno dejansko stanje. Tako Evropska Komisija kot Agencija naj bi tržne deleže na tem trgu izračunali kot seštevek proizvodnje in uvoza, zmanjšan za izvoz, kar po mnenju priglasitelja ne obsega tudi transakcij trgovanja z električno energijo na območju Republike Slovenije. Agencija glede navedb priglasitelja pojasnjuje, da je metodologija, ki jo je za določitev velikosti veleprodajnega trga uporabila Agencija, enaka metodologiji Evropske komisije in odraža dejansko velikost veleprodajnega trga v vidika količin (prodana količina električne energije na slovenskem trgu). V kolikor bi Agencija upoštevala tudi količine medsebojne preprodaje električne energije med člani bilančnih skupin na slovenskem trgu, bi podatek o količini prodane oziroma kupljene električne energije po zaprtih pogodbah lahko zajemal določeno količino električne energije večkrat in ne bi odražal dejanske velikosti količinskega trga. Agencija za potrebe presoje zadevne koncentracije potrebuje oceno velikosti trga prodaje električne energije na slovenskem trgu in ne količine sklenjenih poslov glede trgovanja z električno energijo.

5.2.6 Uvoz in izvoz

205. Električno energijo je v Slovenijo mogoče uvoziti iz Italije, Avstrije in Hrvaške, ČPZ pa se dodeljujejo na tržni način, kar pomeni, da lahko vsak udeleženec na trgu nastopi kot kupec le-teh. Električna energija slovenskih proizvajalcev se prodaja na slovenskem veleprodajnem trgu pod tržnimi pogoji, cena le-te pa se po navedbah priglasitelja²¹⁵

²¹³ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 15-16.

²¹⁴ Dokument št. 3061-24/2014-1.

²¹⁵ Dokument št. 3061-24/2014-266, str. 15, odgovor na vpr. št. 6.

oblikuje na podlagi cene terminskega trga madžarske borze z električno energijo ter morebitne razlike med tržnimi cenami na trgu na debelo v Republiki Sloveniji in na Madžarskem, ob upoštevanju ČPZ na mejah Slovenija/Hrvaška in Hrvaška/Madžarska.

206. Stroški, ki vplivajo na ceno uvožene električne energije, so stroški, povezani z zakupom ČPZ, ki se prodajajo na dražbah, kjer jih lahko vsi udeleženci trga kupijo pod enakopravnimi pogoji. Uvoznik električne energije v Slovenijo je lahko vsako podjetje, ki je član bilančne skupine. Za sam postopek uvoza električne energije mora podjetje poleg same energije primerne ročnosti zakupiti tudi potrebne ČPZ od države, iz katere energijo dobavlja do Slovenije, pri čemer je treba ob nakupu prenosnih zmogljivosti predložiti bančne garancije. Ob izpolnjenih pogojih se nato z vsakodnevni pošiljanjem vozniških redov bilančne skupine za dan vnaprej ta energija uvozi oziroma izvozi.

207. Cena uvožene električne energije na veleprodajnem trgu se po navedbah priglasitelja ne oblikuje glede na proizvodne stroške, temveč glede na ponudbo in povpraševanje. Cenovni signali za terminske cene, vezane na dobavo različnih standardiziranih produktov v določenem obdobju v prihodnosti se po navedbah priglasitelja oblikujejo na podlagi trgovanja na OTC trgu ali na reprezentativnih borzah za regijo JV Evrope. Najpomembnejši borzi, ki sooblikujeta ceno v Sloveniji sta nemška borza EEX²¹⁶ in madžarska borza HUPX²¹⁷. Na obeh se dnevno trguje z različnimi terminskimi produkti (mesečni produkt, kvartalni produkt, letni produkt). Likvidnost obeh borz zagotavlja dnevno zmožnost nakupa ali prodaje različnih terminskih produktov in preko zakupljenih ČPZ je mogoče to energijo v času dobave pripeljati na različne evropske trge, tudi v Slovenijo. Poleg terminskega trga obstaja še likvidni dnevni trg, na katerem se lahko vsakodnevno kupuje manke ali prodaja viške električne energije. V Republiki Sloveniji obstaja borza BSP²¹⁸, na kateri se vsakodnevno transparentno oblikuje tržni borzni indeks za sprotno dobavo na dnevnem trgu. Kombinacija transparentnih cenovnih indeksov sosednjih terminskih borz (le te predstavljajo določeno cenovno območje), upoštevajoč cene ČPZ in transparentnega indeksa dnevnih cen na slovenskem trgu vsakodnevno zagotavlja cenovni signal tržnih cen v Republiki Sloveniji na veleprodajnem trgu. Cenovni signal tržne cene na relevantnem veleprodajnem trgu se dnevno spreminja, na terminskem trgu predvsem zaradi nihanj cen primarnih energentov ter cene emisijskih dovolilnic, na dnevnem trgu pa zaradi spreminjajočih se razpoložljivosti proizvodnih enot ter višine porabe električne energije, predvsem v odvisnosti od vremenskih dejavnikov. Priglasitelj je priložil strokovno mnenje [redacted] iz katerega izhaja, da se tržna cena na veleprodajnem trgu oblikuje na podlagi ponudbe in povpraševanja upoštevajoč razmere v širši geografski regiji, ki oblikuje cenovno cono, in ne neposredno na podlagi stroškovnih cen posameznih proizvajalcev električne energije. Iz mnenja naj bi izhajalo, da tudi v primeru, ko je določena količina električne energije proizvedena v okviru stroškovno učinkovitejšega proizvodnega vira, tako proizvedena električna energija z vidika njene prodajne (tržne) cene za dobavitelje, ki to energijo kupujejo po tržnih cenah, ne bo nič ugodnejša od energije, proizvedene v okviru stroškovno manj učinkovitih tipov proizvodnje. Tržni udeleženci, ki nabavljajo električno energijo iz stroškovno cenejših proizvodnih virov (kot so npr. hidroelektrarne in jedrske elektrarne), tako po navedbah priglasitelja zgolj zaradi tipa proizvodnega vira nimajo v ničemer drugačnega položaja od tržnih udeležencev, ki nabavljajo električno energijo od ostalih slovenskih proizvajalcev oziroma iz uvoza. Po mnenju priglasitelja je dostop do določenega tipa proizvodnega vira glede na njegovo strokovno učinkovitost nepomemben, zato naj bi bili vsi očitki konkurentov v tej smeri neupravičeni. Priglasitelj še dodaja, da električne energije znotraj skupine GEN ne dobiva po »nižji proizvodni ceni«, temveč jo kupuje po tržni ceni, kot se le-ta oblikuje na trgu.²¹⁹

²¹⁶ Spletna stran: www.eex.com.

²¹⁷ Spletna stran: www.hupx.hu.

²¹⁸ Spletna stran: <http://www.bsp-southpool.com>.

²¹⁹ Dokument št. 3061-24/2014-282.

208. Agencija pojasnjuje, da vrsta oziroma tip proizvodnega vira vpliva na stroškovno ceno ponudnika električne energije iz določenega vira. V primeru določene tržne cene električne energije bodo podjetja, ki razpolagajo s cenejšimi proizvodnimi viri lahko ustvarila večjo razliko v ceni, kar še posebej ni nepomembno v primeru vertikalno integrirane skupine podjetij, ki so hkrati prisotna na vertikalno povezanih trgih.

Tabela 13: Delež uvoza električne energije skupine GEN s podjetjem Petrol ter podjetij HSE in Elektro Energija glede na celoten uvoz v Slovenijo

leto	skupina GEN+Petrol (%)	HSE (%)	Elektro Energija (%)
2012	██████	██████	██████
2013	██████	██████	██████
2014	██████	██████	██████

Vir: ELES, lastni preračuni Agencije.

209. Tabela 13 prikazuje uvoz skupine GEN, skupaj s Petrolom, v primerjavi z uvozom največjega uvoznika HSE in uvozom prevzetega podjetja Elektro Energija v obdobju 2012-2014.

Tabela 14: Delež uvoza električne energije skupine GEN, skupaj s podjetjem Petrol, v celotnem uvozu Slovenije, po državah v obdobju 2012-2014

leto	Skupina GEN+Petrol AVSTRIJA (% v celotnem uvozu)	Skupina GEN+Petrol ITALIJA (% v celotnem uvozu)	Skupina GEN+Petrol HRVAŠKA (% v celotnem uvozu)	Skupina GEN+Petrol skupaj (% v celotnem uvozu)
2012	██████	██████	██████	██████
2013	██████	██████	██████	██████
2014	██████	██████	██████	██████

Vir: ELES, lastni preračuni Agencije.

210. Tabela 14 prikazuje delež uvoza električne energije skupine GEN, skupaj s podjetjem Petrol, po državah uvoza v primerjavi s celotnim uvozom električne energije v Slovenijo.

5.3 Trg prodaje električne energije na drobno

5.3.1 Velikost trga

211. V letu 2014 je bilo na maloprodajnem trgu električne energije dejavnih 13 dobaviteljev električne energije, ki so na podlagi sklenjenih dobavnih pogodb dobavljali električno energijo 8 velikim odjemalcem na prenosnem omrežju, ter 936.874 poslovnim in

gospodinjskim odjemalcem na distribucijskem omrežju, pri čemer je bilo vsem odjemalcem v Sloveniji dobavljeno 12,6 TWh električne energije.²²⁰

212. Tabela 15 prikazuje količino električne energije, ki so jo dobavitelji električne energije dobavili vsem končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji v obdobju 2012-2014 (v GWh).

Tabela 15: Količina dobavljene električne energije vsem končnim odjemalcem v obdobju 2012-2014 v GWh²²¹

Dobavitelj / leto (v GWh)	2012	2013	2014
GEN-I	3.214	3.367	2.902
Elektro Energija	2.501	2.275	2.291
Elektro Celje Energija	1.500	1.838	1.601
Elektro Maribor Energija plus	1.458	1.337	1.492
Talum Kidričevo	-	1.198	1.199
E3	998	1.025	897
Elektro Gorenjska Prodaja	750	726	693
Petrol Energetika	682	680	675
Petrol	333	459	658
HSE	-	147	139
Drugi	87	51	51
SKUPAJ	12.252	13.104	12.598

Vir: Agencija za energijo.²²²

213. Iz tabele 15 je razvidno, da sta podjetji GEN-I in Elektro Energija največja dobavitelja električne energije končnim odjemalcem v Sloveniji, sledita približno pol manjša dobavitelja, podjetji Elektro Celje Energija in Elektro Maribor Energija plus. Ostali dobavitelji električne energije dobavljajo manj kot 1.000 GWh²²³ električne energije končnim odjemalcem. Podjetji iz skupine Petrol sta v letu 2014 skupaj dobavili 1.333 GWh električne energije končnim odjemalcem. Seštevek količin vse dobavljene električne energije v posameznem letu določa velikost maloprodajnega trga končnim odjemalcem, ki je znašal v letu 2014 12.598 GWh.

5.3.2 Tržni deleži

a) gospodinjski odjemalci

214. Tabela 16 prikazuje tržne deleže dobaviteljev električne energije na trgu prodaje električne energije gospodinjskim odjemalcem v letih 2012-2014.

Tabela 16: Tržni deleži dobaviteljev električne energije na trgu gospodinjskim odjemalcem v letih 2012-2014 v %

Dobavitelj / leto	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)
Elektro Energija	20,5	17,4	18,2
Elektro Maribor Energija plus	15,4	13,7	15,8
GEN-I	26,3	25,6	23,1
Elektro Celje Energija	12,2	14,1	12,7
E3	8,2	7,8	7,1

²²⁰ Poročilo o stanju na področju energetike 2014, str. 55 in 56.

²²¹ V tabeli je predstavljen celoten maloprodajni trg, ki vključuje tudi odjemalce na prenosnem sistemu.

²²² Poročilo o stanju na področju energetike 2014 (str. 60), 2013 (str. 60) in 2012 (str. 52), Agencija za energijo.

²²³ V letu 2014.

Elektro Gorenjska Prodaja			
Petrol			
drugi			
Skupaj			
GEN-I + Elektro Energija + Petrol			

Vir: Agencija za energijo²²⁴ in lastni izračuni.

215. Pri gospodinskih odjemalcih je največji tržni delež ob koncu leta 2014 pripadal dobavitelju Elektro Energija, ki je oskrboval % gospodinskih odjemalcev v Sloveniji. Sledijo mu Elektro Maribor Energija plus z %, GEN-I s %, Elektro Celje Energija s %, E3 z %, Elektro Gorenjska Prodaja s %, Petrol s % in drugi dobavitelji z % tržnim deležem. V obdobju 2012-2014 je pri prodaji električne energije gospodinskim odjemalcem najbolj padel tržni delež podjetju Elektro Energija medtem ko je najbolj narasel tržni delež podjetju GEN-I in se mu je v tem obdobju podvojil. Tržni delež se je povečal tudi podjetju Petrol, medtem ko se je ostalim dobaviteljem nekoliko zmanjšal.

216. V kolikor bi Agencija analizo tržnih deležev dobaviteljev gospodinskim odjemalcem izvedla na ožje opredeljenih trgih, kot jih analizira Agencija za energijo po Eurostatovi metodologiji, glede na letno porabo električne energije, bi Agencija segmente tega trga razdelila v naslednje skupine odjema: (1) letna poraba pod 1000 kWh, (2) letna poraba od 1000 kWh do 2500 kWh, (3) letna poraba od 2500 kWh do 5000 kWh, (4) letna poraba od 5000 kWh do 15.000 kWh in (5) letna poraba nad 15.000 kWh.

Tabela 17: Tržni deleži dobaviteljev električne energije gospodinskim odjemalcem glede na letno porabo električne energije v letu 2014 v %

Skupina odjema (kWh)	Elektro Energija (%)	Elektro Maribor Energija plus (%)	GEN-I (%)	Elektro Celje Energija (%)	E3 (%)	Elektro Gorenjska Prodaja (%)	Petrol (%)	GEN-I + Elektro Energija + Petrol (%)
< 1000	32	23	2	19	14	1	8	42
od 1000 do 2500	33	20	8	16	10	6	6	47
od 2500 do 5000	26	20	13	17	10	7	6	45
od 5000 do 15.000	22	19	19	16	11	8	5	46
nad 15.000	17	16	33	12	6	12	3	53

Vir: Agencija za energijo.²²⁵

217. Iz tabele 17 je razvidno, da dosega ciljno podjetje Elektro Energija pomemben položaj na trgu gospodinskih odjemalcev z letno porabo do 1.000 kWh in od 1.000 do 2.500 kWh, kjer je zavzelo skoraj tretjinski tržni delež, podjetje GEN-I pa dosega najvišji tržni delež na trgu prodaje gospodinskim odjemalcem z največjo letno porabo električne energije (nad 15.000 kWh/letno). Združeno podjetje bo po izvedeni koncentraciji po podatkih za leto 2014 doseglo najvišji tržni delež na trgu prodaje električne energije gospodinskim odjemalcem skupini odjemalcev z letnim odjemom nad 15.000 kWh, in sicer 53 % tržni delež.

b) poslovni odjemalci

218. Tabela 18 prikazuje tržne deleže dobaviteljev električne energije na trgu prodaje električne vsem poslovnim odjemalcem v letih 2012-2014.

²²⁴ Poročilo o stanju na področju energetike 2012 (str. 51), 2013 (str. 58) in 2014 (str. 58), Agencija za energijo.

²²⁵ Poročilo o stanju na področju energetike 2014, Agencija za energijo, str. 59.

Tabela 18: Tržni deleži dobaviteljev električne energije na trgu vsem poslovnim odjemalcem v letih 2012-2014 v %

Dobavitelj / leto	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)
GEN-I	32,4	29,3	25,3
Elektro Energija	17,7	14,7	16,0
Talum Kidričevo	-	12,1	12,6
Elektro Celje Energija	10,9	13,5	11,6
Elektro Maribor Energija plus	8,7	7,1	9,4
Petrol Energetika	7,4	6,7	7,0
E3	6,6	6,7	6,0
Petrol	2,3	3,1	5,1
Elektro Gorenjska Prodaja	5,1	4,7	4,9
HSE	8,0	1,5	1,5
drugi	0,9	0,5	0,5
Skupaj	100,0	100,0	100,0
GEN-I + Elektro Energija + Petrol + Petrol Energetika	59,8	53,8	53,4

Vir: Agencija za energijo.²²⁶

219. Največji tržni delež na trgu prodaje električne energije vsem poslovnim odjemalcem ob koncu leta 2014 na slovenskem trgu je imel dobavitelj GEN-I, ki je električno energijo dobavljal 25,3 % vseh poslovnih odjemalcev, podjetje Elektro Energija pa je električno energijo dobavljal 16 % vseh poslovnih odjemalcev. Pri prodaji poslovnim odjemalcem se je v obdobju 2012-2014 precej zmanjšal tržni delež GEN-I (iz tretjinskega na četrtnski delež), prav tako pa se je močno zmanjšal tržni delež HSE (iz 8,0 % na 1,5 %). V letu 2013 je električno energijo dobavljal tudi dobavitelj Talum Kidričevo, ki je dosegel 12,1 % tržni delež in ga v letu 2014 ohranil na podobni ravni. Medtem ko je narasel tržni delež podjetja Petrol (iz 2,3 % na 5,1 %) in nekoliko tudi podjetju Elektro Maribor Energija plus (za 0,7 odstotne točke), pa je ostalim dobaviteljem tržni delež pri prodaji električne energije poslovnim odjemalcem nekoliko padel.

220. V kolikor bi Agencija navedeni segment upoštevne trga prodaje električne energije vsem poslovnim odjemalcem razdelila na ožje segmente glede na standardne skupine odjema, kot jih prikazuje tudi Agencija za energijo po metodologiji Eurostata, bi poslovne odjemalce razvrstila v naslednje skupine odjema glede na letni odjem električne energije: (1) <20 MWh, (2) 20-500 MWh, (3) 500-2.000 MWh, (4) 2.000-20.000 MWh, (5) 20.000-70.000 MWh, (6) 70.000-150.000 MWh in (7) >150.000 MWh. Agencija je v tabeli 19 prikazala tržne deleže dobaviteljev na segmentu poslovnih odjemalcev glede na skupino odjema v letu 2014.

Tabela 19: Tržni deleži dobaviteljev električne energije poslovnim odjemalcem glede na skupino odjema v letu 2014 v %

Skupina odjema (MWh)	GEN-I	Elektro Energija	Elektro Celje Energija	Elektro Maribor Energija plus	Talum Kidričevo	HSE	Petrol Energetika	E3	Elektro Gorenjska Prodaja	Petrol	GEN-I + Elektro Energija + Petrol Energetika + Petrol
<20	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
20-500	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
500-2.000	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
2.000-20.000	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
20.000-70.000	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
70.000-150.000	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
>150.000	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

²²⁶ Poročilo o stanju na področju energetike 2012 (str. 49), 2013 (str. 57) in 2014 (str. 57), Agencija za energijo.

221. [REDACTED]

222. Tabela 20 prikazuje tržne deleže v koncentraciji udeleženih podjetij in drugih konkurentov na trgu električne energije končnim odjemalcem v Sloveniji in HHI indeks na maloprodajnih trgih ob koncu leta 2014.

Tabela 20: Tržni deleži v koncentraciji udeleženih podjetij in njihovih konkurentov na trgu električne energije končnim odjemalcem v Sloveniji v % in HHI indeks na maloprodajnih trgih ob koncu leta 2014 pred koncentracijo

Dobavitelj	Tržni delež pri dobavi vsem poslovnim odjemalcem (%)	Tržni delež pri dobavi vsem gospodinjstvom odjemalcem (%)	Tržni delež pri dobavi vsem odjemalcem (%)
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]

Vir: Agencija za energijo²²⁸ in lastni izračuni HHI.

223. Tabela 20 prikazuje tržne deleže dobaviteljev električne energije v Sloveniji in HHI indeks na maloprodajnih trgih ob koncu leta 2014 pred izvedeno koncentracijo podjetij.

²²⁷ Poročilo o stanju na področju energetike 2014, str. 58, Agencija za energijo.

²²⁸ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 55-57.

Podjetja GEN-I, Petrol in Petrol Energija (skupina GEN-I) so v letu 2014 dosegla █ % skupni tržni delež na maloprodajnem trgu poslovnim odjemalcem, sledili so jim Elektro Celje Energija + Elektro Gorenjska Prodaja (skupina ECE-EGP) s █ %, Elektro Energija s █ % tržnim deležem in Talum Kidričevo z █ %. Ostali dobavitelji električne energije poslovnim odjemalcem imajo posamezno manj kot 10 % tržni delež. Pri dobavi gospodinjstvom imajo podoben tržni delež Elektro Energija (█ %), skupina ECE-EGP (█ %), skupina GEN-I (█ %) in Elektro Maribor Energija plus (█ %). Podjetje E3 pri gospodinjstvih odjemalcih dosega █ %, vsi ostali skupaj pa 0,6 %. Največji tržni delež prodaje vsem odjemalcem ima skupina GEN-I (█ %), Elektro Energija in skupina ECE-EGP imata po █ %, Elektro Maribor Energija plus █ %, Talum Kidričevo █ %, E3 █ %, ostali pa skupaj približno 1,5 %. Indeks HHI na vseh prikazanih trgih izkazuje približno enako stopnjo koncentracije trga in sicer med █ in █.

224. Tabela 21 prikazuje tržne deleže dobaviteljev električne energije končnim odjemalcem na drobno v Sloveniji in HHI indeks na maloprodajnih trgih ob koncu leta 2014 po izvedeni koncentraciji.

Tabela 21: Tržni deleži dobaviteljev električne energije končnim odjemalcem v Sloveniji v % in HHI indeks na maloprodajnih trgih ob koncu leta 2014 po koncentraciji

Dobavitelj	Tržni delež pri dobavi vsem poslovnim odjemalcem (%)	Tržni delež pri dobavi vsem gospodinjstvom odjemalcem (%)	Tržni delež pri dobavi vsem odjemalcem (%)
█	█	█	█
█	█	█	█
█	█	█	█
█	█	█	█
█	█	█	█
█	█	█	█
█	█	█	█
█	█	█	█
█	█	█	█
█	█	█	█

Vir: Agencija za energijo²²⁹ in lastni izračuni (HHI).

225. Iz tabele 21 lahko razberemo, da projekcija tržnega deleža skupine GEN-I pri maloprodaji električne energije poslovnim odjemalcem, kateremu je treba prišteti tudi delež Elektro Energije, izkazuje █ %, pri gospodinjstvih odjemalcih █ % in pri dobavi električne energije vsem odjemalcem █ %. Indeks HHI na vseh prikazanih trgih izkazuje približno enako stopnjo koncentracije trga, in sicer med █.

226. V tabeli 22 je prikazana razlika v HHI indeksu koncentracije trga pred in po izvedeni koncentraciji. Sprememba HHI (imenovana tudi »delta«) je koristen približek spremembe v koncentraciji, ki je neposredna posledica združitve. Na trgu dobave poslovnim odjemalcem znaša razlika indeksa HHI █ točk, na trgu dobave gospodinjstvom odjemalcem █ točk in na trgu dobave vsem odjemalcem █ točk.

²²⁹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 55-57.

Tabela 22: Razlika v HHI indeksu na trgih dobave električne energije poslovnim, gospodinjstkim in vsem odjemalcem v letu 2014

	Trg dobave	Trg dobave	Trg dobave

Vir: lastni izračuni na podlagi podatkov Agencije za energijo.

227. Iz tabele 22 izhaja, da je bila stopnja koncentracije trga že pred priglašeno koncentracijo izjemno visoka²³⁰ na vseh trgih, tako na posameznih trgih odjema poslovnih in gospodinjstkih odjemalcev, kot tudi na celotnem trgu odjema električne energije. Prav tako je izjemno visoka razlika v indeksu HHI na vseh trgih (za več kot [redacted]), kar pomeni, da koncentracija glede na kazalec stopnje koncentracije trga vzbuja resne konkurenčno pravne pomisleke.

228. Evropska komisija v Smernicah o presoji horizontalnih združitv na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracije podjetij²³¹ (v nadaljevanju: horizontalne smernice) v 21. točki navaja, da se lahko vsaka od navedenih vrednosti HHI v kombinaciji z ustreznimi deltami uporabi kot začetni kazalec odsotnosti problemov konkurence, vendar pa ne podajo domneve o obstoju ali odsotnosti problemov konkurence.

5.3.3 Ovine za vstop na trg na drobno

229. Agencija ugotavlja, da ni posebnih zakonskih ali drugih ovir za vstop na trg prodaje električne energije na drobno. Da je slovenski maloprodajni trg aktualen in prosto dostopen tudi za nove dobavitelje, dokazuje nedaven vstop nemške družbe RWE dne 10. 6. 2015, ki je po navedbah medijev eno vodilnih evropskih energetskih podjetij.²³² Družba RWE je takoj pričela s tržnimi aktivnostmi za pridobivanje gospodinjstkih odjemalcev, na trgu poslovnih odjemalcev pa je medijsko odmevne posle pričela pridobivati tudi hrvaška družba HEP.²³³ Da je pri tem relativno enostavno zamenjati dobavitelja, dokazujejo tudi podatki Agencije za energijo o številnih menjavah dobavitelja.²³⁴

5.3.4 Pomisleki glede horizontalnih učinkov

230. Na podlagi drugega odstavka 11. člena ZPOmK-1 mora Agencija koncentracije presojati zlasti glede na tržni položaj v koncentraciji udeleženih podjetij, njihovo možnost za financiranje, strukturo trga, izbiro, ki jo imajo na voljo dobavitelji in uporabniki, ter njihov dostop do virov ponudbe oziroma do samega trga, obstoj morebitnih pravnih ali dejanskih vstopnih ovir, gibanje ponudbe in povpraševanja naupoštevni trgih, koristi vmesnih in končnih uporabnikov ter glede na tehnični in gospodarski razvoj pod pogojem, da je v korist potrošnikom in ne ovira konkurence.

²³⁰ Vrednost HHI, ki je manjša od 1000, kaže na nizko koncentracijo, vrednost med 1000 in 1800 srednjo, nad 1800 pa visoko koncentracijo trga. Visoka koncentracija pomeni majhno število udeležencev trga z velikimi tržnimi deleži. Koncentracija vzbuja resne konkurenčno-pravne pomisleke v primeru, da se pozdružitveni indeks HHI na zmerno koncentriranem trgu poveča za več kot 100, na močno koncentriranem trgu pa za več kot 50 točk. Domneva se, da koncentracija verjetno ustvarja ali povečuje tržno močno v koncentraciji udeleženih podjetij, če se indeks HHI na močno koncentriranem trgu poveča za več kot 100 točk.

²³¹ Uradni list Evropske unije C 31/5, 2004.

²³² Vir: <https://krog.sta.si/2144619/rwe-vstopa-na-slovenski-energetski-trg>, 10. 6. 2015.

²³³ Vir: <http://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/hrvaska-elektrika-bo-razsvetljevala-ljubljano.html>, 21. 5. 2015.

²³⁴ Glej podatke Agencije za energijo o menjavi dobaviteljev električne energije v tabeli 1.

Ob neobstoju podzakonskih prepisov, smernic ali navodil, se je pri razlagi zgoraj navedenih meril možno nasloniti na prakso Evropske komisije, kot je ta izražena v horizontalnih smernicah.

231. Iz horizontalnih smernic izhaja, da je primarna naloga Evropske komisije presoja²³⁵, če bi ali ne bi koncentracija občutno ovirala učinkovito konkurenco, zlasti kot rezultat ustvarjanja ali krepitev prevladujočega položaja na skupnem trgu ali bistvenem delu tega trga. Pri tem je pojem prevladujočega položaja definiran kot »položaj, kadar eno podjetje ali več podjetij uveljavlja gospodarsko moč, ki bi omogočila preprečiti ohranjanje učinkovite konkurence na upoštevnem trgu tako, da so mu/jim dane možnosti, da v veliki meri deluje(-jo) neodvisno od njegovih/njihovih konkurentov, kupcev in nenazadnje potrošnikov«.²³⁶
232. Kot pojasnjuje Evropska komisija, obstajata dva glavna načina, po katerih lahko horizontalne združitve bistveno ovirajo učinkovito konkurenco, zlasti z ustvarjanjem ali krepitev prevladujočega položaja: a) z odstranitvijo pomembnega konkurenčnega pritiska za eno podjetje ali več podjetij, ki bi posledično povečala tržno moč brez usklajenega ravnanja (enostranski protikonkurenčni učinki); ali b) s spremembo narave konkurence tako, da je precej verjetneje, da bodo podjetja, ki prej niso usklajevala svojega ravnanja, zdaj uskladila in dvignila cene ali na drug način škodovala učinkoviti konkurenci. Z združitvijo lahko postane usklajevanje lažje, stabilnejše ali učinkovitejše za podjetja, ki so se usklajevala že pred združitvijo (koordinirani protikonkurenčni učinki ali koordinirano vzajemno delovanje).²³⁷
233. Združitev lahko bistveno ovira učinkovito konkurenco na trgu z odpravo znatnega konkurenčnega pritiska za enega prodajalca ali več prodajalcev, ki posledično povečajo tržno moč. Najbolj neposredni učinek združitve je izguba konkurence med podjetji, ki se združujejo. Agencija ugotavlja, da gre pri predmetni koncentraciji ravno za tako združitev, saj bo prišlo do pomembnega zmanjšanja konkurenčnega pritiska na priglasiatelja, ker bo pridobil kontrolo nad enim izmed večjih konkurentov.²³⁸ Horizontalne smernice še dodajo, »da običajno združitev, ki sproži take enostranske protikonkurenčne učinke, bistveno ovira učinkovito konkurenco z ustvarjanjem ali krepitev prevladujočega položaja posameznega podjetja, praviloma tistega, ki ima po združitvi znatno večji tržni delež v primerjavi z naslednjim konkurentom«.²³⁹
234. Agencija ugotavlja, da ni pričakovati, da bi zmanjšanje tega konkurenčnega pritiska privedlo do bistvenih zvišanj cen na upoštevnem trgu, kot bo pojasnjeno v nadaljevanju.
235. Večji ko je tržni delež, večja je verjetnost, da ima podjetje tržno moč in večji ko je porast tržnega deleža, bolj je verjetno, da bo združitev povzročila bistveno povečanje tržne moči. Čeprav dajejo tržni deleži in porasti tržnih deležev samo prve podatke o tržni moči in povečanju tržne moči, so navadno pomembni dejavniki pri presoji.²⁴⁰
236. Agencija ugotavlja, da bo imelo združeno podjetje po izvedeni koncentraciji po podatkih za leto 2014 na trgu prodaje električne energije gospodinjiskim odjemalcem skupni [REDACTED] % tržni delež, njegov prvi naslednji konkurent na trgu, podjetje Elektro Maribor Energija plus, pa bo imel za več kot polovico manjši tržni delež ([REDACTED] %). V kolikor bi Agencija navedeni trg segmentirala na ožje upoštevne trge, pa bi združeno

²³⁵ Pri presoji je treba upoštevati tudi pozitivne učinke povezovanja, saj lahko to vodi do gospodarskih koristi, zlasti če se združujejo dopolnilne dejavnosti, znanja ali sredstva, takšno povezovanje pa lahko predstavlja sredstvo za delitev tveganj, prihranek stroškov, povečanje naložb, združevanje znanja, povečanje kakovosti in raznolikosti proizvodov ter hitrejši lansiranje inovacij.

²³⁶ Horizontalne smernice, točka 2.

²³⁷ Horizontalne smernice, točka 22.

²³⁸ Horizontalne smernice, točka 24.

²³⁹ Horizontalne smernice, točka 25.

²⁴⁰ Horizontalne smernice, točka 27.

podjetje po izvedeni koncentraciji doseglo najvišji tržni delež na trgu prodaje električne energije gospodinjstvom odjemalcem v skupini odjemalcev z letnim odjemom električne energije nad 15.000 kWh (tržni delež po podatkih za leto 2014).

237. Ker na segmentu prodaje električne energije gospodinjstvom odjemalcem ni prisotnih konkurentov z enako tržno močjo Agencija meni, da bo imelo združeno podjetje znatno večji tržni delež v primerjavi s prvim naslednjim konkurentom, kar vzbuja konkurenčnopravne pomisleke, saj bi imela koncentracija za posledico bistveno zmanjšanje konkurence na trgu, tudi kot posledica ustvarjanja prevladujočega položaja na navedenem segmentu maloprodajnega trga električne energije.

238. [REDACTED]

239. Ker tudi na segmentu prodaje električne energije poslovnim odjemalcem ni prisotnih konkurentov z enako tržno močjo Agencija meni, da bo imelo združeno podjetje znatno večji tržni delež v primerjavi s prvim naslednjim konkurentom, kar vzbuja konkurenčnopravne pomisleke, saj bi imela koncentracija za posledico bistveno zmanjšanje konkurence na trgu, tudi kot posledica ustvarjanja prevladujočega položaja na navedenem segmentu maloprodajnega trga električne energije.

240. Agencija je poleg tržnih deležev posameznih udeležencev koncentracije in porastu skupne tržne moči, ki sta pomembna dejavnika pri presoji, upoštevala tudi naravo blaga in storitev, ki jih podjetja, ki se združujejo, ponujajo.

241. Za podjetja, ki se združujejo je večja verjetnost, da bo spodbuda za dvig cen omejena, kadar konkurenčna podjetja proizvajajo bližnje substitute, kakor takrat, ko ponujajo manj podobne substitute. Zato je manj verjetno, da bo združitev bistveno ovirala učinkovito konkurenco, zlasti z ustvarjanjem ali krepitevijo prevladujočega položaja, kadar obstaja visoka stopnja zamenljivosti med proizvodi podjetij, ki se združujejo, in tistimi, ki jih ponujajo konkurenčni proizvajalci.²⁴²

242. Agencija ugotavlja, da gre v primeru predmetne koncentracije za podjetji, ki ponujata zamenljive proizvode, saj gre pri dobavi električne energije in zemeljskega plina dejansko za dobavo generičnih proizvodov.

243. Kupci udeležencev združitve imajo lahko težave pri preusmeritvi na druge dobavitelje, ker je malo drugih dobaviteljev ali zaradi znatnih stroškov preusmeritve.²⁴³ Agencija ugotavlja, da imajo odjemalci električne energije možnost zamenjave dobavitelja električne energije ali zemeljskega plina, pri čemer je zamenjava enostavna in brezplačna, kar dokazuje tudi vsakoletno število zamenjav dobavitelja.²⁴⁴

244. Nekatero predlagano združitve bi, če bi se smele uresničiti, znatno ovirale učinkovito konkurenco s tem, ko bi bilo združenemu podjetju omogočeno in bi bilo spodbujeno,

²⁴¹ Dobavitelja električne energije Elektro Celje Energija in Elektro Gorenjska Prodaja sta se s 1. oktobrom 2015 združila v družbo ECE, d.o.o. (Vir: <http://www.eg-prodaja.si/ece/>, 6. 10. 2015).

²⁴² Horizontalne smernice, točka 28.

²⁴³ Horizontalne smernice, točka 31.

²⁴⁴ Podatki o zamenjavah dobavitelja električne energije so predstavljeni v tabeli 1, podatki o zamenjavah dobavitelja zemeljskega plina pa v odstavku 291 te odločbe.

da bi oteževalo širitev manjših podjetij in potencialnih konkurentov ali drugače omejevalo možnost za konkurenco med konkurenti. V takem primeru konkurenti ne morejo imeti možnosti, niti posamično niti skupaj, da bi ovirali združeno podjetje do take mere, da to ne bi povečalo cen ali sprejelo drugih ukrepov, ki škodijo konkurenci.²⁴⁵

245. Agencija ugotavlja, da predlagana združitev ne bo oteževala širitev manjših podjetij in potencialnih konkurentov ali drugače omejevala možnost za konkurenco med konkurenti, saj ne bo imela vpliva na vstopne ovire, ki so tudi sicer dovolj nizke.

246. Evropska komisija lahko analizira tudi, do kakšnega obsega bo subjekt združitve povečal svojo nakupno moč na nabavnih trgih. Po eni strani lahko združitev, ki ustvarja ali krepi tržno moč kupca, občutno ovira učinkovito konkurenco, zlasti z ustvarjanjem ali krepitvijo prevladujočega položaja. Združeno podjetje morda lahko doseže nižje cene z zmanjšanjem nabave surovin. To pa ga lahko pripelje do tega, da zniža tudi raven svoje proizvodnje na trgu končnih proizvodov in s tem škodi blaginji potrošnikov. Taki učinki se lahko pojavijo predvsem, kadar so dobavitelji na nabavnih trgih relativno razdrobljeni. Prizadeta je lahko tudi konkurenca na prodajnih trgih, zlasti če je verjetno, da bo subjekt združitve uporabljal svojo nakupno moč do dobaviteljev, da bi izključil tekmece.²⁴⁶

247. Hkrati je lahko večja nakupna moč za konkurenco koristna. Če povečana nakupna moč znižuje stroške pri nabavi surovin, ne da bi omejevala konkurenco na prodajnih trgih ali skupno proizvodnjo, potem je verjetno, da se delež tega zmanjšanja stroškov prenese na potrošnike v obliki nižjih cen.²⁴⁷

248. Agencija meni, da bo koncentracija lahko privedla do sinergij za kupce zaradi ekonomije obsega na veleprodajnih trgih, kar bi lahko privedlo do nižjih cen na maloprodajnih trgih, saj je konkurenca na teh velika, trg pa elastičen.

249. Kadar je vstop na trg dovolj lahek, je malo verjetno, da bi združitev pomenila kakršnokoli večje protikonkurenčno tveganje.²⁴⁸ Da bi bil vstop verjeten, mora biti dovolj dobičkonosen ob upoštevanju cenovnih učinkov, ki bi bili posledica dodatne proizvodnje na trgu, in potencialnih odzivov lastnikov.²⁴⁹

250. Obstaja več oblik vstopnih ovir. Ovire so lahko zakonske, ki omejujejo številne udeležence na trgu, na primer z omejevanjem števila licenc, carinske in necarinske trgovinske ovire, tehnične prednosti (dostop do nujnih zmogljivosti, naravnih virov, inovativnosti, intelektualne lastnine itd.), dostop do materialnih surovin, prav tako pa vstopne ovire lahko pomenijo tudi drugi dejavniki, na primer ekonomija obsega, distribucijska in prodajna mreža in dostop do pomembnih tehnologij.²⁵⁰

251. Agencija ni zaznala ovir za vstop na trg električne energije in zemeljskega plina. Odprtost trga dokazujejo tudi aktivnosti tujih konkurentov v letu 2015.²⁵¹

252. Priglasitelj navaja, da podjetji Petrol in Petrol Energetika s povezanimi podjetji (v nadaljevanju: »skupina Petrol«) na trgu delujeta kot popolni konkurenti v koncentraciji

²⁴⁵ Horizontalne smernice, točka 36.

²⁴⁶ Horizontalne smernice, točka 61.

²⁴⁷ Horizontalne smernice, točka 62.

²⁴⁸ Horizontalne smernice, točka 68.

²⁴⁹ Horizontalne smernice, točka 69.

²⁵⁰ Horizontalne smernice, točka 71.

²⁵¹ V letu 2015 je dobavitelj električne energije v hrvaški lasti HEP, Energija d.o.o. pridobil odmeven posel v Mestni občini Ljubljana (vir: <http://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/hrvaska-elektrika-bo-razsvetljevala-liubljano.html>, 22. 5. 2015), prav tako pa je na slovenski trg električne energije vstopila nemška multinacionalka RWE Ljubljana d.o.o. (<http://www.rwe.si/-/media/Files/RWE-SI/Press/Sporocila%20za%20javnost/Sporocilo%20za%20javnost%20ob%20vstopu%20na%20slovenski%20trg.aspx?a=sl-SI>, 10. 6. 2015).

udeleženih podjetij ter da ne glede na lastniško povezavo vodijo povsem samostojno in neodvisno tržno politiko, in sicer brez kakršnekoli izmenjave informacij glede nastopanja na trgu.

253. Gornje navedbe priglasitelja so v veliki meri potrdili tudi kupci na trgu električne energije, ki so v odgovorih na vprašalnik Agencije potrdili, da štejejo podjetji Petrol in GEN-I za konkurenčna dobavitelja električne energije.²⁵² Priglasitelj dodaja, da tudi Agencija za energijo podatkov za skupino Petrol ne povezuje s podjetjema GEN-I in Elektro Energija.²⁵³ Glede na zgoraj navedeno bi morala po priglasiteljevem mnenju Agencija to upoštevati in k skupnemu deležu združenega podjetja ne prištevati tržnega deleža podjetij skupine Petrol, ki vodijo povsem samostojno, neodvisno in medsebojno konkurenčno tržno politiko na trgu maloprodaje električne energije, na osnovi česar bi bilo treba uporabiti podatke brez prišteta tržnega deleža skupine Petrol, kar bi po njegovem mnenju moralo voditi v ugotovitev, da bi tržni delež združenega podjetja po njegovih podatkih za leto 2014 znašal 41,2 %, indeks HHI bi se zvišal s 1.446 na 2.027.²⁵⁴

254. Agencija ugotavlja, da koncentracije ni mogoče presojati zgolj preko višine tržnih deležev, HHI indeksa in njegovem povečanju neposredno po sami združitvi, temveč je treba preveriti lastnosti trga, na katerem delujeta oba udeleženca koncentracije. Kot izpostavljajo horizontalne smernice²⁵⁵, je malo verjetno, da bi združitev ovirala učinkovito konkurenco, če je stopnja zamenljivosti med proizvodi obeh podjetij izredno visoka.

255. Priglasitelj tudi navaja, da je trg dobave električne energije gospodinjiskim odjemalcem zakonsko reguliran na način, da preprečuje »zaklepanje strank«, medtem ko na trgu poslovnih odjemalcev poleg neobstoja dolgoročnih pogodb velja tudi precej visoka stopnja ozaveščenosti in prehajanja kupcev med dobavitelji²⁵⁶, ki preprečuje, da bi morebitni dvig cene dobavitelja minil brez posledic. Priglasitelj je mnenja²⁵⁷, da bo trg prodaje električne energije na drobno ostal visoko konkurenčen tudi po potencialni združitvi, saj tržna deleža udeležencev koncentracije padata (kar naj bi bilo razvidno že iz podatkov Agencije za energijo, predvsem na trgu poslovnih odjemalcev).

Priglasitelj navaja, da je v poslovnih projekcijah za leto 2016 že zajeta tudi združitev podjetij Elektro Celje Energija in Elektro Gorenjska Prodaja, združen tržni delež podjetij Petrol in Petrol Energetika ter od leta 2015 naprej upoštevan združen tržni delež podjetij GEN-I in Elektro Energija. Poslovne projekcije tržnih deležev so po navedbah priglasitelja izvedene za celotni maloprodajni trg električne energije, ki zajema tako gospodinjiski kot tudi poslovni odjem. Iz projekcij gre razbrati, da gredo [redacted] Temu ustrezno se giblje tudi HHI indeks, ki pa nekoliko [redacted] predvsem na račun združitve podjetij Elektro Celje Energija in Elektro Gorenjska Prodaja.

Tabela 23: Projekcija priglasitelja glede tržnih deležev in indeksov HHI za obdobje do leta 2017

Dobavitelj / leto	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)
GEN-I (od 2015 je + EE)	■	■	■	■
Elektro Energija (EE)	■	■	■	■
HEP	■	■	■	■

²⁵² Priglasitelj se sklicuje na nekatere odgovore anketiranih poslovnih odjemalcev električne energije.

²⁵³ Dokument št. 3061-24/2014-274.

²⁵⁴ Dokument št. 3061-24/2014-274.

²⁵⁵ Horizontalne smernice, točka 28.

²⁵⁶ Glej podatke Agencije za energijo o menjavi dobaviteljev električne energije v tabeli 1.

²⁵⁷ Dokument št. 3061-24/2014-274.

Dobavitelj / leto	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)
RWE	■	■	■	■
Elektro Celje Energija (od 2016 + EGP)	■	■	■	■
Energija Plus	■	■	■	■
Talum Kidričevo	■	■	■	■
E3	■	■	■	■
Elektro Gorenjska Prodaja (EGP)	■	■	■	■
Petrol Energetika + Petrol	■	■	■	■
HSE	■	■	■	■
Ostali	■	■	■	■
SKUPAJ	■	■	■	■
HHI	■	■	■	■

Vir: Priglasitelj.²⁵⁸

5.3.5 Pomisleki glede vertikalnih učinkov

256. Agencija v sklepu o uvedbi postopka z dne 10. 6. 2015²⁵⁹ izraža skrb, da bo »združeno podjetje po izvedeni koncentraciji tudi na vertikalno povezanem trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo v Republiki Sloveniji preseglo 30 % tržni delež« in »da lahko zadevna koncentracija podjetij, zaradi precejšnje stopnje tržne moči na vertikalno povezanih trgih in omejenega števila alternativnih virov nabave električne energije v Republiki Sloveniji ovira učinkovito konkurenco«.

257. Pri presoji morebitnega izkrivljanja konkurence pri vertikalnih učinkih koncentracije je treba upoštevati Smernice Evropske komisije o presoji nehorizontalnih združitve na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracij podjetij²⁶⁰ (v nadaljevanju: nehorizontalne smernice), ki navajajo tri pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da se vertikalna združitev šteje za neskladno s pravili konkurence zaradi negativnega vpliva na trg, v smislu izključitve konkurentov zaradi omejenega dostopa do virov nabav, in sicer: (i) zmožnost izključevanja pri virih nabav, (ii) spodbuda k izključevanju pri virih nabav in (iii) domnevni skupni vpliv na učinkovito konkurenco. Za prepoved koncentracije, ker naj bi imela protikonkurenčne učinke, morajo biti kumulativno izpolnjeni vsi trije pogoji.

258. V danem primeru po prepričanju priglasitelja ne gre za takšno nedovoljeno koncentracijo, saj narava trga proizvodnje in veleprodaje električne energije ne omogoča izključevanja pri virih nabave, poleg tega pa po mnenju priglasitelja tudi tržni delež v koncentraciji udeleženih podjetij na vertikalno povezanem trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo v Republiki Sloveniji ne presega 30 % in s tem ne obstaja zmožnost izključevanja. Prav tako tudi iz dosedanje poslovne prakse priglasitelja po njegovem mnenju ne izhaja spodbuda, ki bi v koncentraciji udeleženi podjetji napeljevala k praksam, namenjenih izključevanju konkurentov, in ne obstaja niti domnevni skupni vpliv na učinkovito konkurenco.

259. Do izključitve pri surovinah pride, kadar združeno podjetje omeji dostop do proizvodov, ki jih je sicer dobavljalo, kar dvigne stroške njegovim konkurentom na spodnjem delu oskrbne verige ter jim otežuje nabavo surovin po cenah in pod pogoji, ki bi veljali v primeru brez združitve.²⁶¹ Izključitev pri surovinah vzbuja pomisleke, kadar ima vertikalno povezano podjetje, ki je nastalo na podlagi združitve, pomembno stopnjo

²⁵⁸ Dokument št. 3061-24/2014-274, str. 5.

²⁵⁹ Dokument št. 3061-24/2014-269.

²⁶⁰ Uradni list EU, št. C 265, 2008.

²⁶¹ Nehorizontalne smernice, točka 31.

tržne moči na zgornjem delu oskrbne verige. Samo v teh okoliščinah je pričakovati, da lahko združeno podjetje bistveno vpliva na pogoje konkurence na trgu na zgornjem delu oskrbne verige ter na tak način morda tudi na cene in dobavne pogoje na trgu na spodnjem delu oskrbne verige.²⁶²

260. Priglasitelj je navedel, da ni možnosti, da konkurenti na maloprodajnem trgu ne bi mogli učinkovito konkurirati združenemu podjetju, in sicer zaradi generičnosti električne energije. Podjetje brez znatne stopnje tržne moči na zgornjem delu oskrbne verige po njegovem mnenju podjetjem na ravni maloprodaje tudi s popolno zavrnitvijo dobave ne more povzročiti znatne konkurenčne škode.²⁶³

261. Priglasitelj utemeljuje, da tržni delež združenih podjetij po izvedeni koncentraciji na zgornjem trgu v zadnjih štirih letih praviloma ni presegal 30 % oz. ga je izjemoma presegel le v letu 2013, kot je to razvidno iz tabele 24.

Tabela 24: Količine električne energije (v GWh) in tržni deleži skupine GEN in podjetja Elektro Energija na veleprodajnem trgu v obdobju 2011-2014 (v %)

	2011	2012	2013	2014
1. proizvodnja (GWh)				
2. uvoz (GWh)				
3. izvoz (GWh)				
veleprodajni trg SLO (1+2-3)				
4. GEN-I uvoz (GWh)				
5. GEN-I izvoz (GWh)				
GEN-I uvoz minus izvoz (GWh) (4-5)				
6. proizvodnja GEN energija				
7. Skupina GEN skupaj (GWh) (4-5+6)				
tržni delež GEN-I brez EL EN ²⁶⁴				
8. EL EN uvoz (GWh)				
9. EL EN izvoz (GWh)				
10. EL EN razlika (GWh) (8-9)				
Skupaj GEN-I + EL EN (7+10) (GWh)				
tržni delež GEN-I + EL EN				

Vir: Priglasitelj.²⁶⁵

262. Iz tabele 24 izhaja, da je proizvodnja skupine GEN leta 2014 znašala [redacted] izvoz skupine GEN [redacted] uvoz pa [redacted], kar ob prištetu količin uvoža in odštetu količin izvoža pomeni promet skupine GEN-I na slovenskem trgu v višini [redacted], kar predstavlja [redacted]. Če upoštevamo tudi uvoz podjetja Elektro Energija v višini [redacted] ki v letu 2014 ni imelo znatnejših proizvodnih zmogljivosti, in izvoz v višini [redacted], sta skupina GEN in podjetje Elektro Energija v letu 2014 na zgornjem trgu skupaj razpolagala s [redacted] električne energije, kar predstavlja [redacted] tržni delež na tem trgu. Do podobnih rezultatov privede tudi izračun tržnega deleža le ob upoštevanju proizvodnje (ne pa tudi nabave), saj je celotna proizvodnja skupine GEN v letu 2014 znašala [redacted] od skupno proizvedenih [redacted] električne energije na slovenskem trgu, kar pomeni [redacted] tržni delež, medtem ko je tržni delež podjetja Elektro Energija na tem trgu zanemarljiv.

²⁶² Nehorizentalne smernice, točka 35.

²⁶³ Dokument št. 3061-24/2014-282.

²⁶⁴ EL EN = Elektro Energija.

²⁶⁵ Dokument št. 3061-24/2014-274.

263. Navedeno po priglasiteljevem mnenju pomeni, da združeni subjekt ne more imeti sposobnosti pomembnega vpliva na konkurenco na nabavnem trgu zaradi vertikalnih učinkov.
264. Agencija glede navedb priglasitelja pojasnjuje, da tudi Evropska komisija ne izraža pomislekov glede vertikalnih učinkov, če bo tržni delež združenega subjekta na vsakem od upoštevanih trgov znašal manj kot 30 %. Predmetna koncentracija bo imela za posledico povečanje tržnega deleža združenega subjekta na trgu prodaje električne energije na drobno gospodinjiskim odjemalcem na [REDACTED] % in na trgu prodaje poslovnim odjemalcem na [REDACTED] %.
265. Kot je razvidno iz tabele 24, sta skupini GEN in Elektro Energija v letu 2013 skupaj minimalno presegali 30 % tržni delež veleprodajnega trga. Priglasitelj navaja²⁶⁶, da navedeno povečanje tržnega deleža v primerjavi z ostalimi leti ne gre na račun morebitnega povišanega tržnega deleža proizvodnje znotraj skupine GEN, ki je med leti razmeroma enak in stabilen, temveč izključno na račun presežka uvoza električne energije nad izvozom. Količine uvoza in izvoza električne energije po njegovem mnenju niso neposredno povezane s samo velikostjo veleprodajnega trga v Republiki Sloveniji oziroma ne odražajo neposredno dejanskih potreb dostopa do nabavnega trga za potrebe oskrbe na maloprodajnem trgu, temveč so predvsem odraz tržnih razmer na sosednjih veleprodajnih trgih in izkoriščanja poslovnih priložnosti s strani tržnih udeležencev na veleprodajnem trgu. Tako je na primer povečan uvoz v določenem obdobju/letu mogoče pripisati ugodnim cenovnim razmeram na slovenskem trgu in možnosti ugodne/dražje nadaljnje preprodaje uvoženih količin na notranjem slovenskem veleprodajnem trgu (bodisi na podlagi bilateralno sklenjenih OTC poslov ali pa s prodajo na borzi BSP).²⁶⁷
266. Kot je Agencija že predhodno navedla, tudi uvozno izvozni tokovi vplivajo na velikost veleprodajnega trga električne energije, kot je opredeljen za potrebe presoje predmetne koncentracije.
267. Po podatkih sistemskega operaterja ELES za zadnja tri leta obstaja presežek razpoložljivih ČPZ za uvoz električne energije, ki dejansko ostaja neizkoriščenih. Agencija je iz podatkov Agencije za energijo izračunala, da je bil presežek ČPZ za uvoz električne energije s sosednjih energetske trgov v letu 2012 7.539 GWh, v letu 2013 6.865 GWh in v letu 2014 12.857 GWh. To naj, bi po priglasiteljevem mnenju dokazovalo, da je Slovenija močno vpeta prek ČPZ v mednarodne trge in da velikost veleprodajnega trga po uporabljeni metodologiji ne pove dovolj o dejanski tržni moči posameznega udeleženca na veleprodajnem trgu.
268. Agencija ugotavlja, da so na trgu nezasedene kapacitete ČPZ, ki so na voljo konkurentom za dostop do električne energije iz uvoza. Neizkoriščene čezmejne prenosne kapacitete bi sicer lahko pomenile omogočen dostop tudi drugim udeležencem na slovenskem trgu do uvožene električne energije, vendar pa proste zmogljivosti še ne pomenijo možnosti konkurenčnega uvoza električne energije, saj je prenosne zmogljivosti potrebno zakupiti na avkcijah za dlje časa vnaprej, kar pa manjšim dobaviteljem lahko povzroča velika tveganja in pogodbene kazni v primeru neizkoriščenja zakupljenih kapacitet, s tem pa so povezani tudi stroški bančnih garancij. Ob navedenem je treba tudi upoštevati, da je del neizkoriščenih ČPZ povezan z visoko ceno električne energije na določenem sosednjem trgu, ki za kupce na slovenskem trgu ni konkurenčna. Agencija ne glede na to ocenjuje, da zapiranje zgornjega trga zaradi aktivnosti združenega podjetja ni zelo verjetno.
269. Spodbuda k izključevanju je odvisna od stopnje dobičkonosnosti izključitve. Vertikalno povezana podjetja bodo ob tem upoštevala, kako bi njihove dobave surovin

²⁶⁶ Dokument št. 3061-24/2014-274.

²⁶⁷ Priglasitelj dodaja, da lahko velja tudi nasprotno v primeru ali pa tržne razmere na sosednjih trgih nasprotno opravičujejo ugodnejše-cenejše nakupe v Sloveniji ter dražjo prodajo v sosednjih trgih, kar se bo rezultiralo v povečanem izvozu.

konkurentom na spodnjem delu oskrbne verige vplivale na dobičke lastnih poslovnih objektov na zgornjem in spodnjem delu oskrbne verige. Združeni subjekt izbira med padcem dobička na trgu na zgornjem delu oskrbne verige, ki je posledica zmanjšanja prodaje surovin (dejanskim ali morebitnim) konkurentom in kratko ali dolgoročnim dvigom dobička na podlagi večje prodaje na spodnjem delu oskrbne verige oziroma na podlagi možnosti za zvišanje cen potrošnikom. Izbira bo odvisna od stopnje dobička, ki jo bo združeni subjekt dosegel na zgornjem in spodnjem delu oskrbne verige.²⁶⁸

270. Spodbuda povezanemu podjetju, da zviša stroške konkurentom, je odvisna od obsega, v katerem naj bi izključeni konkurenti preusmerili povpraševanje na spodnjem delu oskrbne verige, in od deleža preusmerjenega povpraševanja, ki ga lahko pridobi poslovni objekt povezanega podjetja, ki posluje na spodnjem delu oskrbne verige.²⁶⁹ Spodbuda k omejevanju dejanskih ali morebitnih konkurentov je lahko odvisna tudi od tega, v kolikšnem obsegu lahko poslovni obrat povezanega podjetja, ki posluje na spodnjem delu oskrbne verige, pričakuje, da bi imel prednosti na podlagi višjih stopenj cen na spodnjem delu oskrbne verige, ki izhajajo iz strategije za povišanje stroškov konkurentov. Z večanjem tržnega deleža združenega subjekta na spodnjem delu oskrbne verige raste tudi prodajna osnova, ki zagotavlja povečane pribitke.²⁷⁰

271. Priglasitelj je navedel, da količina električne energije, ki jo skupina GEN proizvede, ne pokrije potreb, ki jih ima skupina glede na količino prodaje električne energije na maloprodajnem trgu v Republiki Sloveniji. Celotna nabavljena količina električne energije, ki jo je v letu 2013 nabavila skupina GEN na vseh trgih, je znašala [REDACTED] TWh, od tega je na slovenskem trgu nabavila [REDACTED] TWh, od katerih je sama proizvedla [REDACTED] TWh. Potrebe po električni energiji skupine GEN na slovenskem trgu so že sedaj bistveno višje, saj je prodana količina električne energije na slovenskem trgu v letu 2013 znašala [REDACTED] TWh, kar presega proizvodne zmogljivosti in bi bilo izključevanje konkurentov iz virov nabav (proizvodnih zmogljivosti) že sedaj mogoče do iste mere, kot po izvedeni koncentraciji. Skupina GEN je namreč že do sedaj znaten del električne energije uvažala, kar pa je po njenem mnenju vir nabave, ki je enako dostopen vsem konkurentom na trgu glede na obseg razpoložljivih uvoznih ČPZ. Iz dosedanje strategije skupine GEN izhaja, da ni verjetno, da bi združeno podjetje povečalo nabavljeno količino na zgornjem trgu, saj bi to, če bi imelo spodbudo, storilo že sedaj, saj potrebe že obstajajo. Upošteva navedeno priglasitelj navaja, da predmetna koncentracija zato ne prinaša dodatnih možnosti oz. spodbud združenega podjetja, da bi izključevalo konkurente od virov nabave.²⁷¹

272. Agencija pojasnjuje, da je spodbuda k izključevanju pri virih nabave vezana na nastanek koncentracije oziroma presojo, ali bo imelo po izvedeni koncentraciji združeno podjetje spodbudo k takšnemu ravnanju. Nehorizontalna združitev lahko spremeni konkurenčno sposobnost in spodbudo združujočih se podjetij in njihovih konkurentov na način, ki lahko škoduje potrošniku.²⁷² Pri tem ni pomembno, ali združeni subjekt lahko v celoti pokrije svoje potrebe po določeni surovini, temveč ali bo imel združeni subjekt po koncentraciji spodbudo nuditi svojim konkurentom na maloprodajnem trgu surovino pod slabšimi pogoji kot pred koncentracijo, in bi jih to lahko postavilo v slabši konkurenčni položaj na maloprodajnem trgu. Združeno podjetje pa lahko bistveno vpliva na pogoje konkurence na trgu na zgornjem delu oskrbne verige ter na tak način morda tudi na cene in dobavne pogoje na trgu na spodnjem delu oskrbne verige, kadar ima vertikalno povezano podjetje, ki je nastalo na podlagi združitve, pomembno stopnjo tržne moči na zgornjem delu oskrbne verige.²⁷³

²⁶⁸ Nehorizontalne smernice, odst. 40.

²⁶⁹ Nehorizontalne smernice, odst. 42.

²⁷⁰ Nehorizontalne smernice, odst. 43.

²⁷¹ Dokument št. 3061-24/2014-274.

²⁷² Nehorizontalne smernice, odst. 15.

²⁷³ Nehorizontalne smernice, odst. 35.

273. Priglasitelj je še navedel, da možnost izkoriščanja močnejšega tržnega položaja na veleprodajnem trgu preprečuje tudi visoka konkurenčna narava trga maloprodaje poslovnim odjemalcem. Na segmentu gospodinjstskih odjemalcev vključno s segmentom malih poslovnih odjemalcev pa morebiten pomislek glede možnosti izkoriščanja zvišanja tržne cene na spodnjem trgu naj bi po prepričanju priglasitelja odpravila predlagani korektivni ukrep cenovne kapice, kot izhaja iz vsebine korektivnih ukrepov. Ta ukrep bo po njegovem mnenju onemogočil izkoriščanje visokega tržnega deleža, ki ga bo imelo združeno podjetje na maloprodajnem trgu električne energije, saj bo onemogočil povišanje cen za potrošnike.
274. Evropska komisija kot pomemben faktor pri presoji, ali obstajajo spodbude združenemu podjetju k omejevanju virov nabave, upošteva dejstvo, ali je mogoče na spodnjem trgu omejene vire nabave ekonomsko unovčiti v obliki večje profitne marže ali podobnih ekonomskih rezultatov. Glede na ponujeni korektivni ukrep Agencija ocenjuje, da v danem primeru to ni zelo verjetno.
275. Po podatkih Agencije za energijo so leta 2013 ne-gospodinjstski odjemalci porabili za 9.588 GWh električne energije, leta 2014 pa 9.594 GWh. V letu 2013 je ponudnika zamenjalo 14.998 poslovnih odjemalcev (oz. za 2.883 GWh), v letu 2014 pa 8.938 (oz. za 2.818 GWh). Navedeni podatki kažejo, da je v letu 2013 zamenjalo ponudnika število odjemalcev, ki skupaj v letu 2013 predstavljajo 30 % celotnega odjema, v letu 2014 pa 29,4 % celotnega odjema električne energije na trgu maloprodaje poslovnim odjemalcem. Navedeno po mnenju priglasitelja kaže na visoko elastičnost povpraševanja, saj odjemalci ponudnika ob spremembi cene relativno hitro menjajo, zato združeno podjetje ne bi imelo možnosti povišati cene električne energije na vertikalno povezanem trgu.²⁷⁴
276. Združitev bi vzbudila pomisleke glede konkurence zaradi izključitve pri surovinah, če bi povzročila dvig cen na trgu na spodnjem delu oskrbne verige, kar bi bistveno oviralo učinkovito konkurenco. Glede na predložene korektivne ukrepe priglasitelja, ki naj bi za gospodinjstke in male poslovne odjemalce onemogočili dvig cen nad konkurenčno raven, je verjetnost proti konkurenčnim učinkom kot posledica izključitve v predmetni koncentraciji zelo zmanjšana.
277. Po mnenju priglasitelja zaradi tržnega deleža združenega subjekta na zgornjem trgu pod 30 % in zaradi nezmožnosti izkoristiti skupni tržni delež na spodnjem trgu npr. v obliki povečane profitne marže, pa tudi glede na njegovo dosedanje poslovno prakso, ni verjetno pričakovati nastanka negativnega vpliva združenega podjetja na učinkovito konkurenco. Priglasitelj navaja, da tudi v kolikor bi tržni delež na veleprodajnem trgu s strani združenega podjetja v posameznem obdobju presegel prag 30 %, predmetna koncentracija ne bi mogla imeti negativnega vpliva na učinkovito konkurenco zaradi vertikalnih učinkov. Tržni delež skupine GEN (vključno z združenim podjetjem) po njegovem mnenju ne bi predstavljal zadostne tržne moči na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo v primerjavi z udeležencem z najvišjim tržnim deležem na tem trgu, t.j. skupino HSE. Skupina HSE ima na zgornjem delu oskrbovalne verige okrog 70 % tržni delež ter ponuja homogen in zamenljiv proizvod. Visok tržni delež skupine HSE na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo (vključno z deležem uvoza električne energije), ostali razpoložljivi proizvodni viri v Republiki Sloveniji ter možnost uvoza električne energije s strani tretjih oseb oziroma neposredno s strani konkurentov na maloprodajnem trgu naj bi konkurentom predstavljali zadostne alternativne nabavne vire, ki bodo preprečevali združenemu podjetju možnost omejevanja dostopa konkurentom na maloprodajnem trgu do nabavnih virov oziroma poslabšanja konkurenčnih pogojev na navedenem trgu.
278. Agencija ocenjuje, da v konkretnem primeru niso izpolnjeni pogoji iz Smernic o presoji nehorizontalnih združitvev Evropske komisije, na podlagi katerih bi predmetna koncentracija z vidika vertikalnih učinkov lahko štela za neskladno s pravili konkurence

²⁷⁴ Dokument št. 3061-24/2014-207, tabela Menjava dobavitelja EE.xlsx.

zaradi njenega morebitnega negativnega vpliva na trg v smislu izključitve konkurentov zaradi omejenega dostopa do virov nabav. Domnevni skupni vpliv na učinkovito konkurenco kot rezultat predmetne koncentracije oziroma vertikalne povezave med trgi ne bo tolikšen, da bi pomenil bistveno zmanjšanje ali onemogočanje učinkovite konkurence.

5.4 Trg zemeljskega plina

279. Trgovanje z zemeljskim plinom je usklajevanje ponudbe in povpraševanja po zemeljskem plinu ter povezanih storitvah na območju Republike Slovenije. Udeleženci trga zemeljskega plina v Republiki Sloveniji so trgovci (uvozniki), sistemski operaterji, dobavitelji zemeljskega plina končnim odjemalcem in končni odjemalci zemeljskega plina. Za nadzor nad delovanjem trga z zemeljskim plinom skrbi Agencija za energijo.²⁷⁵

280. Kot porabnica zemeljskega plina Slovenija ostaja v celoti odvisna od uvoza. V letu 2014 je Slovenija uvozila največ zemeljskega plina iz Avstrije, in sicer 61 %, iz Rusije je bilo v Slovenijo preko tranzitnih držav uvoženega 37 % plina, ostale količine pa so bile uvožene iz Madžarske, Hrvaške in Italije.²⁷⁶

Regulirane dejavnosti

281. Regulirani energetski dejavnosti, ki ju opravljajo podjetja na področju plinskega gospodarstva, sta dejavnost operaterja prenosnega sistema zemeljskega plina in dejavnost operaterja distribucijskega sistema zemeljskega plina. Energetski dejavnosti, ki ju opravljajo podjetja na področju plinskega gospodarstva in se nanašata na pridobivanje in dobavo zemeljskega plina, nista regulirani dejavnosti. Dejavnost operaterja prenosnega sistema izvaja podjetje Plinovodi, d.o.o., kot obvezno državno gospodarsko javno službo (GJS), ki je v 100 % lasti podjetja Geoplin d.o.o. Dejavnost operaterja distribucijskega sistema izvaja 16 družb kot izbirno lokalno GJS. Aktivnosti Agencije za energijo, povezane z reguliranjem reguliranih dejavnosti, obsegajo določanje omrežnine za zemeljski plin, dostop do omrežja, upravljanje s prezasedenostjo, izravnavo odstopanj, certificiranje in drugo.²⁷⁷

Prenos zemeljskega plina

282. V letu 2014 se je nadaljeval upad prenosa zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Republiki Sloveniji. Prenesenih je bilo 761,2 mio Sm³ zemeljskega plina, kar je 9,8 % manj kot leto prej. Trend zmanjševanja odjema slovenskih odjemalcev iz prenosnega sistema se je tako nadaljeval, saj je bil odjem v primerjavi z obdobjem pred gospodarsko krizo manjši tudi za več kot 30 %. Za 5 % manj kot leto prej je bilo tudi prenesenih količin zemeljskega plina do prenosnih omrežij sosednjih držav.²⁷⁸

Distribucija zemeljskega plina

283. Ob koncu leta 2014 je bilo na distribucijska omrežja zemeljskega plina v 77 lokalnih skupnostih priključenih 133.230 končnih odjemalcev, kar je slabih 0,4 % več kot leta 2013. Skupno število odjemalcev na distribucijskem omrežju narašča že vse od leta 2008, vendar je prirast vsako leto manjši. Gospodinjstkih odjemalcev je bilo v letu 2014 119.025, njihovo število se je glede na leto 2013 zmanjšalo za nekaj manj kot 0,4 %. Pri gospodinjstkih odjemalcih je bilo to prvo zmanjšanje po letu 2008. Poslovnih odjemalcev je bilo v istem letu 14.205, kar je okoli 5,5 % več kot v predhodnem letu. Operaterji distribucijskih sistemov so distribuirali dobrih 262 milijonov Sm³ zemeljskega

²⁷⁵ Odločba Agencije št. 306-43/2012-162 (Geoplin).

²⁷⁶ Poročilo o stanju na področju energetike 2014, Agencija za energijo, st. 87-93.

²⁷⁷ Ibid.

²⁷⁸ Ibid.

plina, kar je najmanjša distribuirana količina po letu 2004, ob koncu katerega pa je bilo število končnih odjemalcev manjše kot v letu 2014 za približno 21 % oziroma 27.658 odjemalcev. V primerjavi z letom 2013 je bil zabeležen upad distribuiranih količin za slabih 12 %. Pri gospodinskih odjemalcih je bil odjem nižji za dobrih 21 %, pri poslovnih odjemalcih pa je bil zabeležen upad za 5,5 %. Na novo so operaterji distribucijskih sistemov priključili 1653 odjemalcev, kar je dobrih 16 % manj kot leta 2013.²⁷⁹

5.4.1 Trg prodaje in dobave zemeljskega plina na debelo

284. V tabeli 25 so prikazane količine uvoženega zemeljskega plina za obdobje 2012–2014, v katerem je prišlo do pomembnih sprememb pri uvozu zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Republiki Sloveniji. Agencija za energijo navaja, da so se v letu 2014 uvožene količine zemeljskega plina glede na pretekli leti zmanjšale. Še vedno je med uvozniki na prvem mestu podjetje Geoplin, vendar se je njegov delež zmanjšal za 20 %. Pomembna sprememba se je zgodila tudi na četrtem oziroma petem mestu, ki ga zasedata podjetji Elektro Energija in Elektro Celje Energija, ki sta povečala količine uvoženega zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Sloveniji. Seznamu uvoznikov se je v letu 2014 pridružilo tudi podjetje Elektro Maribor Energija plus.²⁸⁰

Tabela 25: Količina v Sm³ in relativni delež uvoza v % zemeljskega plina za potrebe odjemalcev v Republiki Sloveniji v obdobju 2012–2014

Ponudniki / leto	2012		2013		2014	
	Količina (Sm ³)	%	Količina (Sm ³)	%	Količina (Sm ³)	%
Geoplin	██████████	██████	██████████	██████	██████████	██████
GEN-I	██████████	██████	██████████	██████	██████████	██████
Adriaplin	██████████	██████	██████████	██████	██████████	██████
Elektro Energija	██████	██████	██████████	██████	██████████	██████
Elektro Celje Energija	██████	██████	██████████	██████	██████████	██████
Petrol	██████████	██████	██████████	██████	██████████	██████
Elektro Maribor Energija Plus	██████	██████	██████	██████	██████████	██████
SKUPAJ	██████████	██████	██████████	██████	██████████	██████
GEN-I + Petrol + Elektro Energija	██████████	██████	██████████	██████	██████████	██████

Vir: Agencija za energijo²⁸¹ in lastni izračuni.

285. Iz tabele 25 je razvidno, da je delež uvoza podjetja GEN-I v letu 2014 znašal ██████ %, delež podjetja Petrol pa ██████ % v celotnem uvozu zemeljskega plina v Republiki Sloveniji. S predmetno koncentracijo se bo ta delež povečal še za delež, ki ga na trgu dosega podjetje Elektro Energija (██████ %) in bo po koncentraciji znašal ██████ %.

286. Udeleženci veleprodajnega trga so podjetja, ki zemeljski plin dobavljajo dobaviteljem na maloprodajnem trgu. Agencija za energijo navaja, da se je na slovenskem veleprodajnem trgu v letu 2014 s prodajo zemeljskega plina ukvarjalo pet podjetij. Na veleprodajnem trgu je bilo prodanih 227 milijonov Sm³ zemeljskega plina, kar je 30 milijonov manj kot leta 2013. Tržni deleži na veleprodajnem trgu zemeljskega plina v letu 2014 so bili: Geoplin 65,8 %, Petrol Energetika 31,0 %, Adriaplin 2,7 %, ENOS 0,5 % in Istrabenz Plini 0,2 %.²⁸²

²⁷⁹ Ibid.

²⁸⁰ Poročilo o stanju na področju energetike 2014, Agencija za energijo, str. 108.

²⁸¹ Poročilo o stanju na področju energetike 2014, Agencija za energijo, str. 109. Navedeni seštevki za leto 2014 (709.511.723) v poročilu Agencije za energijo ni pravilen, zato je Agencija v tabelo 25 vnesla pravilni seštevki.

²⁸² Poročilo o stanju na področju energetike 2014, Agencija za energijo, str. 110.

287. Agencija ocenjuje, da predmetna koncentracija ne bo imela znatnega vpliva na trg prodaje zemeljskega plina na debelo, saj skupina GEN-I nima pomembnega tržnega deleža na trgu uvoza zemeljskega plina.
288. Priglasitelj navaja, da se za relevantni trg prodaje zemeljskega plina cene oblikujejo na podlagi različnih tržnih indikatorjev. Ker na področju Republike Slovenije ne obstaja organiziran trg, lahko ceno v Sloveniji povežemo s cenovnim signalom/indeksom, ki se oblikuje na nam najbližji borzi v Avstriji in na trgu v Italiji, kjer na obeh trgih poteka tudi dvostransko OTC trgovanje med udeleženci na trgu. Tako se cena v Sloveniji določa kot kombinacija cenovnih signalov borznih indeksov v tujini (poleg Avstrije ceno v Sloveniji določa tudi cena plina v Italiji) ter upoštevajoč ceno ČPZ, da lahko zemeljski plin pripeljemo na področje Republike Slovenije. Cene za odjemalce tako določa čas zakupa zemeljskega plina na mednarodnih trgih in cena ČPZ. Ker se cena zemeljskega plina za isto obdobje dobave skozi čas spreminja, posledično tudi odjemalci dosegajo različne končne cene. Za segment gospodinskih odjemalcev dobavitelj s svojimi nakupi in upravljanjem celotnega nakupnega portfelja zagotavlja optimalni zakup, končna cena pa se sestoji iz dosežene cene nakupnega upravljalškega portfelja in prenosnih zmogljivosti za uvoz plina v Republiko Slovenijo. Za razliko od trga prodaje električne energije na drobno je na trgu prodaje zemeljskega plina na drobno značilna diferenciacija obravnave končnih odjemalcev po kriteriju mesta priključitve, distribucijsko ali prenosno omrežje. Praksa v preteklosti je izkazovala, da so bili odjemalci na prenosnem omrežju predmet individualne obravnave s strani dobavitelja, medtem ko so bili vsi odjemalci na distribucijskem omrežju deležni rednih cenikov lokalnih/regionalnih dobaviteljev.²⁸³ Proces menjave dobavitelja zemeljskega plina na trgu Republike Slovenije enostaven in brezplačen. Cena na maloprodajnem trgu se oblikuje na podlagi borznih indeksov v sosednjih državah, saj v Sloveniji ne obstaja transparenten cenovni signal in pa cene ČPZ, preko katerih zemeljski plin pripeljejo na slovenski trg. Dobavitelji zemeljskega plina si konkurirajo predvsem z zagotavljanjem zadostne razvejanosti nabavnih virov v tujini z možnostjo optimizacije nakupnega portfelja. Odjemalci se odločajo za zamenjavo dobavitelja zaradi ugodnejše cene plina tudi na podlagi ostalih parametrov, kot so kvalitete servisnih storitev, svetovanja o dogajanju na trgu plina in cenovnih trendih ter drugo in na ta način s svojim aktivnim pristopom izbire dobavitelja le-te silijo k nenehni optimizaciji poslovanja in dvigu konkurenčnosti maloprodajnega trga.
289. Agencija za energijo navaja, da je bilo kljub zmanjšani porabi zemeljskega plina v letu 2014 moč zaznati nadaljnji pozitiven razvoj delovanja trga z zemeljskim plinom. Na trgu so se na ponudbeni strani pojavili novi udeleženci, ki uvažajo zemeljski plin in ga ponujajo odjemalcem. Zaznati je bilo nove dobavitelje, ki poleg električne energije odjemalcem ponujajo tudi zemeljski plin. Agencija za energijo navaja, da sta se na veleprodajnem in maloprodajnem trgu ponovno zmanjšala indeksa HHI, kar po njenem mnenju kaže na pozitiven razvoj konkurence in ugodnejšo razporeditev tržnih deležev med posameznimi ponudniki.²⁸⁴
290. Agencija ocenjuje, da predmetna koncentracija ne bo imela za posledico bistvenega zmanjšanja ali onemogočanja učinkovite konkurence na upoštevem trgu prodaje zemeljskega plina na debelo. Na tem trgu je prisotno podjetje, ki je tudi največji uvoznik zemeljskega plina v Republiko Slovenijo, to je podjetje Geoplin, ki ima tudi največji tržni delež na veleprodajnem trgu zemeljskega plina. Pomemben tržni delež na tem trgu ima tudi podjetje Petrol Energetika, in sicer 31 %, kar pa ob dejstvu, da prevzeto podjetje Elektro Energija dosega zgolj [REDACTED] % celotnega uvoza zemeljskega plina, ne bo pomenilo bistvene spremembe stanja konkurence na trgu.

²⁸³ Dokument št. 3061-24/2014-7.

²⁸⁴ Poročilo o stanju na področju energetike 2014, Agencija za energijo, str. 87.

5.4.2 Dobava in maloprodajni trg

291. Količine prodanega zemeljskega plina na maloprodajnem trgu so se po navedbah Agencije za energijo v letu 2014 nekoliko zmanjšale. Dobrih 65 % količin na maloprodajnem trgu je bilo prodanih 134 odjemalcem, priključenim neposredno na prenosno omrežje. Preostala količina se je po distribucijskem omrežju prenesla do 133.230 odjemalcev, kar je 425 odjemalcev več kot v letu 2013. Od tega je bilo 119.025 gospodinjstskih odjemalcev, ki so porabili dobrih 91 milijonov Sm³ zemeljskega plina, in 14.205 poslovnih odjemalcev s porabo 171 milijonov Sm³ zemeljskega plina. Poraba na distribucijskem omrežju se je zmanjšala za skoraj 12 %, poraba odjemalcev, priključenih neposredno na prenosno omrežje, pa za 8,7 %.²⁸⁵ Agencija za energijo navaja, da je v letu 2014 dobavitelja zamenjalo 9,4 % oziroma 1.335 poslovnih odjemalcev in 2,9 % oziroma 3.451 gospodinjstskih odjemalcev.²⁸⁶
292. Razmerje med številom gospodinjstskih in poslovnih odjemalcev se ni bistveno spremenilo in ostaja približno v razmerju 90 % gospodinjstskih odjemalcev in 10 % poslovnih odjemalcev. Število obojih se je le minimalno povečalo. Razmerje porabe med gospodinjstskimi in poslovnimi odjemalci pa se je spremenilo. Gospodinjstski odjemalci porabijo približno 35 % distribuiranega plina in poslovni 65 %. Agencija za energijo še dodaja, da se je precej spremenil tudi HHI maloprodajnega trga zemeljskega plina, kar naj bi kazalo na izboljšanje konkurenčnosti tega trga zaradi večje porazdeljenosti tržnih deležev.
293. Tabela 26 prikazuje tržne deleže na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom v letu 2014.

Tabela 26: Tržni deleži v % na maloprodajnem trgu z zemeljskim plinom v letu 2014

Podjetje	Delež v letu 2014 (%)
Geoplin	56,77
Adriaplin	10,41
GEN-I	7,84
Energetika Ljubljana	5,68
Plinarna Maribor	5,20
Petrol Energetika	3,73
Petrol	3,41
Energetika Celje	1,29
Mestni Plinovodi	1,16
Domplan	1,68
Ostali	2,83
Skupaj	100,00
GEN-I + Petrol	14,98
Energetika + Petrol	14,98

Vir: Agencija za energijo²⁸⁷ in lastni izračun.

Iz prikaza tržnih deležev je razvidno, da so na trgu prodaje zemeljskega plina na drobno v Republiki Sloveniji od v koncentraciji udeleženi in z njimi povezani podjetji prisotna le podjetja GEN-I, Petrol Energetika in Petrol, ki skupaj dosega okrog 15 %, medtem ko prevzeto podjetje Elektro Energija na tem trgu ni prisotno. Glede na navedeno koncentracija podjetij GEN-I in Elektro Energija ne bo imela učinka na

²⁸⁵ Povzeto po Poročilu o stanju na področju energetike 2014, Agencija za energijo, str. 111.

²⁸⁶ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 113, ter lastni izračun glede na podatke Agencije za energijo.

²⁸⁷ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 111.

maloprodajni trg zemeljskega plina, ki bi lahko pomenili bistveno zmanjšanje učinkovite konkurence na trgu.

5.4.3 Analiza vprašalnikov

294. Od 39 končnih kupcev, ki so posredovali odgovore na vprašalnik, jih je 31 tudi porabnikov zemeljskega plina. Iz odgovorov na vprašanje, ali bi v primeru trajne podražitve zemeljskega plina za 5-10 % prešli na uporabo drugih energetskega virov lahko povzamemo, da je za večino končnih kupcev investicija prehoda previsoka. Po njihovih navedbah se menjava kurilne naprave ne izplača, ker je strošek menjave tehnologije previsok (podražitev cen zemeljskega plina ne bi opravičila visokih potrebnih investicij zaradi menjave energenta). Po navedbah enega od anketiranih, podražitev do 10 % ekonomsko še ne opravičuje zamenjave energetskega vira. Za nekatere anketirane zamenljiv energetskega vir zemeljskemu plinu ne obstaja zaradi tehnološkega procesa in trajnostne razvojne usmerjenosti podjetja (čim manj emisij v zrak). Nekateri so navedli, da je za njihove potrebe najbolj ekonomična izbira zemeljski plin, saj je cenejši od utekočinjenega naftnega plina (UNP) ali kurilnega olja, prehod na toplotno črpalko pa zahteva relativno visoko investicijo. Samo štirje od anketiranih so navedli, da bi razmišljali o alternativah, pri čemer bi dva lahko samo delno nadomestila zemeljski plin z alternativnimi energenti (ELKO, kurilno olje), izbira alternativnega energenta pa bi bila odvisna tudi od komunalne infrastrukture, spet drugi pa si prizadevajo povečati odstotek uporabe OVE.
295. Končni kupci so na vprašanje, ali imajo možnost proste izbire dobavitelja zemeljskega plina večinoma odgovorili, da so omejeni z dolgoročno pogodbo (10 letna pogodba za nabavo zemeljskega plina pri enem dobavitelju). Po poteku dolgoročne pogodbe pa bodo imeli možnost pridobiti neodvisne ponudbe treh do štirih ponudnikov, če bo njihova poraba in zahtevana kakovost plina v mejah zmoglosti dobav teh potencialnih dobaviteljev. Nekateri so omejeni tudi z minimalnimi količinami, ki jih morajo prevzeti, oziroma z neprevzetimi količinami zemeljskega plina, spet drugi ne morejo prosto izbirati, ker so zavezani ZJN, tretji so omejeni v številu dobaviteljev, ki jih lahko imajo (ker je njihova poraba plina manjša kot 2 mio Sm^3/leto , ne morejo imeti dveh dobaviteljev). Največji končni kupci zemeljskega plina pa so omejeni s številom dobaviteljev, ki so sposobni po konkurenčnih pogojih zagotoviti zanesljivo oskrbo z zemeljskim plinom (za njih so ravno velike količine zemeljskega plina omejitve). Večina končnih kupcev v preteklosti ni menjala dobavitelja zemeljskega plina zaradi pogodbenih obveznosti, saj morajo v času trajanja dolgoročnih pogodb prevzemati minimalne količine zemeljskega plina, stroški prekinitev pogodb pa so previsoki. Samo nekaj kupcev, ki pogodbe za dobavo zemeljskega plina sklepa za vsako leto posebej (gre za manjše porabnike zemeljskega plina), lahko vsako leto izvede razpis in opravi izbor najboljšega ponudnika. Dvig cen zemeljskega plina, kot navajajo kupci, ki so v dolgoročnih pogodbenih razmerjih z dobavitelji zemeljskega plina, onemogočajo dolgoročne pogodbe. Ostali kupci pa bi v primeru dviga cene za 5-10 % preusmerili svoje nakupe na druge razpoložljive vire dobav zemeljskega plina na slovenskem trgu.
296. Večina kupcev je na vprašanje, ali bi lahko kupovali plin tudi direktno od tujih dobaviteljev, odgovorila, da s to možnostjo niso seznanjeni, niti niso razmišljali o njej. Nekateri menijo, da so njihovi odjemi premajhni, drugi nimajo ponudbe in prakse, tretji imajo dolgoročne pogodbe z obstoječimi dobavitelji zemeljskega plina. Nekaj podjetij je odgovorilo pritrdilno, saj je RS sedaj prisotna na evropskem trgu, vendar se do sedaj še niso prijavili na razpis. Le eno podjetje navaja, da prosto nastopa na trgu in nima nobenih omejitev glede izbora dobavitelja. Nekateri vidijo problem tudi v pripravljenosti oziroma višini stroškov odprtja bilančne skupine in možnosti priključitve v bilančno skupino.
297. Na vprašanje o oceni razvoja trga so nekateri navedli, da jim trg zemeljskega plina ni dovolj poznan, drugi menijo, da bo prišlo na trgu do združevanj, kar bo povečalo ceno, tretji so mnenja, da mora dobavitelj zagotavljati ceno na osnovi tržnih gibanj z minimalnim pribitkom, imeti mora izkušnje pri trgovanju z večjimi poslovnimi odjemalci

in imeti razvejan nabavni portfelj. Le eno podjetje meni, da bodo cene na navedenem trgu v prihodnje nižje. Le trije kupci zemeljskega plina so odgovorili na vprašanje o merilih pri izbiri dobavitelja, in sicer je prvi navedel, da mu je pomembna fleksibilnost, drugi dodatne ugodnosti (subvencije, izvedbe energetskih pregledov), nabave storitev in materiala, tretji pa plačilne pogoje.

298. Večini kupcev je zelo pomembna cena in zanesljivost dobave zemeljskega plina, medtem ko zanje sedež dobavitelja ni pomemben. Večina končnih kupcev nima izkušenj z nakupi zemeljskega plina pri tujih dobaviteljih, zato niso podali ocene, ali je nakup od tujih dobaviteljev ugodnejši od nakupa pri domačih dobaviteljih.
299. Po mnenju nekaterih kupcev koncentracija podjetij GEN-I in Elektro Energija ne bi bistveno zmanjšala ali onemogočila konkurence na trgu proizvodnje in prodaje zemeljskega plina v RS, saj obstaja na trgu zadostno število ponudnikov. Nekateri menijo, da bi se celo povečala in bi tako lažje konkurirali večjim dobaviteljem. S tem bi realizirali večje količine, dobili zato boljše nabavne pogoje in cene na trgu bi bile ugodnejše za potrošnike. Štirje kupci so navedli, da bo koncentracija omejila konkurenco, ker jo kapital uničuje in ker bi bilo število ponudnikov manjše. Četrtna kupcev na to vprašanje ni odgovorila.
300. Trinajst (13) podjetij ima z dobaviteljem zemeljskega plina sklenjeno dolgoročno pogodbo (predvsem z Geoplinom, 3 kupci imajo sklenjene celo ekskluzivne pogodbe). Večina podjetij ima sklenjene pogodbe z dobaviteljem zemeljskega plina za obdobje od 1-5 let. V primeru prekinitve pogodbe mora tretjina kupcev plačati neprevzete količine zemeljskega plina, nekaj kupcev celo za več let. Nekateri imajo v pogodbi naveden le večmesečni odpovedni rok, nekateri morajo plačati pogodbeno kazen. En anketiranec je navedel, da ne more prekiniti pogodbe pod nobenimi pogoji, eden pa je navedel, da so v riziku med kupljeno in neprevzeto razliko v ceni, ker kupujejo na borzi. Pogajalska moč devetih kupcev zemeljskega plina je slaba oziroma je sploh nimajo, 6 podjetij je navedlo, da ima nekaj vpliva, prav tako je 6 podjetij navedlo, da ima veliko pogajalsko moč, ker so veliki odjemalci.
301. Anketiranim podjetjem ni pomembno, da imajo istega dobavitelja za električno energijo in zemeljski plin. Bolj pomembno jim je, da imajo možnost optimalizirati nabave pri različnih dobaviteljih, saj s tem dosežejo nižjo ceno. Podjetja, ki so energetsko intenzivna, se zaradi varnosti dobave raje ne vežejo na enega samega dobavitelja. Podjetja niso deležna dodatnih ugodnosti samo zato, če bi kupovala električno energijo in zemeljski plin pri istem dobavitelju.
302. Na vprašanje, kakšne posledice bi povzročila koncentracija na trgu prodaje zemeljskega plina na debelo in na drobno v RS, 12 podjetij ni odgovorilo, 6 jih je navedlo, da tega ne vedo, 8 pa jih je navedlo, da ne bo nobenih posledic.
303. V koncentraciji udeleženi podjetji sta prisotni zgolj na trgu maloprodaje zemeljskega plina, na katerem pa ne dosegata pomembnih tržnih deležev. Obe v koncentraciji udeleženi podjetji sta pridobili licenco za dobavo zemeljskega plina in vstopili na trg prodaje zemeljskega plina kot nova igralca. Podjetje Elektro Energija na tem trgu dosega tržni delež nižji od 1 % celotnega trga prodaje zemeljskega plina na drobno v Republiki Sloveniji, skupni delež obeh v koncentraciji udeleženih podjetij pa znaša okoli 288 %.
304. Priglasitelj je navedel relativni obseg dobave vsem končnim odjemalcem v letih 2011-2014, kar je predstavljeno v tabeli 27.

Tabela 27: Relativni obseg dobave vsem končnim odjemalcem v letih 2011-2014 v %

Podjetje / leto	2011 (%)	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)
Elektro Energija				
GEN-I				
Ostali SLO				
Skupaj	100,0	100,0	100,00	100,00

Vir: priglasiteli²⁸⁹, Agencija za energijo²⁹⁰

305. Tržni delež podjetja GEN-I na trgu prodaje zemeljskega plina na drobno v Republiki Sloveniji se je najbolj povečal drugo leto vstopa na trg in sicer z leta 2012 na leto 2013. V letu 2014 je tržni delež GEN-I znašal 7,8 %. Za prihodnja leta priglasiatelj ocenjuje, da se bo njegov tržni delež le zmerno povečeval. Tržni delež Elektro Energije je zanemarljiv in dosega manj kot odstotek v celotni prodaji zemeljskega plina na trgu na drobno.

306. Agencija ugotavlja, da imata obe v koncentraciji udeleženi podjetji posamezno relativno majhen tržni delež na trgu prodaje zemeljskega plina na drobno, zato ocenjuje, da združeno podjetje po izvršeni koncentraciji ne bo imelo za posledico bistvenega zmanjšanja učinkovite konkurence na trgu prodaje zemeljskega plina na drobno.

6 POZITIVNI UČINKI KONCENTRACIJE

307. Učinek na konkurenco je treba presojuditi tudi ob upoštevanju povečanja učinkovitosti, ki jih je utemeljil priglasitelj. Povečanje učinkovitosti mora koristiti potrošnikom, biti značilno za združitev in biti preverljivo.²⁹¹

308. Priglasitelj je navedel, da je podjetje GEN-I razvilo mednarodno infrastrukturo za izvajanje celovite oskrbe z električno energijo na slovenskem trgu in na tujih trgih.

309. Ciljno podjetje naj bi s koncentracijo pridobilo

Podjetje Elektro Energija je bilo v letu 2013 najdražji dobavitelj²⁹³ električne energije gospodinjstvom odjemalcem na najbolj zastopanem segmentu II. in III. stopnje dvotarifnega merjenja in za povprečnega slovenskega odjemalca na dvotarifnem merjenju.

²⁶⁹ Dokument št. 3061-24/2014-1.

²⁹⁰ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 111.

²⁹¹ Horizontalne smernice, odst. 78.

²⁹² Dokument št. 3061-24/2014-1.

²⁹³ Analiza cen električne energije gospodinjstkih odjemalcev glede na izbranega dobavitelja v letu 2013, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor.

[REDACTED]

310. Predmetna koncentracija bo imela po navedbah priglasitelja številne prednosti in neposredne koristi tudi za končne odjemalce, in sicer v obliki nižjih cen za končne odjemalce, kot posledica (i) [REDACTED]

[REDACTED]

311. Priglasitelj je navedel, da bo pridobitev kontrole nad ciljno družbo omogočila boljšo in cenejšo dobavo električne energije ter bo pospešila tehnični in gospodarski razvoj, potrošnikom pa bo zagotovljen pravičen delež doseženih koristi.²⁹⁷ K večji elastičnosti na strani povpraševanja so v zadnjem letu pomembno prispevala določila novega EZ-1, ki je začel veljati 22. 3. 2014, in sicer predvsem na podlagi določil, ki dobaviteljem nalagajo preglednost njihovih ponudb na način, da omogočajo potrošnikom enostavno primerjavo med različnimi ponudbami ter omejujejo možnost vključevanja t.i. skritih stroškov v pogodbo, istočasno pa natančno določajo katere ponudbe so lahko razvidne v spletnem primerjalniku Agencije za energijo. Poenotenje ponudb v okviru javno dostopnega primerjalnika je bistveno prispevalo k večji preglednosti ponudb dobaviteljev električne energije ter lažjo izbiro najugodnejšega dobavitelja na strani potrošnika. K lažji prehodnosti odjemalcev med dobavitelji so dodatno prispevala določila 48. člena EZ-1, ki preprečujejo dolgoročne vezave kupcev oziroma onemogočajo dobavitelju sklepanje pogodbenih razmerij, ki bi odjemalca na dolgi rok kakorkoli ovirala pri svobodni izbiri in zamenjavi dobavitelja.²⁹⁸ Upoštevanje navedeno je po mnenju priglasitelja danes na segmentu gospodinskih odjemalcev elastičnost na strani povpraševanja relativno visoka, prehodnost med dobavitelji pa brez ovir in brezplačna ter bistveno enostavnejša kot v preteklosti.²⁹⁹

312. Agencija je v tem poglavju navedla samo pozitivne učinke, ki jih je navedel priglasitelj, sama pa konkretnjših pozitivnih učinkov ni ugotavljala, niti ni izvedla tehtanja

²⁹⁴ Dokument št. 3061-24/2014-1.

²⁹⁵ Sporočilo za javnost GEN-I, dostopno na <http://www.gen-i.si/novice-in-mediji/novice/3440>.

²⁹⁶ Dokument št. 3061-24/2014-1.

²⁹⁷ Dokument št. 3061-24/2014-1.

²⁹⁸ Priglasitelj pojasnjuje, da je bil do sprejema 48. člena EZ-1 dejansko GEN-I (poleg Petrola) [REDACTED]

²⁹⁹ Dokument št. 3061-24/2014-13.

negativnih in pozitivnih učinkov, saj je priglasitelj s predlaganimi korektivnimi ukrepi v postopku presoje skladnosti koncentracije odpravil resen sum o skladnosti koncentracije s pravili koncentracije.

7 PRESOJA KOREKTIVNIH UKREPOV

7.1 Korektivni ukrepi - teoretično

313. Agencija uvodoma pojasnjuje, da se v tem poglavju predmetne odločbe uporabljajo definicije, kot so navedene v izreku te odločbe. Ostali pojmi, opredeljeni v tej odločbi, imajo enak pomen tudi v tem poglavju.
314. Kadar koncentracija vzbuja pomisleke glede konkurence do te mere, da bi lahko bistveno ovirala učinkovito konkurenco, zlasti zaradi ustvarjanja ali krepitev prevladujočega položaja, lahko priglasitelj koncentracije predlaga korektivne ukrepe, s katerimi se odpravi resen sum o skladnosti koncentracije s pravili konkurence.³⁰⁰
315. Stranke morajo predlagati korektivne ukrepe, ki zadostujejo, da se z njimi odpravijo pomisleki glede konkurence, in predložiti potrebne informacije za njihovo oceno, konkurenčni organ pa mora ugotoviti, ali je treba koncentracijo, kot je spremenjena s pravilno predloženimi korektivnimi ukrepi, razglasiti za nezdružljivo s skupnim trgom, ker kljub korektivnim ukrepom povzroča bistveno oviro za učinkovito konkurenco. Za breme dokazovanja za prepoved ali odobritev koncentracije, spremenjene s korektivnimi ukrepi, veljajo zato enaka merila, kot za nespremenjeno koncentracijo.³⁰¹
316. Korektivni ukrepi morajo v celoti odpraviti pomisleke glede konkurence ter morajo biti celoviti in učinkoviti ter hkrati taki, da jih je mogoče v kratkem času učinkovito izvesti, saj pogoji konkurence na trgu ne bodo zagotovljeni, dokler korektivni ukrepi niso izpolnjeni. Strukturni korektivni ukrepi, zlasti odsvojitve, bodo izpolnjevali te pogoje samo, če jih bo mogoče izvesti in če bodo nove poslovne strukture, ki izhajajo iz njih, verjetno dovolj učinkovite in trajne za zagotovitev, da ne bo nastala bistvena ovira za učinkovito konkurenco. Da bi bili korektivni ukrepi skladni s temi načeli, se morajo učinkovito izvajati in biti taki, da se lahko nadzorujejo.³⁰²
317. Agencija mora oceniti, ali bi bili s predlaganimi korektivnimi ukrepi potem, ko bi bili ti izvedeni, odpravljeni ugotovljeni pomisleki glede konkurence. Samo stranke imajo vse ustrezne informacije, potrebne za tako oceno, zlasti v zvezi z izvedljivostjo predlaganih korektivnih ukrepov, zato je odgovornost strank, da zagotovijo vse razpoložljive informacije, ki so potrebne, da konkurenčni organ lahko oceni predlagane korektivne ukrepe. Priglasitelj koncentracije mora zato skupaj s korektivnimi ukrepi zagotoviti tudi podrobne informacije o vsebini predlaganih korektivnih ukrepov in pogojih za njihovo izvajanje, ki izkazujejo, da so primerni, da se z njimi odpravijo vse bistvene ovire za učinkovito konkurenco.
318. Agencija lahko sprejme tiste korektivne ukrepe, za katere presodi, da so ustrezni glede na naravo, obseg in verjetnost uspešne in pravočasno izvedene koncentracije. Smiselno enako izhaja tudi iz 6. in 8. člena Uredbe ES o združitvah. Nadalje Sporočilo Evropske Komisije o korektivnih ukrepih, glede vsebine korektivnih ukrepov določa, da morajo zaveze v celoti odpraviti pomisleke glede konkurence ter morajo biti celoviti in učinkoviti z vseh vidikov. Poleg tega morajo biti taki, da jih je mogoče v kratkem času učinkovito izvesti.³⁰³

³⁰⁰ ZPOmK-1, 51. člen.

³⁰¹ Sporočilo Evropske komisije o korektivnih ukrepih, dopustnih po Uredbi Sveta (ES), št. 139/2004 in po Uredbi Evropske Komisije (ES) št. 802/2004 (v nadaljevanju: Sporočilo Evropske Komisije o korektivnih ukrepih), str. 3, odst. 7-8.

³⁰² Ibid, str. 4.

³⁰³ Sporočilo Evropske Komisije o korektivnih ukrepih, točka 9.

7.2 Predlagani korektivni ukrepi

319. V predmetni zadevi je priglasitelj korektivne ukrepe predlagal dne 29. 6. 2015³⁰⁴ in jih dopolnil dne 29. 7. 2015³⁰⁵, 22. 9. 2015³⁰⁶, 2. 10. 2015³⁰⁷ ter dne 7. 10. 2015³⁰⁸. Agencija je po preučitvi končni predlog korektivnih ukrepov, v besedilu, kot izhaja iz 2. točke izreka te odločbe, v celoti sprejela.

320. Priglasitelj je v postopku presoje skladnosti koncentracije podjetij GEN-I in Elektro Energija s pravili konkurence s pripravljalno vlogo z dne 29. 6. 2015 predložil tudi predlog korektivnih ukrepov, ki ga je večkrat dopolnil.

7.3 Predlog korektivnih ukrepov z dne 29. 6. 2015

321. Po prejemu sklepa o uvedbi postopka je priglasitelj pripravil osnutek predloga korektivnih ukrepov, ki naj bi odpravili sum o skladnosti koncentracije s pravili konkurence, pri čemer je predlagani predlog predstavljen v smeri: (i) zagotavljanja neodvisnega tržnega nastopanja med v koncentraciji udeleženi podjetji in skupine Petrol, in sicer na podlagi preprečitve pretoka tržno občutljivih informacij, ter (ii) preprečitve možnosti zvišanja tržnih cen na segmentu gospodinjstev odjemalcev in malih poslovnih odjemalcev z definiranjem cenovne kapice.

Ukrep 1: Preprečitev pretoka občutljivih informacij

322. [REDACTED]

[REDACTED] Za namen dosega tega cilja bo priglasitelj vzpostavil ustrezna pravila, postopke in fizične prepeke (t.i. požarni zid), za implementacijo katerega bo v roku enega meseca po dnevu izdaje odločbe Agencije uveljavil Pravilnik za preprečitev pretoka tržno občutljivih informacij. Slednji bo uredil področja dela in osebe, ki imajo zaradi svojega dela dostop do tržno občutljivih informacij z namenom vzpostavitve ovir za namerni ali nenamerni pretok tržno občutljivih informacij iz območja zaupnosti osebam podjetja Petrol in z njim povezanih podjetij, ki takšnega dostopa ne smejo imeti. Priglasitelj je predvidel tudi način vzpostavitve požarnega zidu s Pravilnikom in način nadzora nad izvajanjem Pravilnika in poročanja o izvedenih ukrepih.

323. [REDACTED]

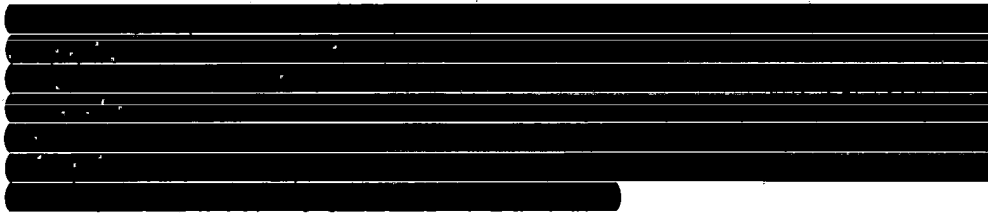
³⁰⁴ Dokument št. 3061-24/2014-274.

³⁰⁵ Dokument št. 3061-24/2014-282.

³⁰⁶ Dokument št. 3061-24/2014-332.

³⁰⁷ Dokument št. 3061-24/2014-336.

³⁰⁸ Dokument št. 3061-24/2014-340.

324. Agencija je priglasitelju na sestanku dne 9. 7. 2015³⁰⁹ pojasnila, da nestrukturne vrste korektivnih ukrepov, kot so obljube strank, da se bodo vzdržale nekaterih oblik gospodarskega obnašanja, običajno ne odpravijo pomislekov glede konkurence, ki izhajajo iz horizontalnih prekrivanj. Dodatno je Agencija še izrazila pomislek glede predlaganega korektivnega ukrepa, saj je pri ocenjevanju le-tega ugotovila, da ni zagotovljen učinkovit nadzorni mehanizem, zlasti je bil pomislek Agencije usmerjen na točko ukrepa, ki vzpostavlja požarni zid na način, da je prepovedano neposredno ali posredno ustno komuniciranje tržno občutljivih informacij z osebami podjetja Petrol (točka 1.b izreka korektivnih ukrepov), kar je lahko razlog, zaradi katerega Agencija predlagani korektivni ukrep zavrne.³¹⁰ Dodatno je Agencija izrazila skrb, da v času odločanja ne more s potrebno stopnjo gotovosti ugotoviti, ali se lahko predlagani korektivni ukrep, glede na vrsto kontrole, ki jo izvaja podjetje Petrol nad podjetjem GEN-I³¹¹, učinkovito izvede.

Ukrep 2: Omejitev dviga cen in nadzor posameznih indikatorjev

325. V sklopu drugega predlaganega ukrepa je priglasitelj uvodoma pojasnil, da je slovenski trg z električno energijo razvit do stopnje, kjer ne obstajajo ovire za odjemalce, če se odločijo za menjavo dobavitelja, niti ovire za vstop novih dobaviteljev na trg. Hkrati je navedel, da je zamenljivost produkta popolna, saj dejansko ni mogoče ločevati med električno energijo enega ali drugega dobavitelja. Zaradi tega naj bi bila možnost dviga cen neizvedljiva, zaradi česar ni mogoče pričakovati, da bi imelo združeno podjetje spodbudo za morebiten dvig cen. Kljub temu je priglasitelj v izogib pomislekom glede morebitnega dvigovanja cen katerega od udeležencev koncentracije podal ukrep v obliki cenovne kapice pri cenah za dobavo električne energije gospodinjskim in malim poslovnim odjemalcem.

326. Priglasitelj se je bil s predlaganim ukrepom pripravljen zavezati, da v obdobju 3 let od izdaje odločbe ne bo spreminjal rednega cenika podjetja GEN-I in podjetja Elektro Energija za oskrbo gospodinjskih in malih poslovnih odjemalcev na način, da bi povišal ceno električne energije nad višino cene, ki je bila določena v ceniku, veljavnem na dan izdaje odločbe. Poleg tega se je priglasitelj pripravljen zavezati, da v istem obdobju ne bo uveljavil nobenega novega cenika, v katerem bi odjemalci imeli višjo ceno od cen po rednem ceniku. Priglasitelj bi v ta namen Agenciji redno posredoval poročila o izvajanju ukrepa, ki bi vsebovala veljavne cenike električne energije priglasitelja in prevzetega podjetja, ki veljajo za dobavo gospodinjskim in malim poslovnim odjemalcem, iz katerih bo razvidno, da ni prišlo do dviga cen v nasprotju s predlaganim ukrepom. Poročilo o izvajanju ukrepa bi priglasitelj Agenciji posredoval vsakih 6 mesecev.

327. Po mnenju priglasitelja ukrep preprečuje, da bi združeno podjetje s povišanjem cen povečalo svoj dobiček na račun neodzivnih končnih odjemalcev in zagotavlja, da bodo sinergijski učinki koncentracije preneseni na končne kupce električne energije.

328. Agencija je priglasitelju na sestanku dne 9. 7. 2015 pojasnila, da so lahko korektivni ukrepi v zvezi s prihodnjim delovanjem združenega subjekta, kot to določa Sporočilo

³⁰⁹ Dokument št. 3061-24/2014-181.

³¹⁰ Sporočilo Evropske Komisije o korektivnih ukrepih, 14. točka.

³¹¹ S 50 % poslovnim deležem izvaja podjetje Petrol posredno preko podjetja IGES skupno kontrolo nad podjetjem GEN-I.

Evropske Komisije o korektivnih ukrepih, sprejemljive samo izjemoma v natančno določenih okoliščinah, najpogosteje v zvezi s konglomeratnimi učinki koncentracije oziroma, če njihovo izvedljivost v celoti zagotavljata učinkovito izvajanje in nadzor. Agencija je priglasitelju pojasnila, da zlasti korektivni ukrepi v obliki obvez o nepovišanju cen navadno ne bodo odpravili pomislekov glede konkurence zaradi horizontalnih prekrivanj.

7.4 Dopolnitev predloga korektivnih ukrepov z dne 29. 7. 2015

329. Priglasitelj je dne 29. 7. 2015³¹² posredoval novo pripravljeno vlogo, v kateri je poleg dopolnitve predloga prvega korektivnega ukrepa dodatno utemeljeval nezmožnost izključevanja z vidika nehorizontalnih učinkov koncentracije ter način oblikovanja cen električne energije z vidika ne-horizontalnih učinkov koncentracije.
330. Priglasitelj je prvi korektivni ukrep dopolnil na način, da je (i) podaljšal zavezo, da ne bo spreminjal rednih cenikov s 3 na 5 let, tako pri podjetju GEN-I kot pri podjetju Elektro Energija in (ii) dodal klavzulo, da je priglasitelj enkrat v celotnem 5-letnem obdobju trajanja zavez upravičen Agenciji predlagati prilagoditev cenikov v primeru nastopa bistveno spremenjenih razmer na veleprodajnem trgu z električno energijo, vendar ne prej kot po preteku 3 let od dneva izdaje odločbe.
331. Upošteva trajanje samih korektivnih ukrepov in s trajanjem povezano večje tveganje bistvenih sprememb na veleprodajnem trgu je priglasitelj v dopolnjeni sedmi točki korektivnih ukrepov dodatno predlagal varovalko, ki bi ob predhodnem soglasju Agenciji omogočila ustrezno prilagoditev obstoječih korektivnih ukrepov nastalim razmeram.
332. Priglasitelj je svoj predlog korektivnih ukrepov dodatno utemeljil in dopolnil, in sicer da bi bil upravičen predlagati ustrezno prilagoditev le, kadar gre dejansko za bistveno spremembo. Glede na značilnosti in zakonitosti trga električne energije bi bilo po navedbah priglasitelja smiselno kot takšno šteti morebitno spremembo cene električne energije na veleprodajnem trgu za 10 %, in sicer gledano od dneva izdaje odločbe, saj po njegovih navedbah takšna sprememba že nakazuje na večje strukturne spremembe bodisi na strani proizvodnje, odjema ali prenosa električne energije med sosednjimi trgi bodisi v spremenjeni širše-evropski energetske politiki. Presoja, da je prišlo do bistveno spremenjenih okoliščin, bi bilo po navedbah priglasitelja utemeljeno presojati na spremembi vrednosti madžarskega borznega indeksa HUPX (oziroma drugega, za slovenski trg relevantnega borznega indeksa) za terminski letni produkt pasovne energije in sicer, upošteva vrednost indeksa HUPX objavljenega na spletni strani borze³¹³, pri čemer se za vrednost indeksa upošteva obračunska cena (rubrika »Settlement Price«) za terminski letni produkt pasovne energije za relevantno prihajajoče leto (npr. »YR-18«; rubrika »Base instruments«³¹⁴), pri čemer se odčitana vrednost primerja z referenčno vrednostjo enakega produkta na dan izdaje odločbe, ki je terminski letni pasovni produkt z oznako »YR-16«. Na podlagi tako ugotovljenih bistveno spremenjenih okoliščin na veleprodajnem trgu je priglasitelj upravičen pri Agenciji podati vlogo za izdajo soglasja za prilagoditev cenikov oziroma prilagoditev samih korektivnih ukrepov in sicer sorazmerno glede na nastalo spremembo.

- 333. V vlogi z dne 29. 7. 2015⁴ priglasitelj drugega korektivnega ukrepa ni dopolnjeval.

³¹² Dokument št. 3061-24/2014-282.

³¹³ <https://www.hupx.hu>, 12. 10. 2015.

³¹⁴ Do željenih podatkov pridemo na način, da na spletni strani HUPX (<https://www.hupx.hu>) v meniju izberemo »Market Data« in nato »Physical Futures Market (PHF)«. V na dnu tabele »HUPX PhF« izberemo opcijo »read more« in odčitamo vrednosti, pri čemer »trading date« pomeni trgovni dan, »Base instruments« so produkti pasovne energije, »Settlement price« je obračunska cena in npr. YR-18 pomeni produkt pasovne energije za leto dobave 2018.

7.5 Predlog korektivnih ukrepov z dne 22. 9. 2015³¹⁵

334. Priglasitelj je dne 22. 9. 2015 poslal dodatna pojasnila v zvezi s predlaganimi korektivnimi ukrepi. Priglasitelj je dopolnil oba predlagana korektivna ukrepa, predvsem glede priprave Pravilnika za preprečitev pretoka tržno občutljivih informacij in predložitve le-tega Agenciji ter imenovanja nadzorne osebe v podjetju priglasitelja za nadzor in poročanje glede izpolnjevanja korektivnega ukrepa. Prav tako je korektivni ukrep dopolnil s svojim soglasjem za opravo preiskave v primeru pomislekov Agencije v zvezi z izvrševanjem tega ukrepa. Nadalje je priglasitelj predlog korektivnih ukrepov dopolnil še v delu, kjer je podal soglasje za opravo preiskave v primeru pomislekov Agencije tudi pri izvrševanju drugega korektivnega ukrepa, ki zadeva omejitve dviga cen.

7.6 Predlog korektivnih ukrepov z dne 2. 10. 2015 in 7. 10. 2015³¹⁶

335. Priglasitelj je dne 2. 10. 2015 in 7. 10. 2015 še dodatno dopolnil predlagane korektivne ukrepe v smeri nadzora Agencije nad cenovno politiko oziroma spremljanjem izvajanja tržne moči. Glede na prejete odzive v tržnem testu ter opravljene analize Agencije na trgu z obzirom na povečanje tržnega deleža združenega podjetja je Agencija namreč izrazila pomislek, da se bo združeno podjetje srečalo z občutno povečano tržno močjo na maloprodajnem trgu, in to na vseh segmentih odjemalcev, t. j. gospodinjstvih, malih industrijskih in velikih industrijskih odjemalcev. Glede na takšno povečanje tržnega deleža in posledično tržne moči je po mnenju Agencije za zagotovitev ustreznosti korektivnih ukrepov potreben določen nadzor nad cenovnimi praksami združenega podjetja.

336. Glede na tako izražene pomisleke je priglasitelj nato predlagal razširitev korektivnega ukrepa pod ii) preprečitve možnosti zvišanja tržnih cen na segmentu gospodinjstvih odjemalcev in malih poslovnih odjemalcev z definiranjem cenovne kapice, in sicer z definiranjem nekaterih ključnih indikatorjev pri oblikovanju poslovne politike, kar bi omogočilo nadzor nad oblikovanjem cene priglasitelja.

7.7 Ocena predloga korektivnih ukrepov

337. Agencija lahko sprejme le korektivne ukrepe, za katere meni, da lahko z njimi postane koncentracija skladna s pravili konkurence, da bo torej z njimi preprečeno bistveno zmanjšanje ali onemogočanje učinkovite konkurence. Korektivni ukrepi morajo v celoti odpraviti pomisleke glede konkurence ter morajo biti celoviti in učinkoviti z vseh vidikov. Poleg tega morajo biti taki, da jih je mogoče v kratkem času učinkovito izvesti, saj pogoji konkurence na trgu ne bodo zagotovljeni, dokler korektivni ukrepi ne bodo izpolnjeni. Kadar stranke predložijo predloge korektivnih ukrepov, ki so tako obsežni in zapleteni, da konkurenčni organ v času odločanja ne more s potrebno stopnjo gotovosti ugotoviti, da bodo v celoti izvedeni in ali bo z njimi učinkovita konkurenca na trgu verjetno ohranjena, odločbe o odobritvi ni mogoče izdati. Konkurenčni organ lahko take korektivne ukrepe zavrne zlasti z utemeljitvijo, da izvajanja korektivnih ukrepov ni mogoče učinkovito nadzorovati in da pomanjkanje učinkovitega nadzora zmanjšuje ali odpravlja učinek predlaganih korektivnih ukrepov.³¹⁷

338. Agencija je dne 30. 7. 2015 pričela z izvedbo tržnega preizkusa predlaganih korektivnih ukrepov s posredovanjem poziva³¹⁸ in čistopisa predlaganih korektivnih

³¹⁵ Dokument št. 3061-24/2014-332.

³¹⁶ Dokumenta št. 3061-24/2014-336 in št. 3061-24/2014-340.

³¹⁷ Sporočilo Evropske Komisije o korektivnih ukrepih, dopustnih po Uredbi Sveta (ES) št. 139/2004 in po Uredbi Evropske Komisije (ES) št. 802/2004, Ur.l. EU C 267 /1 z dne 22.10.2008, odstavek 14.

³¹⁸ Dokument št. 3061-24/2014-286.

ukrepov konkurentom združenega podjetja na maloprodajnem trgu električne energije, nekaterim poslovnim odjemalcem in regulatorju trga (skupaj 29 naslovnikov od tega 12 konkurentov in 16 poslovnih odjemalcev), da podajo svoja mnenja v zvezi s predlaganimi korektivnimi ukrepi. Hkrati je dne 31. 7. 2015 objavila enak javni poziv na spletni strani Agencije in pozvala vse zainteresirane, da do dne 14. 8. 2015 (15 delovnih dni) podajo svoja stališča do predlaganih korektivnih ukrepov in predvsem, ali odpravljajo pomisleke glede učinkovite konkurence.

339. Agencija je prejela mnenja 7 konkurentov, 8 poslovnih odjemalcev in Agencije za energijo. Na javni poziv na spletu Agencija ni prejela nobenega odgovora. Medtem ko so bili odgovori poslovnih odjemalcev v povprečju nevtralni oziroma brez utemeljenih pripomb, so bila mnenja konkurentov pretežno nasprotujoča predlaganim ukrepom.
340. Konkurenti so v splošnem nasprotovali vedenjskim korektivnim ukrepom. Po mnenju enega izmed njih so strukturni ukrepi pravilo, vedenjski korektivni ukrepi pa izjema, ki jo je treba uporabljati ozko.³¹⁹ Takšno stališče po mnenju tega konkurenta zastopa tudi Evropska komisija. Vedenjski ukrepi naj bi bili namenjeni odpravljanju nestrukturnih protikonkurenčnih posledic koncentracije. Njihova težava je po mnenju konkurenta v težavnem nadzoru nad izvajanjem ukrepov, poleg tega pa opozarja, da so vedenjski ukrepi v praksi, ki jo je obravnavala Evropska komisija in Sodišča EU, načeloma le dodatek strukturnim korektivnim ukrepom, zato naj ne bi bili primerni kot samostojni ukrepi.
341. Glede prvega ukrepa so bili konkurenti mnenja, da predlagan ukrep ne more preprečiti neformalne komunikacije. Menijo, da prepoved pretoka informacij med podjetjema GEN-I in Petrol ni izvedljiva, saj naj bi nasprotovala temeljnemu načelom korporacijskega prava. Podjetje Petrol preko svoje hčerinske družbe IGES sodeluje na skupščini podjetja GEN-I in se ima v tej funkciji pravico in dolžnost informirati o stanju družbe in poslovnih odločitvah posloводства. 512. člen ZGD-1 določa, da mora poslovodja družbenika na njegovo zahtevo nemudoma obvestiti o zadevah družbe ter mu dovoliti vpogled v knjige in spise. V skladu s tem naj bi bil Pravilnik za preprečitev pretoka informacij, kot ga predlagata v koncentraciji udeleženi podjetji, nezakonit, saj akti družbe ne smejo nasprotovati statutu oziroma kogentnim zakonskim določbam. Prav tako so navajali, da ukrepa samega ni mogoče nadzirati, saj vedenjski ukrepi zahtevajo učinkovite nadzorne mehanizme za zagotovitev, da stranke ne zmanjšajo ali celo odpravijo njihovega učinka.
342. Eden izmed konkurentov dodaja, da niti Agencija niti konkurenti oziroma ostali udeleženci trga z električno energijo in plinom ne bodo mogli v nobenem primeru izvajati nadzora nad spoštovanjem danih zavez in ne bodo mogli preprečiti dogovarjanja med predstavniki povezanih družb. Nadzor nad dogovarjanjem med člani posloводства kapitalsko in poslovno povezanih družb je v praksi nemogoč, pri čemer pa do takih sestankov nedvomno prihaja (vsaj v obliki članstva v nadzornih svetih, skupščinah, prežaposlitvah, dvojnih zaposlitvah, neformalnih srečanjih itd). Prav tako je po njegovem mnenju sporna postavitev pooblaščenca za nadzor, saj je določeno, da bo izbran izmed delavcev, zaposlenih pri prigrasitelju, kar lahko ustvarja konflikt interesov. Isti konkurent navaja tudi, da se v koncentraciji udeleženi podjetji glede predlaganega ukrepa o preprečitvi pretoka tržno občutljivih informacij sklicujeta na zadevo COMP/M.2268 -PERNOD RICARD / DIAGEO / SEAGRAM SPIRITS in navajata, da je bil ukrep sprejet s strani Evropske komisije. Konkurent poudari, da je bil vedenjski ukrep glede preprečitve pretoka tržno občutljivih informacij le eden izmed več ukrepov (skupaj devet ukrepov) pri čemer je bil bistven poudarek na predlaganih strukturnih korektivnih ukrepih (prodaja premoženja in družb in delov podjetja, prenos distribucije na tretjo neodvisno osebo, itd), zato posamičnega ukrepa kot je predlagan v konkretnem primeru s strani predlagatelja, glede na prakso Evropske Komisije ob

³¹⁹ Dokument št. 3061-24/2014-308.

odsotnosti hkratnih strukturnih ukrepov ne moremo šteti za zadostnega, še posebej ob nezmožnosti nadzorovanja njegove učinkovitosti.³²⁰

343. Glede drugega ukrepa je večina konkurentov navajala, da ni pričakovati, da bi združeno podjetje dvignilo cene v kratkem roku, saj bi to imelo na trgu za posledico prestop odjemalcev k drugemu ponudniku električne energije, kar bi bilo v škodo ponudniku. Zato ni prav verjetno, da bo združeno podjetje dvigovalo cene, pač pa je po njihovem mnenju večja verjetnost, da bo priglasitelj namesto dviga cen uporabil metodo zniževanja cen in s tem izrivanja konkurence, kar mu bo omogočala velika tržna moč, čemur bo na dolgi rok sledilo višanje cen. Višanja cen pa na kratki rok ni mogoče pričakovati, zato je predlagani ukrep nesmiseln. Dodajajo še, da bistvena težava na trgu električne energije ni povečevanje cen, temveč že večletno zniževanje cen, pri čemer navajajo, da GEN-I niža cene svojim kupcem z rednimi akcijskimi ponudbami, ki so večinoma pod nabavnimi cenami na trgu, ki jih tudi sam navaja kot referenčnega (madžarski HUPX), saj je po navedbah Agencije za energijo podjetje GEN-I že 5 let najcenejši ponudnik električne energije. Konkurent še dodaja, da mu to omogoča cenovno ugoden in ekskluziven nakup električne energije s strani Nuklearne elektrarne Krško (preko matične družbe GEN energija). Glede na navedeno je po njegovem mnenju za ostale dobavitelje električne energije na relevantnem trgu bistveno vprašanje morebitnega zmanjšanja in ne povečanja cen s strani v koncentraciji udeleženih podjetij.

344. Nekateri konkurenti so še pripomnili, da se korektivni ukrep glede na vsebino nanašajo zgolj na trg električne energije in ne na trg plina, ki mora biti v konkretnem primeru prav tako presojan s strani Agencije kot upoštevni trg in da se morajo upoštevati tudi sinergijski učinki koncentracije na obeh trgih (elektrike in plina).

345. Priglasitelj je dne 20. 8. 2015 prejel preostalo nezaupno različico spisa³²¹, vključno s prejetimi mnenji in komentarji na tržni test. Priglasitelj je dne 25. 8. 2015 posredoval novo pripravljeno vlogo z odgovori na rezultate tržnega testa.³²²

346. Uvodoma priglasitelj ugotavlja, da so sami odzivi kupcev na trgu z električno energijo glede ustreznosti predlaganih ukrepov skoraj brez izjeme pozitivni, pri čemer neposredni konkurenti na trgu, izhajajoč predvsem z njihove lastne tržne pozicije, kategorično zavračajo sprejem le-teh v luči odprave morebitnih pomislekov zoper predmetno koncentracijo. Kritični komentarji konkurentov na predlagane korektivne ukrepe enotno izpostavljajo stališče, da naj bi bili na splošno vedenjski ukrepi manj primerni za odpravo morebitnih sumov protikonkurenčnih učinkov koncentracije kot pa strukturni ukrepi. Priglasitelj se strinja, da praksa Evropske komisije res daje prednost strukturnim ukrepom, kar pa ne pomeni, da vedenjski ukrepi ne igrajo nobene vloge v postopkih presoje koncentracij oziroma, kot pravi Evropska komisija v svojih smernicah glede korektivnih ukrepov, *»ni mogoče samodejno izključiti možnosti, da bi bilo mogoče tudi z drugimi vrstami zavez preprečiti bistveno oviranje učinkovite konkurence«*. Priglasitelj posebej opozarja na to, da je treba korektivne ukrepe presojati za vsak primer posebej in zato zgolj pavšalne navedbe podjetij zoper le-te ne pomagajo pri takšni presoji. Prav s tega vidika je pomembno opozoriti, da podjetja niso predložila nobenega konkretnega dokaza o nesprejemljivosti predlaganih ukrepov oziroma so namigovali na ustreznejše ukrepe, ki sploh niso v sferi nadzora priglasitelja (npr. odprodaja Petrolovega deleža v družbi IGES, sprememba režima prodaje električne energije družbe GEN energija).

347. Priglasitelj navaja, da je treba predlagane ukrepe presojati z vidika narave vsake posamezne koncentracije in da strukturni ukrepi pri predmetni koncentraciji niso mogoči oziroma ne bi prinesli želenih učinkov. Priglasitelj je na slovenskem trgu enovito podjetje, dejavno na področju trgovanja in prodaje električne energije in

³²⁰ Dokument št. 3061-24/2014-308.

³²¹ Dokument št. 3061-24/2014-320.

³²² Dokument št. 3061-24/2014-323.

zemeljskega plina, enako pa velja tudi za ciljno podjetje. Poleg tega gre pri obeh produktih za generično blago, kar onemogoča kakršno koli odsvajanje blagovnih znamk. Glede na povedano se zdi prigrasitelju prav predmetna koncentracija po naravi takšna, da v danih okoliščinah opravičuje uporabo vedenjskih ukrepov. Po njegovem mnenju predlagani ukrepi enakovredno nadomeščajo strukturne ukrepe, saj onemogočajo, da bi združeno podjetje v 5 letih kakorkoli ravnalo na škodo kupcev.

348. Prigrasitelj ugotavlja, da anketirana podjetja z ničemer ne izkazujejo, da bi združeno podjetje lahko poljubno dvigovalo cene oziroma negativno na škodo kupcev spreminjalo druge pogoje dobave, ne da bi na takšno početje ustrezno odreagirali tako že obstoječi kot morebitni novi konkurenti na trgu.

349. Prigrasitelj zavrača tudi komentarje v zvezi z odsotnostjo po prepričanju nekaterih konkurentov nujnega predloga ukrepa na področju trga z zemeljskim plinom. Prigrasitelj je prepričan, da v luči neutemeljenosti takšnih očitkov zadostuje že osnovno pojasnilo, da predlagana koncentracija na področju plina ne bo imela nobenih bistvenih učinkov, pri čemer navedenega področja Agencija v sklepu o uvedbi postopka presoje koncentracije z dne 10. 6. 2015 posledično niti ni posebej problematizirala. Navedeno je po njegovem mnenju logično, saj ima družba Elektro Energija d.o.o. na trgu prodaje zemeljskega plina na drobno zanemarljiv tržni delež (celo manj kot 1 %), prigrasitelj pa prav tako sorazmerno nizek tržni delež (7,84 %) ³²³. Predmetna koncentracija z vidika trga z zemeljskim plinom po njegovem mnenju prav tako tudi z ničemer ne posega v popolnoma neodvisno in samostojno nastopanje prigrasitelja oziroma združenega podjetja na omenjenem trgu, ne glede na sicer obstoječe posredne lastniške povezave prigrasitelja z ostalimi povezanimi družbami družbe Petrol d.d., prisotnimi na istem trgu.

350. Glede predloga korektivnega ukrepa glede preprečitve pretoka tržno občutljivih informacij med v koncentraciji udeležanima podjetjema GEN-I in Elektro Energija na eni strani ter podjetjem Petrol (in z njo povezanimi podjetjema IGES in Petrol Energetika) na drugi strani prigrasitelj navaja, da je takšno pravico zagotovo mogoče omejiti, saj bi v nasprotnem primeru takšen položaj nujno zahteval, prepoved možnosti lastništva družb s strani družbenikov, ki opravljajo konkurenčno dejavnost. To pa po mnenju prigrasitelja izrecno omogoča določilo tretjega odstavka 41. člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1). Po mnenju prigrasitelja je zavrnitev možnosti pridobivanja informacij prav tako dopustna na podlagi drugega odstavka 512. člena ZGD-1, ki ureja izjemo, ki omogoča poslovodji družbe, da zavrne zahtevo družbenika po informacijah oziroma vpogledu v knjige ali spise družbe, če je verjetno, da bi družbenik le te uporabil za namen, ki je v nasprotju z interesi družbe (t.i. subjektivna predpostavka), in bi s tem družbi ali z njo povezani družbi prizadel občutno škodo (t.i. objektivna predpostavka).

351. Ker je ukrep usmerjen na tržno občutljive informacije, ki so predmet omenjenega določila ZGD-1, posledično predlog korektivnih ukrepov po prigrasiteljevem mnenju ni niti v nasprotju s korporativno zakonodajo niti s posameznimi določili družbene pogodbe.

352. [REDACTED]

³²³ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, Agencija za energijo, str. 111.

³²⁴ Prigrasitelj navaja, da ob izvzetju tržnega deleža družbe Petrol (in z njo povezane družbe Petrol Energetika) tržni delež združenega podjetja na trgu prodaje na drobno končnim odjemalcem ne bo presegal 38 %, ter je v naslednjih letih pričakovati še njegov nadaljnji padec.

[REDACTED]

353. [REDACTED]

354. Agencija je v zvezi s predlaganim ukrepom prvotno izrazila pomislek v zvezi z vzpostavitvijo ustreznega nadzora nad izvajanjem tega ukrepa, in sicer je pri nadzoru ključna neodvisnost tega nadzora od samega priglasitelja. Priglasitelj je nato ta ukrep po mnenju Agencije ustrezno dopolnil ter dodal potrebne elemente v zvezi z nadzorom nad izvajanjem tega ukrepa (oseba za nadzor in poročanje, poročanje te osebe na zahtevo Agencije, soglasje za opravo preiskave v primeru pomislekov Agencije v zvezi z izvajanjem tega ukrepa).

355. Agencija ocenjuje, da navedeni ukrep pripomore k opredelitvi ločene dejavnosti priglasitelja in podjetja Petrol, v okviru katere je možno presoјati dejavnost priglasitelja kot njegovo lastno dejavnost. V odzivih na tržni test in vprašalnike namreč tako konkurenti priglasitelja kot same v koncentracije udeležene družbe navajajo, da je priglasitelj s podjetjem Petrol in njegovim odvisnim podjetjem Petrol Energetika v konkurenčnem odnosu, da si konkurirata tako na trgu dobave električne energije kot tudi na trgu dobave zemeljskega plina.

356. Agencija meni, da je navedeni ukrep korak v smer jasnejšega ločevanja dejavnosti priglasitelja in podjetja Petrol in se z njim zagotavlja tudi dolgoročna ločenost njunih dejavnosti. Na ta način se po mnenju Agencije krepi konkurenčni pritisk podjetja Petrol na združeno podjetje, saj bo po pridobitvi kontrole priglasitelja nad prevzetim podjetjem ohranjen položaj podjetja Petrol kot konkurenta, takšen položaj pa je protiutež pridobljeni tržni moči združenega podjetja, ki je s konkurenčnopravnega vidika nujna.

357. [REDACTED] ki pa so zaradi povečane tržne moči združenega podjetja na maloprodajnem trgu po mnenju Agencije potrebni. Formalnopravno so torej vzpostavljena ustrezna pravila, postopki in fizične prepreke ter vzpostavljen nadzor nad izvajanjem tega ukrepa. Sprejetje Pravilnika za preprečitev pretoka občutljivih informacij tako tudi formalno implementira navedena pravila, ki se nanašajo na zamejitev kroga oseb, ki imajo dostop do tržno občutljivih informacij ter na sam dostop do tržno občutljivih informacij podjetju Petrol. Še posebej se na tak način preprečuje dostop do informacij, vezanih na trženje, cenovno politiko in cenovno strategijo združenega podjetja, prav tako pa se vzpostavlja institut osebe, ki bo skrbela za nadzor in poročanje o izvajanju omenjenega ukrepa. [REDACTED]

358. Za namen nadzora nad izvrševanjem tega ukrepa bo priglasitelj Agencijo obvestil o sprejetju navedenega Pravilnika, podatke o nadzorni osebi ter o njeni morebitni

³²⁵ Agencija je enako informacijo zasledila v medijih (<http://www.rtlvsllo.si/gospodarstvo/petrol-prodaja-polovnicni-delez-najveciega-trgovca-z-elektriko-gen-i/373118>), 3. 9. 2015.

razrešitvi, na zahtevo Agencije pa bo nadzorna oseba tudi poročala Agenciji o izvajanju tega ukrepa. Po mnenju Agencije je tako vzpostavljen zadosten nadzor nad izvajanjem tega ukrepa, ob morebitnih nadaljnjih pomislekih Agencije v zvezi z izvajanjem tega ukrepa pa ima Agencija tudi možnost dvakrat letno opraviti nenapovedano preiskavo v podjetju priglasitelja. Glede na dikcijo prve alineje prvega odstavka 28. člena ZPOmK-1³²⁶ se preiskava v podjetju lahko opravi na podlagi pisne privolitve podjetja, zato je priglasitelj za namen nadzora izvrševanja tega ukrepa podal takšno soglasje.

359. Agencija je tako mnenja, da s predlaganimi mehanizmi nadzora nad tem ukrepom zagotovljena zadostna stopnja spremljanja tega ukrepa, s čimer se odpravlja tudi pomisleke iz tržnega testa, ki so bili pri tem ukrepu osredotočeni predvsem na področje nadzora nad izvrševanjem tega ukrepa. Z vzpostavitvijo instituta osebe, ki bo skrbela za nadzor in poročanje o izvajanju korektivnega ukrepa, možnostjo Agencije, da kadarkoli zahteva poročilo o izvajanju tega ukrepa ter možnostjo, da Agencija opravi nenapovedano preiskavo pri priglasitelju, se tako po mnenju Agencije zagotavlja zadostna stopnja nadzora nad izvajanjem predmetnega ukrepa.

360. Agencija meni, da je obdobje 5 let primerno za trajanje takšnega ukrepa, saj daje dovolj časa za implementacijo in izvrševanje takšnega ukrepa ter za ohranitev konkurenčne strukture trga, takšno obdobje trajanja ukrepa pa je tudi v skladu s Smernicami o korektivnih ukrepih.

b) Ukrep 2

361. Priglasitelj glede drugega ukrepa navaja, da je ukrep usmerjen v odpravo oziroma preprečitev morebitnih negativnih posledic horizontalnih učinkov naupoštevnihtrgih, in ne na zagotavljanje neposrednega mehanizma za uveljavljanje nižjih cen s strani kupcev. Po mnenju priglasitelja je trg električne energije popolnoma odprt in se lahko odjemalci prosto odločajo o izbiri dobavitelja glede na pogoje, ki jih ta ponuja.

362. V zvezi z očitki iz komentarje tržnega testa, da bo zaradi koncentracije prišlo do t.i. »dampinških cen«, ki naj bi bile priglasitelju omogočene zaradi (sicer že pred izvedbo nameravane koncentracije) obstoječe vertikalne povezave v okviru skupine GEN, priglasitelj navaja, da nima ne sposobnosti in ne spodbude, da bi po izvedeni koncentraciji omejeval dostop do virov nabav ali do maloprodajnih trgov. Priglasitelj nima, prav tako pa tudi v primeru izvedene koncentracije (pri čemer ciljno podjetje sploh ničesar ne doprinaša na trgu proizvodnje) združeno podjetje, ne bo imelo sposobnosti izključitve konkurentov na nabavnem trgu. Iz navedenega izhaja tudi dejstvo, da predlog korektivnih ukrepov z vidika vertikalnih učinkov v predmetnem postopku presoje koncentracije niti ni bil potreben in ga posledično priglasitelj tudi ni predlagal.

363. Priglasitelj glede očitkov iz komentarjev na tržni test glede dostopa do cenovno ugodnega ekskluzivnega odkupa električne energije iz NEK pojasnjuje, da združenemu podjetju ob trenutnih tržnih deležih na ravni maloprodaje celotna proizvedena električna energija skupine GEN (3.520 GWh v letu 2014) ne bi zadostovala za pokritje potreb za dobavo vsem kupcem, saj že danes sama skupina GEN proda v Republiki Sloveniji več električne energije (3.520 GWh v letu 2014), kot jo proizvede. V konkretnem primeru posledično je po njegovem mnenju že iz tega razloga nemogoče govoriti o potencialnem zapiranju trga (t.i. *foreclosure*) pri proizvodnih kapacitetah, saj ni jasno, na kakšen način bi se lahko s predmetno koncentracijo sedaj »vertikalna integracija še povečala« kot trdijo nekatera podjetja, glede na to, da mora že sedaj za svoje potrebe priglasitelj električno energijo kupovati od drugih dobaviteljev oziroma jo uvažati.

³²⁶ 28. člen ZPOmK-1 se na podlagi določbe 48. člena ZPOmK-1 smiselno uporablja tudi za opravljanje preiskav v primerih koncentracij.

364. Glede očitkov o netransparentni ter cenovno ugodnejši dobavi električne energije družbe GEN energija priglasitelju, priglasitelj ponavlja, da se cena na veleprodajnem trgu vselej oblikuje glede na ponudbo in povpraševanje in ni neposredno povezana s proizvodno oz. stroškovno ceno, kot je to navedeno v komentarjih na tržni test. Cena nakupa električne energije od družbe GEN energija je določena popolnoma tržno ter transparentno [REDACTED]

365. Priglasitelj se je opredelil tudi do dopisa Agencije za energijo, ki je v svojem mnenju k predlaganemu ukrepu definiranja cenovne kapice s ciljem preprečitve možnosti zvišanja tržnih cen na segmentu gospodinskih odjemalcev in malih poslovnih odjemalcev sicer zapisala, da naj bi šlo za ukrep brez verjetnih učinkov, pri čemer pa istočasno navede, da naj bi šlo pri tem za strinjanje s samimi navedbami priglasitelja. Izraženo strinjanje Agencija za energijo po priglasiteljevem mnenju še dodatno podkrepi z napovedjo gibanja veleprodajnih cen v prihodnje ter omembo krepitev interesa za vstop novih v EU uveljavljenih akterjev na slovenski trg. Priglasitelj je pri predlogu ukrepa, ki je bil izpostavljen tržnemu testu, navedel, da je zamenljivost produkta električne energije 100 % oziroma popolna, saj dejansko ni mogoče ločevati med električno energijo enega ali drugega dobavitelja in je zaradi tega razloga »možnost dviga cen neizvedljiva, zaradi česar ni mogoče realno pričakovati, da bi imeli združeni podjetji spodbudo za morebiten dvig cen.« Priglasitelj sklepa, da je želela Agencija za energijo z zgoraj omenjenim komentarjem povedati, da ocenjuje, da priglasitelju, glede na napoved gibanja veleprodajnih cen v naslednjih 3 letih ter predviden vstop novih konkurentov na slovenski trg, predlaganega ukrepa ne bo treba »uporabiti«, kar pa se po njegovem mnenju bistveno razlikuje od razumevanja, da naj bi bil ukrep »neučinkovit«. Učinkovitost ukrepa je namreč treba presojati z vidika njegovega dometa po preprečitvi potencialnega dviga cen kot posledice izključitve konkurence, česar bi se hipotetično združeno podjetje lahko poslužilo ne glede na mednarodne cenovne trende električne energije. Priglasitelj zaključuje, da se Agencija za energijo po njegovem mnenju ni kakorkoli negativno izrekla glede priglase ne nameravane koncentracije oziroma ji nasprotovala.

366. Zaradi povečane tržne moči združenega podjetja na trgu prodaje električne energije na drobno se je pojavil pomislek glede morebitnega izključevanja konkurentov s pomočjo cenovne politike ali drugih podobnih vzvodov, oziroma nastanka morebitnih drugih negativnih horizontalnih učinkov. Priglasitelj se je tako zavezal, da v obdobju 5 let ne bo uveljavil nobenega novega rednega ali akcijskega cenika, po katerem bi bila cena električne energije³²⁷ višja od cene, ki je bila določena v ceniku, veljavnem na dan izdaje odločbe. Gre torej za ukrep, ki je usmerjen v preprečevanje oziroma nadzor morebitnega izključevanja v obliki izrivanja ali izključevanja konkurentov, kot rezultata povečane tržne moči združenega podjetja in njegove vertikalne integracije³²⁸, z namenom, da se združenemu podjetju onemogoči, da bi lahko zvišal ceno električne energije za potrošnika.

367. Za primere, da se zgodijo nepredvideni dogodki, pa ima priglasitelj možnost, da enkrat v celotnem 5 – letnem obdobju predlaga Agenciji ustrezno prilagoditev korektivnih ukrepov. S tem je dopuščena možnost, da priglasitelj v primeru upravičenih razlogov ob soglasju Agencije ustrezno prilagodi cenike električne energije.

368. Zaradi izraženih pomislekov Agencije in tudi udeležencev trga v odzivih na tržni test, da zaradi povečane tržne moči na maloprodaji in vertikalne integracije s strani priglasitelja, obstaja nevarnost izključevanja konkurentov s trga preko prvotnega

³²⁷ Gre izključno za ceno dobavljene električne energije, ne pa eksterne dajatve kot so npr. omrežnina, trošarina in druge javne dajatve in davščine, ki se obračunavajo na dobavljeno električno energijo.

³²⁸ Ta del se nanaša predvsem na sklenjeno Krovno pogodbo o prodaji električne energije med podjetji GEN-I in GEN Energija, po kateri ima GEN-I zagotovljen določen delež proizvedene energije s strani GEN Energije, kar se nanaša predvsem na energijo iz Nuklearne elektrarne Krško.

znižanja cen ter nato zviševanja cen zaradi povečane tržne moči združenega podjetja in oslabiljene konkurence na trgu je priglasitelj korektivne ukrepe tudi dopolnil.

369. Priglasitelj je predlagal sprejem ukrepa, na podlagi katerega bi identificiral in hranil za posamezno trimesečje 5 indikatorjev poslovanja združenega podjetja, iz katerih bodo razvidni morebitni odkloni v smeri protikonkurenčnih cenovnih praks. Te indikatorje bo priglasitelj na zahtevo posredoval Agenciji. Po mnenju Agencije se na tak način na ustrezen način odpravlja očitke iz rezultatov tržnega testa in tudi pomisleki Agencije glede morebitne izključitve konkurentov. Namreč, priglasitelj bo opredelil indikator tržnega deleža, povprečno nakupno ceno na trgu na debelo ter povprečno prodajno ceno na posameznem segmentu, bruto maržo in razmerje med povprečno prodajno ceno za male poslovne odjemalce in gospodinske odjemalce. Na ta način bo Agencija imela možnost nadzora nad posameznimi indikatorji in bo lahko v primeru odklonov pri posameznih indikatorjih, v skladu s svojimi pristojnostmi tudi ukrepa. Trajanje takšnega ukrepa je omejeno na 5 let, kar je po mnenju Agencije zadostna doba, da se obvlada izraženo tveganje. Po mnenju Agencije je tako vzpostavljen zadosten nadzor nad izvajanjem tega ukrepa, ob morebitnih pomislekih Agencije v zvezi z izvajanjem tega ukrepa pa ima Agencija tudi možnost dvakrat letno opraviti nenapovedano preiskavo v podjetju priglasitelja. Glede na dikcijo prve alineje prvega odstavka 28. člena ZPOmK-1³²⁹ se preiskava v podjetju lahko opravi na podlagi pisne privolitve podjetja, zato je priglasitelj za namen nadzora izvrševanja tega ukrepa podal takšno soglasje.
370. Priglasitelj tako z dopolnitvijo tega ukrepa odpravlja tudi očitke iz tržnega testa, ki so bili usmerjeni v nezadostno odpravo nevarnosti glede morebitnega zniževanja cen združenega podjetja na račun večje tržne moči združenega podjetja in posledičnega izrivanja konkurentov s trga. Agencija je mnenja, da se na takšen način zagotavlja učinkovit nadzor nad obema morebitnima pomislekoma, tako v smeri zviševanja cen kot morebitnih negativnih horizontalnih učinkov, kot tudi v smeri morebitnega zniževanja cen električne energije s protikonkurenčnimi nameni.
371. Agencija se glede predlaganih ukrepov strinja s priglasiteljem, da sta elektrika in zemeljski plin generična proizvoda, kar pomembno vpliva na zamenljivost povpraševanja oziroma ponudbe na maloprodajnem trgu, kar dokazujejo številne menjave dobaviteljev tako s strani gospodinskih kot s strani poslovnih odjemalcev.³³⁰
372. Po mnenju Agencije je tak ukrep ustrezen in primeren za odpravo stanja, iz katerega izhaja verjetnost ravnanja s strani združenega podjetja, ki bi bila v škodo potrošnikom.
373. Agencija ugotavlja, da je zadnji, s strani priglasitelja posredovani predlog korektivnih ukrepov z dne 2. 10. 2015 utemeljen in je odpravil podane pomisleke Agencije in udeležencev tržnega testa glede skladnosti koncentracije s pravili konkurence, zaradi česar predlagani korektivni ukrepi zagotavljajo konkurenčno tržno strukturo na maloprodajnem trgu električne energije, s čimer so odpravljeni pomisleki glede skladnosti koncentracije s pravili konkurence.

8 ZAKLJUČEK

374. Na podlagi posredovanih podatkov priglasitelja koncentracije, ob upoštevanju vseh drugih razpoložljivih podatkov in sprejema predlaganih korektivnih ukrepov s strani priglasitelja Agencija ugotavlja, da je pridobitev izključne kontrole podjetja GEN-I nad podjetjem Elektro Energija skladna s pravili konkurence, če bodo izpolnjeni korektivni ukrepi.

³²⁹ 28. člen ZPOmK-1 se na podlagi določbe 48. člena ZPOmK-1 smiselno uporablja tudi za opravljanje preiskav v primerih koncentracij.

³³⁰ Glej podatke Agencije za energijo o menjavi dobaviteljev električne energije v tabeli 1.

375. Glede na to, da predmetna koncentracija še ni bila izvedena, naložitev ukrepov, s katerimi se ponovno vzpostavi stanje, ki je obstajalo pred izvedbo koncentracije, ni potrebna.

STROŠKI POSTOPKA

V skladu s prvim odstavkom 118. člena Zakona o splošnem upravnem postopku³³¹ mora organ odločiti o stroških postopka. Glede na to, da posebni stroški v postopku niso nastali, je organ odločil, kot izhaja iz 5. točke izreka.

POUK O PRAVNEM SREDSTVU

Zoper to odločbo je dovoljeno vložiti tožbo pri Upravnem sodišču RS, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana, v roku tridesetih dni od dneva vročitve odločbe. Tožba se v dveh izvodih vloži pri sodišču ali pa se pošlje po pošti. Šteje se, da je bila tožba vložena pri sodišču tisti dan, ko je bila priporočeno oddana na pošto.

Postopek vodil:

mag. Igor Gabrenja

Andrej Krašek
PREDSEDNIK SENATA

Vročiti:

- GEN-I, trgovanje in prodaja električne energije, d.o.o., Vrbina 17, 8270 Krško; po pooblaščenju: Odvetniška družba Rojs, Peljhan, Prelesnik & partnerji o.p., d.o.o., Tivolska cesta 48, p.p. 539, 1000 Ljubljana - osebno po ZUP.

Vložiti:

- Zbirka dokumentarnega gradiva, tu.

Objaviti:

- Izrek odločbe se objavi na spletni strani Javne agencije Republike Slovenije za varstvo konkurence.

³³¹ Uradni list RS, št. 24/06-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 47/09 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/09 popr.), 8/10 in 82/13.

KAZALO VSEBINE

1	PRIGLASITEV IN STRANKA POSTOPKA	4
2	POSTOPEK.....	6
3	PODREJENOST ZPOmK-1.....	10
3.1	Koncentracija.....	10
3.2	Preseganje pragov po 1. odstavku 42. člena ZPOmK-1	13
3.3	Pristojnost Agencije	13
4	SKLADNOST KONCENTRACIJE S PRAVILI KONKURENCE	15
4.1	Upoštevni proizvodni oziroma storitveni trg.....	15
4.1.1	Horizontalna prekrivanja dejavnosti.....	17
4.1.2	Vertikalna prekrivanja dejavnosti.....	32
4.2	Upoštevni geografski trg.....	33
4.2.1	Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo.....	34
4.2.2	Trg prodaje električne energije na drobno.....	35
4.2.3	Trg zemeljskega plina	36
5	PRESOJA KONCENTRACIJE	36
5.1	Analiza trga	37
5.1.1	Analiza vprašalnikov konkurentov - dobaviteljev električne energije.....	37
5.1.2	Analiza vprašalnikov kupcev električne energije.....	39
5.2	TRG PROIZVODNJE IN PRODAJE ELEKTRIČNE ENERGIJE NA DEBELO	43
5.2.1	Velikost trga	43
5.2.2	Konkurenti na trgu prodaje električne energije na debelo	44
5.2.3	Kupci in dobavitelji električne energije	46
5.2.4	Ovire za vstop na trg električne energije na debelo.....	48
5.2.5	Tržni deleži na trgu prodaje električne energije na debelo.....	48
5.2.6	Uvoz in izvoz	49
5.3	Trg prodaje električne energije na drobno.....	51
5.3.1	Velikost trga.....	51
5.3.2	Tržni deleži.....	52
5.3.3	Ovire za vstop na trg na drobno	57
5.3.4	Pomisleki glede horizontalnih učinkov	57
5.3.5	Pomisleki glede vertikalnih učinkov	62
5.4	Trg zemeljskega plina	67

5.4.1	Trg prodaje in dobave zemeljskega plina na debelo	68
5.4.2	Dobava in maloprodajni trg	70
5.4.3	Analiza vprašalnikov	71
6	POZITIVNI UČINKI KONCENTRACIJE	73
7	PRESOJA KOREKTIVNIH UKREPOV	75
7.1	Korektivni ukrepi - teoretično	75
7.2	Predlagani korektivni ukrepi	76
7.3	Predlog korektivnih ukrepov z dne 29. 6. 2015	76
7.4	Dopolnitev predloga korektivnih ukrepov z dne 29. 7. 2015	78
7.5	Predlog korektivnih ukrepov z dne 22. 9. 2015	79
7.6	Predlog korektivnih ukrepov z dne 2. 10. 2015 in 7. 10. 2015	79
7.7	Ocena predloga korektivnih ukrepov	79
8	ZAKLJUČEK	86